

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KËSHILLI KOMBËTAR I TERRITORIT

MIRATOHET
KRYETAR I K.K.T-së

Z. EDI RAMA

MINISTËR I INFRASTRUKTURËS DHE ENERGJISË

ZNJ. BELINDA BALLUKU

Kryetar i Këshillit Bashkiak

Z. IZET SLEPI

Miratuar me Vendim të Këshillit Bashkiak

Nr. 51, Datë 04.12.2020

Kryetar i Bashkisë

ZNJ. MAJLINDA QILIMI

PLANI I PËRGJITHSHËM KOMBËTAR I BASHKISË DELVINË

PLANI I ZHVILLIMIT

Miratuar me Vendim të Këshillit Kombëtar të Territorit Nr. 4, Datë 28.12.2020

Spektori i Planifikimit të Territorit: Kastriot Musllimi

STUDIO KONSULENTE: Studio "DEA". Nr. Liç 4919/10

Bashkia Delvinë

Plani i Përgjithshëm Vendor
Plani i Zhvillimit të Territorit

Përmbajtja

1	Plani i propozuar i zhvillimit të territorit	4
1.1	Ndarja e territorit në sisteme territoriale dhe konvertimet e tyre	4
1.2	Ndarja e territorit në zona dhe njësi strukturore	6
1.3	Përdorimi i tokës sipas kategorive, nënkategoritë dhe funksioneve	9
1.4	Zonat dhe objektet e rëndësisë kombëtare	16
1.4.1	Trashëgimia natyrore	17
1.4.2	Trashëgimia kulturore dhe zonat mbrojtëse	18
1.4.3	Mbrojtja dhe ruajtja e pasurive kulturore te paluajtshme	19
1.4.4	Udhëzime për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore jo monument	19
1.4.5	Ligji i ri për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë	22
1.4.6	Propozime për shpallje monument kulture dhe natyre	22
1.5	Zonat kryesore të zhvillimit ekonomik e urban	23
1.6	Tipologjitë e propozuara hapësinore	25
1.7	Mënyrat e ndërhyrjes në territor	27
1.8	Njësitë që i nënshtrohen hartimit të PDV-së	29
1.9	Instrumentet për drejtimin e zhvillimit	30
1.10	Parashikimet demografike dhe plani i strehimit	31
2	Plani i shërbimeve dhe infrastrukturave publike	34
2.1	Rrjeti rrugor	34
2.1.1	Koordinimi i trafikut	37
2.1.2	Lëvizja e këmbësorëve dhe çiklistëve	37
2.2	Transporti publik	38
2.3	Rrjeti i furnizimit me ujë të pijshëm	39
2.4	Sistemi i integruar i kanalizimeve dhe trajtimit të ujrave të ndotura	40
2.5	Rrjeti i furnizimit me energji elektrike	42
2.5.1	Ndriçimi publik	43
2.6	Telekomunikacioni	43
2.7	Menaxhimi i mbetjeve	44
2.8	Plani për hapësirat publike dhe shërbimet sociale	46
2.8.1	Hapësirat publike	46
2.8.2	Edukimi	52
2.8.3	Shërbimi shëndetësor	53
2.8.4	Varrezat	53
2.8.5	Mbrojtja kombëtare, civile kundër zjarrit	54
3	Plani i mbrojtjes së mjedisit	55
3.1	Mbrojtja e peizazhit natyror e urban	55
3.2	Mbrojtja e burimeve ujore	56
3.3	Mbrojtja e biodiversitetit dhe shtimin e hapësirave të gjelbra	57
3.4	Përmirësimi i cilësisë së ajrit	58

3.5	Masa për trajtimin e zonave problematike mjedisore.....	60
3.6	Mbrojtja e tokës bujqësore dhe kullotave.....	61
4	Plani i Veprimeve për zbatimin e PPV-së.....	61
4.1	Plani i veprimit / Fazat e zbatimit për zhvillimin e planit.....	62
4.2	Plani i investimeve kapitale.....	69
4.3	Treguesit e monitorimit të zbatimit të planit.....	87
4.4	Ndryshimet e nevojshme në kuadrin ligjor dhe administrativ vendor.....	89
4.5	Faktorët që mund të shkaktojnë rishikim të PPV-së apo pjesëve të saj.....	90
4.6	Përcaktimet kryesore për termat e referencës për Planet e Detajuara Vendore dhe Planet Sektoriale.....	90
5	Kapacitetet institucionale.....	95
5.1	Vlerësimi i nevojave për personel të kualifikuar dhe logjistikë.....	95
5.2	Rishikimi i nevojave të bashkisë për ristrukturim.....	99
5.2.1	Ristrukturimi i Zyrës së Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit.....	100
5.3	Zhvillimi i kapaciteteve dhe marrëveshjet e zbatimit.....	102
6	Konsultime me palët e interesuara.....	105
6.1	Dëgjësë publike për Planin e Zhvillimit dhe Rregulloren e Planit.....	105
6.2	Raporti i Forumit për Bashkërendimin e Planifikimit në nivel Vendor.....	107

1 Plani i propozuar i zhvillimit të territorit

1.1 Ndarja e territorit në sisteme territoriale dhe konvertimet e tyre

Një nga objektivat e Planit të Përgjithshëm Vendor (PPV) është drejtimi i zhvillimit të sistemit urban të banimit dhe harmonizimi i tij me 4 sistemet e tjera në funksion të një zhvillimi të qëndrueshëm dhe afatgjatë. Në këtë kontekst, ruajtja, mënyra e përdorimit dhe, sipas rastit, konsolidimit të sistemeve të tjera territoriale janë pjesë e këtij objekti. Pikërisht për qëllime planifikimi dhe menaxhimi, territori ndahet në 5 sisteme territoriale, të cilat përcaktohen në nivel makroplanifikues që në Strategjinë e Zhvillimit të Territorit dhe detajohen përmes Planit të Zhvillimit të Territorit dhe Rregullores së PPV-së. Propozimet territoriale të prezantuara në Strategjinë e Zhvillimit të Territorit të bashkisë Delvinë, të detajuara në këtë dokument, janë reflektuar edhe në sistemet territoriale të propozuara, sipas përcaktimeve të Rregullores së Planifikimit të Territorit si më poshtë:

Sistemi urban

Ky sistem përbën tërësinë e të gjitha strukturave të ndërtuara të pranishme dhe të planifikuara në territor. Në krahasim me vlerën ekzistuese të sipërfaqes së këtij sistemi, plani propozon një rritje prej 65.45 Ha ose 11.42%. Kjo rritje vjen kryesisht për efekt të mbushjes urbane në disa zona urbane ku ekziston tendenca për zhvillim si edhe për shkak të zhvillimit të qytetit të Delvinës në drejtim të pjesës lindore. Konvertimet në sisteme urbane në këto raste kanë qenë nga sistemet bujqësore apo nga ato natyrore, të cilat duke patur parim mbrojtjen dhe konsolidimin e tokës bujqësore apo natyrore, është përzgjedhur konvertimi në toka me bonitet të ulët. Territore me sipërfaqe relativisht të vogël, të vendosura në pjesët periferike të zonave urbane I janë nënshtruar procesit të konvertimit në sistem urban, për të përfshirë në këtë sistem ndërtesa ekzistuese apo për të krijuar mbushje urbane në ato qendra të banuara ku është e nevojshme.

Sistemi infrastrukturor

Ky sistem përmban rrjetet kryesore të infrastrukturës, në nivel kombëtar dhe në nivel vendor. Përsa I përket sistemit infrastrukturor janë propozuar ndërhyrje rehabilituese pothuajse në të gjithë territorin e bashkisë. Rrjeti I transportit rrugor, infrastruktura e ujësjellësit si edhe ajo elektrike kanë nevojë për mirëmbajtje dhe pjesërisht për rikonstruksione. Përsa I përket rrjetit të kanalizimeve të ujërave të zeza propozohen ndërhyrje më të konsiderueshme, ku për disa zona urbane propozohet rehabilitimi dhe sjellja sipas standatreve e gropave septike dhe në disa zona të tjera, ku edhe numri I popullsisë është më I lartë propozohet të ngrihet rrjeti infrastrukturor I kanalizimeve. Ky sistem ka pësuar një ulje prej 18.04%, ose prej 24.30Ha dhe

është I përbërë pothuajse tërësisht nga infrastruktura e transportit rrugor, për asrye se rrjetet e tjera infrastrukturore janë nëntokë. Kjo ulje ka ndodhur për shkak të metodologjisë së zbatuar për procesin e kategorizimit dhe ndarjes së territorit në njësi strukturore, ku edhe pse rrjeti rrugor është ekzistues, ai është përfshirë brenda njësive të cilat I përkasin një sistemi tjetër, duke u llogaritur si Kshr. Kjo metodologji është zbatuar kryesisht brenda qendrave urbane për rrugët e kategorisë E ose F.

Sistemi bujqësor

Fusha e Vurgut është edhe pjesa e territorit ku janë të përqëndruara tokat bujqësore. Bujqësia dhe blektoria përbëjnë një nga bazat më të rëndësishme të ekonomisë, ajo është e shprehur në të gjitha degët e saj që nga drithrat e bukës e deri te perimet e drufrutorët. Si dega kryesore e ekonomisë plani propozon jo vetëm mbrojtjen dhe konsolidimin e saj por edhe shtimin e sipërfaqes me 17.87Ha ose me një rritje prej 0.42%. Arsyja e rritjes së kësaj sipërfaqeje ka të bëjë kryesisht me shtimin e funksioneve të Ekonomisë Bujqësore, për të ndihmuar në rritjen e prodhimit të fermerëve si edhe në kthimin e disa zonave urbane, në të cilat dëndësia e ndërtimit është shumë e ulët dhe gjithashtu nuk ka tendenca për zhvillim, në kategorinë Bujqësi Ekonomi, për të parandaluar më tej fragmentizimin e tokës. Nga Strategjia Territoriale në këtë sistem është propozuar ngritja e tregut lokal në Stjar si edhe magazinimi I produkteve bujqësore në afërsi të fshatit Bajkaj.

Sistemi ujqor

Karakteristikë e shpatit perëndimor të Malit të Gjerë, për shkak të ndërtimit gjeologjik, janë daljet e shumë burimeve ujore, burimet e Vrizit në Delvinë, Palavli, Vergoj dhe deri në burimet e Tatzatit në perëndim të Malit të Fushë - Bardhës. Lugina e lumit të Tatzatit e vendosur në veri - perëndim të Fushës së Vurgut, është një luginë e ngushtë me fund të çrregullt e të përçarë nga përrenjtë si ai i Qafës së Skërficës, Vergoit, Palavlisë, Delvinës, etj. Lumi kryesorë që përshkon Bashkinë Delvinë është lumi Kalasa i cili shtrihet në pjesën perëndimore të Bashkisë Delvinë. Bistrica është një nga lumenjtë më të rëndësishëm të bashkisë së Delvinës, me prurje të larta pasi ushqehet nga burimet nëntokësore. Lumi Delvinës kalon përgjatë gjithë fushave dhe shfrytëzohet nga popullsia vendase si një burim i rëndësishëm për ujitjen e tokave të kultivuara me kultura të ndryshme bujqësore. Sistemi ujqor nuk pëson ndryshime në sipërfaqe apo konvertime, por ndryshimet në sipërfaqe rezultojnë për shkak të dixhitalizimit të saktër të trupave ujqorë. Përsa I përket këtij sistemi plani propozon rehabilitimin e brigjeve lumore, parandalimin e zhvillimit në afërsi të brigjeve si edhe ngritjen e fushatave ndërgjegjësuese për pastrimin dhe mirëmbajtjen e trupave ujore.

Sistemi natyror

Sistemi natyror mbizotëron në krahasim me sistemet e tjera, duke zënë rreth 76% të territorit të bashkisë Delvinë. Relievi i territorit të bashkisë është i larmishëm, mbasi ndërthuren vargjet malore, grykat e qafat me luginat e ndryshme. Kryesori është vargu malor i Malit të Gjerë, i cili para se të vazhdojë në vargun malor të Fushë - Bardhës ndahet nga Qafa e Skërficës dhe lugina e Kardhiq. Në jug kufizohet nga Fusha e Vurgut dhe nga kodrat që shtrihen fshatra në juridiksionin e saj. Elementi më i rëndësishëm natyror është **Rezervati Natyror i Menaxhuar (Parku Natyror) Rrëzomë**. Nga propozimet e planit sipërfaqja e këtij sistemi ka pësuar një rritje prej 4.31 Ha ose prej 0.03%. Kjo rritje në sipërfaqen e sistemit natyror ka ndodhur kryesisht për faktin e metodologjise së përdorur në sistemin infrastrukturor si edhe për mbushjen urbane të zonave periferike të banimit. Përsa i përket Rezervatit Natyror të Menaxhuar të Rrëzomës, vepron Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura. Përsa i përket pjesës tjetër të territorit të këtij sistemi, plani propozon mbrojtjen rigoroze të tij, duke u marrë masa për mbrojtjen ndaj zjarrit, parandalimin e erozionit apo fushatave ndërgjegjësuese për ruajtjen e tij.

Table 1: Sistemet territoriale në bashkinë Delvinë sipas sipërfaqës dhe përqindjes (Përpunoi: Dea Studio)

Sistemi	Ekzistuese ha	%	Propozuar ha	%	Ndryshimet Ha	Ndryshimet %
Bujqësor	4291.68	19.41	4309.55	19.4	17.87	0.42
Infrastrukturor	134.74	0.61	110.43	0.5	-24.30	-18.04
Natyror	16868.70	76.30	16873.01	76.1	4.31	0.03
Ujor	239.08	1.1	239.08	1.1	0.00	0.00
Urban	573.16	2.59	638.61	2.9	65.45	11.42

Përsa i përket llojeve të konvertimeve të shpjeguara më sipër, ato janë sipas tabelës:

Sistemi	Konvertimi	Siperfaqja Ha
Bujqësor	Infrastruktura	2.39
Bujqësor	Urban	74.05
Infrastrukturor	Bujqësor	38.72
Infrastrukturor	Natyre	24.61
Infrastrukturor	Urban	34.94
Natyror	Infrastruktura	8.19
Natyror	Urban	37.91
Urban	Bujqësor	55.60
Urban	Infrastruktura	0.05
Urban	Natyre	25.80

1.2 Ndarja e territorit në zona dhe njësi strukturore

Komponenti themelor i Planit të Zonimit është harta e propozuar e përdorimit të tokës. Çdo zonë e propozuar, përfshin parimet e zhvillimit, që do të shprehet në formën e rregullores. Një qasje sistematike, e cila merr në konsideratë një sërë parimesh udhëzuese, normash ekzistuese, si edhe kufizimet kryesore në nivel kombëtar, është hartuar për të mbështetur procesin e zonimit dhe për të minimizuar zgjedhjet arbitrare, duke synuar paralelisht planifikimin e një sërë rregullash të thjeshta dhe të zbatueshme, në përputhje me legjislacionin kombëtar, i cili do të lehtësojë procesin e zbatimit.

Parimet gjithëpërfshirëse të zonimit. Parimet e procesit të zonimit, të përdorura në krijimin e Planit të Zonimit, kanë marrë parasysh evolucionin historik të zonës, si edhe diferencimin gjeografik dhe morfologjinë e territorit. Në të njëjten kohë, procesi i zonimit përfshin edhe filozofinë e qendrueshmërisë, të miratuar në nivel global me konsideratë të veçantë në udhëzimet e politikave kombëtare dhe praktikave të suksesshme të ndjekura në vendet evropiane. Parimet e zhvillimit të qendrueshëm hapësinor përipiqen të krijojnë barazi dhe drejtësi brenda zonës së planifikimit, duke ruajtur edhe rritjen e potencialit të zhvillimit për brezat e ardhshëm. Një detyrë e rëndësishme në procesin e zonimit është identifikimi dhe propozimi i zonave urbane dhe rurale të zgjerimit për çdo njësi të zonës së studimit, si edhe përcaktimi i zonave të reja të zhvillimit. Kjo nënkupton një seri vendimesh që janë të bazuara në:

- Vizionin hapësinor për zhvillimin e ardhshëm në bashkëpunim me Bashkinë.
- Identifikimin e nevojave programore në bazë të parashikimeve shkencore, adaptimin e standarteve kombëtare dhe praktikave më të mira ndërkombëtare.
- Detajimin e hollësishëm të tokës për çdo lokalitet në studim.
- Planifikimin ekzistues dhe rregulloren e kufizimeve.

Mënyra se si faktorë të ndryshëm janë marrë në konsideratë në procesin e zonimit të ndarjeve të zonave dhe njësive strukturore, shpjgohet si më poshtë:

Modelet primare të përdorimit të tokës. Kjo përfshin evidentimin e përdoruesve primarë të tokave, që ndodhen në nënndarjet ekzistuese në nivel rajonal, duke përfshirë të gjithë territorin e Bashkisë. Një klasifikim i parë është bërë ndërmjet tokës urbane dhe asaj jurbane, bujqësore dhe sistemeve natyrore të zonës së planifikimit. Zona është identifikuar fillimisht sipas përdorimit kryesor të tokës dhe në rastet kur mbizotëron një larmi përdorimesh, duhet të bëhen nënndarje të tjera, që korrespondojnë me përdorimin ekzistues.

Përveç faktorëve të mësipërm, ndarja e zonave dhe përcaktimi i zonave të zhvillimeve të reja, si edhe zonat e reja të zgjerimit, janë bazuar në parimet e mëposhtme duke marrë në konsideratë udhëzimet ekzistuese dhe praktikave më të mira të vlerës universale, si më poshtë vijon:

Përqendrimi i zhvillimit

Zonimi mbështet një numër të kufizuar polesh zhvillimi, të identifikuar aktualisht me ndikim të ulët, duke respektuar nevojën primare për të ruajtur vlerën e një pejsazhi thelbësisht të paprishur dhe të pazhvilluar në shkallë rajonale. Zonimi synon në këtë mënyrë të shmangë

zhvillimet sporadike (të shpërndara, autonome), që ndikojnë në natyrën e virgjër të pejsazhit në tërësi të bashkisë dhe që komprometojnë vlerën e saj të përgjithshme duke kufizuar përfitimet potenciale në ato ekonomike.

Racionalizimi i zhvillimeve ilegale

Zonat e zgjerimit urban janë përcaktuar në mënyrë të tillë që të mundësojnë lehtësimin, racionalizimin dhe konsolidimin e zhvillimit ekzistues sporadik, dhe/ose të paligjshëm në përputhje me kërkesat e Qeverisë së Republikës së Shqipërisë, të politikës së planifikimit bregdetar, strategjive dhe planeve, si edhe me skemat përkatëse të planifikimit.

Përdorimi ekonomik i infrastrukturës

Zonimi mbështeti zhvillimin ekonomik të infrastrukturës ekzistuese dhe asaj të propozuar, pa shkaktuar dëmtime gjatë përdorimit.

Homogjeniteti i zonave

Zonimi siguron rregulla të plota në mënyrë të thjeshtë, që do të jenë të lehta për t'u zbatuar.

Shkalla e zonave ka marrë parasysh:

Sigurimin e një zone të një madhësie absolute, në mënyrë që të shmanget një strukturë e fragmentuar urbane dhe rregulloreje të komplikuar, duke ruajtur korrektësinë brenda morfologjisë urbane.

Të mund të përgjithesojë përdorimin sipas përdorimit kryesor në çdo zonë. Për shembull, një zonë rezidenciale do të jetë përshkruar si një zonë homogjene, pa pasur nevojën për të detajuar në një hartë të përdorimit të tokës hapësirat publike të hapura, zonat e parkimit që gjenden brenda tij, etj.

Sisteme të ndryshme territoriale

Duke u bazuar në VKM 686 datë 22.11.2017 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit", e ndryshuar, zonat dhe njësitë strukturore duhet të përfshijnë të kufijtë e vet vetëm 1 lloj sistemi. Në momentin kur kemi dy elementë territorialë të cilët i përkasin sistemeve të ndryshme, në atë pikë vendoset edhe kufiri ndarës i zonës dhe njësisë strukturore.

Lloje të ndryshme të përdorimit të tokës

Edhe brenda të njëjtit sistem, janë kryer zonimet e territorit nëse elementë të ndryshëm i përkasin përdorimeve të ndryshme të tokës. Nëse brenda një zone urbane, kemi sipërfaqe banimi dhe industri, kufiri ndarës i tyre bëhet edhe kufiri i njësive strukturore.

Kufijtë e zonave kadastrale dhe ndarjes së pronësisë

Atje ku ka patur informacion dixhital si edhe ku ka qenë e mundur, si element orientues për ndarjen e kufijve të zonave dhe njësive strukturore është mbajtur edhe kufiri i zonave kadastrale dhe i parcelave të pronësisë.

Llojet e ndryshme të kushteve të zhvillimit të parashikuara për zonat urbane

Nëse brenda një zone urbane, me funksion primar banimin, është venë re një diferencim në presionin e zhvillimit, psh tendeca është për zhvillim më të lartë në një zonë dhe më e ulët në një zonë tjetër, këto hapësira janë ndarë në njësi strukturore më vete.

Zhvillimi ose konservimi i propozuar i zonave natyrore, bujqësore, ujore

Mënyra e ndërhyrjes në territor është gjithashtu një faktor përcaktues i kufijve territoriale të zonave dhe njësive strukturore. Një hapësirë e cila propozohet për konservim ka ndarje dhe kushte zhvillimi të ndryshme me një hapësirë e cila është propozuar për Rizhvillim.

Llojet e ndryshme të ndërhyrjeve në infrastrukturë

Llojet e ndryshme të ndërhyrjeve në sistemin infrastrukturor, e kryesisht në infrastrukturën e transportit rrugor kanë qenë gjithashtu faktorë përcaktues të ndarjes së kufijve. Nësë një segment rrugor është propozuar për zgjerim dhe një pjesë tjetër e tij është propozuar për rikonstruksion atëherë ato kanë kushtë të ndryshme zhvillimi dhe rrjedhimisht njësi strukturore të ndryshme.

Kushtëzimet e ardhura nga ligjet kombëtare dhe sektoriale

Në zonat të cilat kanë rëndësi kombëtare siç janë Zonat e mbrojtura, pasuritë kulturore dhe monumentet e natyrës, apo elementët e tjerë përjashtues të territorit, zhvillimet kushtëzohen sipas legjislacioneve përkatëse, duke mbajtur në konsideratë edhe zonat e tyre buferike.

Projektet e propozuara të cilat zbërthejnë Vizionin e zhvillimit të bashkisë

Pozicionimi strategjik në territorin e bashkisë edhe i projekteve të propozuara në dokumentin e Strategjisë Territoriale ka qenë faktor kushtëzues i ndarjes së zonave dhe njësive strukturore.

Elemente ndarës territoriale

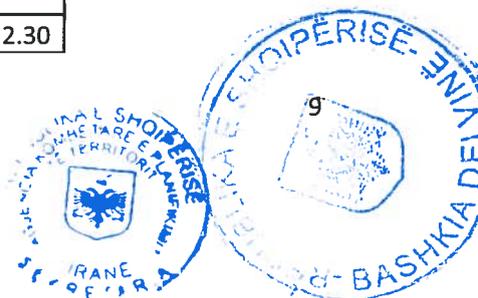
Kufizimi nga rrjeti rrugor kryesor ekzistues dhe/ose i propozuar, dhe sipas rastit edhe nga kufizues të tjerë natyralë e artificialë, të cilët krijojnë elemente me karakter qartësisht të matshëm në territor, dhe sipas rastit përfshijnë linja hekurudhore, vija ujore, lumenj, kanale të hapura, breza sanitare, dhe të tjera të kësaj natyre.

1.3 Përdorimi i tokës sipas kategorive, nënkategoritë dhe funksioneve

Bazuar në mjetet metodologjike të paraqitura më lart, përkufizimet e 22 kategorive bazë të tokës janë kryer duke përdorur përcaktimet sipas VKM Nr. 686 të datës 22.11.2017, "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit" e ndryshuar. Sistemi i klasifikimit të zonave të përdorimit të tokës është analizuar më tej nëpërmjet nënkategorive brenda çdo zone të përdorimit të përgjithshëm të tokës, në lidhje me destinacionin e tij të dëshiruar. Për të siguruar realizimin e objektivave të përcaktuar në vizionin për zhvillimin e territorit, PPV përcakton gjithashtu kategoritë dhe nënkategoritë sipas përdorimit të propozuar të tokës për secilën nga njësitë strukturore të përcaktuara, si më poshtë.

Table 2_Kategoritë e përdorimit të tokës (Burimi: DEA Studio)

	Kategoria	Sip ha	%
1	A.Banim	510.91	2.30

2	AS.Arsim	3.44	0.02
3	B.Toke Bujqesore	4257.94	19.21
4	BA.Bujqesi + Banim	30.51	0.14
5	EB.Ekonomi Bujqesore	21.10	0.10
6	IE.Industri Ekonomi	25.59	0.12
7	IMB.Infrastruktura Menaxhimi Mbetjesh	10.18	0.05
8	INT.Infrastruktura Transporti	99.73	0.45
9	IS.Institucione	2.03	0.01
10	IUK.Infrastruktura Ujesjelles - Kanalizime	0.52	0.00
11	M.Monumente	58.89	0.27
12	N.Toke Natyrore	14876.13	67.10
13	NAR.Natyre dhe Argetim	1996.88	9.01
14	S.Sherbime	7.77	0.04
15	SH.Shendetesi	1.89	0.01
16	SHA.Aktivite Shoqerore & Argetimi	17.41	0.08
17	U.Ujera	239.08	1.08
18	Varreza	10.67	0.05

Përkufizime dhe propozime të lidhura me kategoritë e përdorimit të tokës përshkruhen më poshtë:

1. N_Sistemi Natyror

Nënndarjet bazohen në respektimin e të gjitha rregulloreve përkatëse kombëtare dhe kufizimeve ligjore, në lidhje me zonat natyrore. Në veçanti:

- Zonat e mbrojtura natyrore sipas ligjit 81, datë 04.05.2017 "Për Zonat e Mbrojtura" dhe zonat e mbrojtura të propozuara, duhet të përjashtohen nga zhvillimet/ndërtimet e banesave dhe turizmit, sipas rregullores së këtij Ligji; kufizime të ngjashme aplikohen për burimet ujore, që mbrohen nga Ligji 8093/1996.
- Përdorimi N- Tokë natyrore, përfshin, sipas përcaktimeve të ligjeve për mjedisin dhe biodiversitetin, zonat e mbrojtura dhe monumentet e natyrës, pyjet, kullotat dhe tokat e pafrytshme.

Sistemi Natyror formohet nga bashkimi i territoreve me kategori bazë përdorimi toke, sipas përcaktimeve të mëposhtme:

1. "**Tokë natyrore (N)**" përfshin territoret natyrore, si: pyje, kullota, livadhe, shkurre e të tjera, të paprekura nga aktiviteti njerëzor. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: N1_Pyje; N2_Kullotë; N3_Livadhe; N4_Shkurre, N5_Tokë pa frut.
2. "**Natyre dhe argëtim (NAR)**" përfshin territoret natyrore, infrastrukturat ekologjike në funksion të aktivitetit njerëzor në natyrë, si: parqe, plazhe, shtigje dhe strukturat në

funksion të ekoturizmit. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë:
NAR1_Park Natyror; NAR2_Plazh; NAR3_Shtigje; NAR4_Eokturizëm.

Sipërfaqet me përdorim N-Tokë natyrore, siç tregohen edhe në hartën e propozuar për përdorimin e tokës, janë të përqëndruara kryesisht në pjesët Veri – Lindore të njësive administrative Delvinë dhe Vergo. Sipërfaqen më të madhe në këtë kategori e zënë Shkurret dhe Toka pa frut. Një pjesë e konsiderueshme e Njësive administrative Vergo, përbëhet nga NAR1_Rezervati Natyror i Menaxhua i Rrëzomës. Zhvillimi i tij përcaktohet nga legjislacioni përkatës dhe të gjithë ndarjet strukturore dhe përdorimet e lejuara të tokës vijnë sipas kufirit të miratuar të Zonës së Mbrojtur dhe përdorimeve të lejuara. Në të gjithë monumentet natyrore pjesë e territorit të bashkisë Delvinë, është aplikuar niveli i parë i mbrojtjes. Elementë të veçantë, të tillë si shpella dhe pemët e lashta, janë përfshirë në këtë kategori.

2. B_Sistemi Bujqësor

Nëndarjet duhet të bazohen në respektimin e të gjitha rregulloreve përkatëse kombëtare dhe kufizimeve ligjore, në lidhje me tokat bujqësore.

Sistemi bujqësor përfshin këto kategori përdorimi toke, me përcaktimet respektive si më poshtë:

1. **“Bujqësi (B)”** përfshin tokat bujqësore me kultura të përhershme apo sezonale bujqësore, si dhe tokat djerrë, sipas legjislacionit përkatës. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: B1_Kultura të përhershme; B2_Kultura sezonale; B3_Tokë djerrë.
2. **“Infrastrukturë bujqësore (IB)”** përfshin infrastrukturën në shërbim të aktivitetit bujqësor që mundëson vaditjen dhe kullimin e tokave bujqësore. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IB3_Infrastrukturë vaditjeje dhe kullimi.
3. **“Ekonomi bujqësore (EB)”** përfshin strukturat dhe infrastrukturat në funksion të ekonomisë bujqësore e blegtorale, si dhe shërbimet e agroturizmit. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: EB1_Struktura në funksion të bujqësisë; EB2_Struktura në funksion të Blegtorisë; EB3_Agroturizëm.
4. **“Bujqësi - Banim (BA)”** përfshin banimin në funksion të aktivitetit bujqësor. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: BA1_Bujqësi – Banim.

Në territorin e bashkisë Delvinë, pjesë e sistemit territorial Bujqësi, mbizotëron kategoria e përdorimit të tokës B_Tokë bujqësore me Kultura sezonale si edhe me Kultura të përhershme. Tokat bujqësore të bashkisë Delvinë janë shumë pjellore dhe janë të përqëndruara kryesisht në pjesën perëndimore të bashkisë. Gjatë zonimit të territorit të bashkisë, janë shtuar njësitë me përdorim toke: Bujqësi-Banim. Në këtë klasifikim janë vendosur territoret në të cilat ka ndodhur zhvillimi sporadik i ndërtesave të banimit, brenda tokës bujqësore dhe me largësi të caktuara nga njera-tjetra dhe që janë kryesisht në funksion të bujqësisë. Për arsye të këtij karakteri ato nuk mund të përfshihen brenda zonës urbane. Njësitë me përdorim toke Ekonomi Bujqësore janë

të vendosura në pjesët periferike të zonave urbane dhe afër tokave bujqësore dhe janë të përqëndruara kryesisht në pjesën jug-perëndimore të bashkisë Delvinë, aty ku janë qendrat me potencial më të lartë për zhvillimin e Bujqësisë.

3. IN_Sistemi Infrastrukturor

Kjo kategori i referohet të gjitha pjesëve të infrastrukturës për transportin, mbetjeve të ngurta dhe të lëngshme, furnizimin me ujë, naftës dhe gazit, biokarburanteve, komunikimit elektronik, furnizimit me energji elektrike, mbrojtjes së tokës nga erozioni dhe rrëshqitja dhe mbrojtjes kundër zjarrit, sipas legjislacionit të posaçëm.

Sistemi infrastrukturor përfshin këto kategori përdorimi toke, me përcaktimet respektive si më poshtë:

1. **“Infrastrukturë transporti (INT)”** përfshin infrastrukturat e transportit rrugor, hekurudhor, ujqor, ajror dhe multimodal; rrjetet e përbëra nga linjat, stacionet dhe struktura të tjera në shërbim të tyre. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: INT1_Infrastrukturë rrugore; INT2_Infrastrukturë Hekurudhore; INT3_Infrastrukturë Transporti Ujqor; INT4_Infrastrukturë Transporti Ajror; INT5_Infrastrukturë Multimodale.
2. **“Infrastrukturë energjetike (IEN)”** përfshin infrastrukturat e prodhimit, transmetimit dhe shpërndarjes së energjisë elektrike nga burime hidrike, lëndë djegëse, eolike e diellore, si dhe infrastrukturat e gazifikimit, përfshirë linjat dhe strukturat mbështetëse. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IEN1_Elektrike; IEN2_Hidrike; IEN3_Hidrokarbure; IEN4_Eolike; IEN5_Diellore.
3. **“Infrastrukturë telekomunikacioni (ITK)”** përfshin rrjetet, antenat dhe strukturat që mundësojnë telekomunikacionin. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: ITK1_Stacion Telekomunikacioni; ITK2_Antena.
4. **“Infrastrukturë e ujësjellës – kanalizimeve (IUK)”** përfshin rrjetet dhe strukturat në shërbim të furnizimit me ujë, kanalizimeve dhe trajtimit të ujërave të zeza. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IUK1_Ujësjellës; IUK2_Kanalizime.
5. **“Infrastrukturë menaxhimi mbetjesh (IMB)”** përfshin strukturat në shërbim të grumbullimit, depozitimit dhe trajtimit të mbetjeve të ngurta. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IMB1_Trajtim Mbetjesh; IMB2_Depozitim Mbetjesh.

Kategoria mbizotëruese në territor përsa i përket sistemit infrastrukturor është Infrastruktura e Transportit, ku mbizotëron nënkategoria e përdorimit të tokës Infrastruktura Rrugore. Në % më të vogël gjendet në përdorimin e tokës edhe kategoria Infrastrukturë Menaxhim mbetjesh, falë prezencës së venddepozitimeve ilegale të mbetjeve, të cilat janë propozuar për rehabilitim, si edhe Impianti i trajtimit të Ujërave të Zeza. Përsa i përket infrastrukturës së Ujësjellës-Kanalizimeve Elektrike dhe asaj të Telekomunikacionit ato janë linja të shtrira nën tokë ose në ajër, duke sjellë që territoret ku shtrihen ato të kenë një kategori tjetër përdorimi toke, e cila

zakonisht mund të jetë Infrastrukturë Transporti ose edhe pjesë e Sistemit Natyror, Bujqësor apo Urban.

4. U_Sistemi Ujor

Territoret që përfshihen në kategorinë ujëra përfaqësohen nga brigjet lumore dhe përrenj, sipas nënkategorisë. Në këto zona është rreptësisht i ndaluar çdo lloj zhvillimi.

Sistemi Ujor përfshin këto kategori përdorimi toke, me përcaktimet respektive si më poshtë:

1. **Ujëra (U)** përfshin të gjithë trupat ujorë: dete, laguna, kënetë, liqene, lumenj, përrenj e burime ujore, sipas legjislacionit përkatës. Nënkategoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: U1_Det; U2_Lagunë; U3_Kënetë; U4_Liqen; U5_Lumë; U6_Përrua; U7_Burim Ujor.

Në territorin e bashkisë Delvinë, mbizotëron nënkategoria e përdorimit të tokës Lumë, falë prezencës së lumit Kalasa, Bistrica dhe lumi i Delvinës. Me përjashtim të nënkategorisë U7_Burim Ujor, nënkategoritë e tjera nuk gjejnë aplikim.

5. A_Sistemi Urban

Sistemi Urban përfshin këto kategori përdorimi toke, me përcaktimet respektive si më poshtë:

1. **"Banim (A)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksione dhe aktivitete të banimit. Nënkategoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: A1_Banim; A2_Banim dhe Shërbime.
2. **"Shërbime (S)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet e shërbimeve tregtare, akomoduese dhe zyre. Nënkategoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: S1_Shërbime Akomodimi dhe Argëtimi; S2_Shërbime Tregtare dhe Biznesi.
3. **"Industri ekonomi (IE)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet e industrisë së lehtë e të rëndë, si dhe funksione ekonomike komplekse. Nënkategoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IE1_Industri e lehtë; IE2_Industri e Rëndë; IE3_Aktivitet Ekonomik Kompleks.
4. **"Institucione (IS)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet e administrimit publik, shërbimeve publike, sociale, diplomatike, financiare dhe fetare. Nënkategoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IS2_Shërbim Publik; IS3_Shërbim Social; IS4_Shërbim diplomatik; IS5_Institucione financiare; IS6_Institucion fetar.
5. **"Arsim (AS)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet e arsimit në të gjitha nivelet: parashkollor, i ulët, i mesëm dhe i lartë, sipas legjislacionit përkatës. Nënkategoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: AS1_Arsim parashkollor; AS2_Arsim i Ulët; AS3_Arsim i mesëm; AS4_Arsim i lartë.

6. **“Shëndetësi (SH)”** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet e shërbimit ambulator dhe spitalor, sipas legjislacionit përkatës. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: SH1_Shërbim ambulator; SH2_Shërbim spitalor.
7. **“Aktivitete shoqërore dhe argëtimi (AR)”** përfshin territore dhe struktura në shërbim të aktiviteteve kulturore e sportive, parqe dhe hapësira publike. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: AR1_Hapësira publike; AR2_Aktivitete kulturore; AR3_Aktivitete sportive dhe rekreative.
8. **“Monumente kulturore (M)”** përfshin territore dhe struktura, pjesë të trashëgimisë kulturore dhe historike. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: M1_Monumente kulture.
9. **“Zona ushtarake (ZU)”** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet ushtarake, sipas legjislacionit përkatës. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: ZU1_Infrastrukturë ushtarake.
10. **“Varreza (V)”** përfshin territoret dhe strukturat në shërbim të varrezave. Nënkatëgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: V1_Varrezë; V2_Varrzë dëshmorësh; V3_Memorial.

Zonat Rezidenciale përbëjnë dhe pjesën më të madhe të territorit të urbanizuar të Bashkisë së Delvinës, duke përfshirë këtu zonat e shtëpive parësore dhe dytësore. Zonat rezidenciale përfshijnë një shumëllojshmëri tipologjish:

- Zonat ekzistuese urbane;
- Zonat e zgjeruara të propozuara për qendra urbane, për të mundësuar mbulimin e nevojave për zhvillim në të ardhmen;

Përdorimi i tokës dhe i strukturave në të për shërbime (S1), (S2), përfshin ato zhvillime të lejuara që bëhen për ofrimin e shërbimeve dhe infrastrukturave përkatëse, dhe ku sipas rastit jo më shumë se 10% e zonës dhe strukturave të saj shfrytëzohet për qëllime banimi, sipas sipërfaqes së ndërtimit.

Monumentet e trashëgimisë kulturore me vlerë të jashtëzakonshme rregullohen me anë të një zonimi të veçantë hapësinor dhe udhëzime shoqërore, të nxjerra sipas Ligjit 9048/2003. Zona tampon e ruajtjes së pejzazhit prej 250 m, është për të siguruar ekzistencën e monumenteve të regjistruara si të tilla, duke iu referuar Ligjit 9048/2003.

Zonat me aktivitete ekonomike industriale krijojnë tipin e tretë të kategorisë së përgjithshme të përdorimit të tokës, që përfshin të gjitha zonat e urbanizuara të territorit të bashkisë Delvinë. Këto zona i përkasin aktiviteteve ekonomike që nuk duhet të shtrihen në zonat rezidenciale dhe/ose zonat për zhvillimin e turizmit.

Arsimi përfshin të gjitha trojet e rezervuara për institucionet arsimore apo institucionet ndihmëse në funksion të arsimit, ekzistuese dhe të propozuara. Propozimet, siç shpjegohen në kapitullin përkatës të këtij dokumenti, janë bërë duke u bazuar mbi analizën e gjendjes ekzistuese dhe evidentimin e nevojave për planifikimin e infrastrukturës arsimore, bazuar në

parashikimet ligjore të VKM nr.686 datë 22.11.2017 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit", e ndryshuar dhe legjislacionin sektorial përkatës. Në shumë raste duhet patur parasysh që sipërfaqja e trojeve të rezervuara për institucionet arsimore është disa herë më e vogël sesa sipërfaqja minimale e njësive strukturore të cilat përfshijnë edhe përdorime të tjera toke si Banim (A), Shërbime (S), etj.

Shëndetësia përfshin të gjithë sipërfaqet territoriale të rezervuara për institucionet shëndetësore apo strukturat ndihmëse në funksion të tyre.

Strukturat dhe territoret që përfshihen në kategorinë të veçanta, janë zona e varrezave publike, të dëshmorëve dhe varrezat e fshatrave, me kodin (V.1). Këto zona shoqërohen gjithmonë me zonën mbrojtëse buferike.

Nënkategoritë e mësipërme, përsa I përket territorit të bashkisë Delvinë, janë të shpërndara si më poshtë:

Table 3_Nënkategoritë e përdorimit të tokës (Burimi: DEA Studio)

	Nen kategorite	Sip ha	%
1	A1-Banim	394.09	1.78%
2	A2-Banim dhe Sherbime	116.81	0.53%
3	AR1-Hapesira Publike	14.12	0.06%
4	AR2-Aktivitete Kulturore	0.35	0.00%
5	AR3-Aktivitete Sportive	2.94	0.01%
6	AS2-Arsim i Ulet	3.01	0.01%
7	AS3-Arsim i Mesem	0.42	0.00%
8	B1-Kultura te Perhershme	889.62	4.01%
9	B2-Kultura Sezonale	3368.32	15.19%
10	BA1-Bujqesi - Banim	30.51	0.14%
11	EB1-Struktura ne Funksion te Bujqesise	21.10	0.10%
12	IE1-Industri e Lehte	25.59	0.12%
13	IMB1-Trajtim Mbetjesh	10.18	0.05%
14	INT1-Infrastruktura Rrugore	99.73	0.45%
15	IS2-Sherbim Publik	0.96	0.00%
16	IS6-Institucione Fetare	1.07	0.00%
17	IUK2-Kanalizime	0.52	0.00%
18	M1-Monument Kulture	58.89	0.27%
19	N1-Pyje	4413.49	19.91%
20	N3-Livadh	313.35	1.41%
21	N4-Shkurre	1494.71	6.74%
22	N5-Toke pa frut	8654.58	39.04%
23	NAR1-Park Natyror	1996.88	9.01%
24	S1-Sherbime Akomodim dhe Argetimi	0.40	0.00%

25	S2-Sherbime Tregtare dhe Biznesi	7.37	0.03%
26	SH1-Sherbim Ambulator	0.79	0.00%
27	SH2-Sherbim Spitalor	1.10	0.00%
28	U5-Lume	239.08	1.08%
29	V1-Varreze	9.91	0.04%
30	V2-Varreze Deshmoresh	0.76	0.00%

1.4 Zonat dhe objektet e rëndësisë kombëtare

Në bashkinë e Delvinës gjenden një sërë zonash dhe objektesh të rëndësisë kombëtare. Çështjet, zonat dhe/ose objektet e rëndësisë kombëtare, sipas përcaktimeve të nenit 7 dhe 9 të ligjit Nr. 107/2014 "Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit" dhe nenit 30 dhe 31 të VKM Nr. 686 datë 22.11.2017 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit", përcaktohen nga Planet Kombëtare dhe/ose me miratim të KKT-së. Çështjet e rëndësisë kombëtare në territorin e bashkisë Delvinë janë:

Monumentet e natyrës dhe kulturës, të cilat mbrohen nga legjislacioni i posaçëm për mënyrën e shfrytëzimit do të marrin rëndësinë e duhur në mënyrën e trajtimit në këtë Plan. Respektimi i zonave buferike dhe rrezeve të përcaktuara për mbrojtjen nga ndërtimet të këtyre monumenteve do të pasqyrohet në hartat, platformën GIS dhe në trajtimin e përdorimit të tokës.

Pyjet dhe shërbimi pyjor për tokën, për turizmin, për kullotat e livadhet për menaxhimin e integruar të burimeve ujore dhe për mjedisin, mbrohet dhe rregullohet nga legjislacioni i posaçëm. Gjithashtu ruajtja e tokës bujqësore është parësore në trajtimin e këtij Plani, sidomos e tokës pjellore sipas legjislacionit të posaçëm për tokën bujqësore

Varrezat, zonat ushtarake, objektet arsimore dhe shëndetësore janë përdorime të cilat përjashtohen nga zhvillim dhe planifikimi i zhvillimit territorial të tyre bëhet duke respektuar legjislacionin e posaçëm. Në jug-perendim të qytetit të Delvinës ndodhet zona tregtare industriale me sip.17 ha. Zona industriale e cila dikur i ka shërbyer industrisë së lehtë, sot qëndron jo funksionale pranë bashkisë.

Çdo zhvillim në **brigjet ujore**, si dhe kufijtë e zonave mbrojtëse përkatëse përcaktohen nga legjislacioni i posaçëm dhe ky plan. Duhet mbrojtur burimet ujore të cilat përdoren për prodhimin e ujit të pijshëm, këto territore kanë zonë buferike brenda së cilës është e ndaluara të kryhet çdo lloj ndërtimi dhe shkarkimi, përveç ndërtimeve për mbrojtjen e trupit ujor. Ndërtimi

i veprave dhe i objekteve për shfrytëzimin e burimeve ujore dhe për parandalimin e veprimeve të dëmshme të ujit janë objekt i lejeve administrative ose koncesioneve. Është i ndaluar magazinimi i materialeve dhe lëndëve, që mund të shpëlahen në ujë dhe ndërtimi i objekteve të reja në zonat e kërcënuara nga përmytjet.

Vetë shtrati i lumit të Kalasës shërben si një **rrjet ekologjik** në bashki, duke strehuar nën brigjet ujqorë të tij specie të ndryshme të florës si: Rrapi, Shelgu, Arra, si dhe ato të faunës, shpendë të ujit si: rosa e egër, pata e egër, lejleku, pulëbardha, shapka etj.

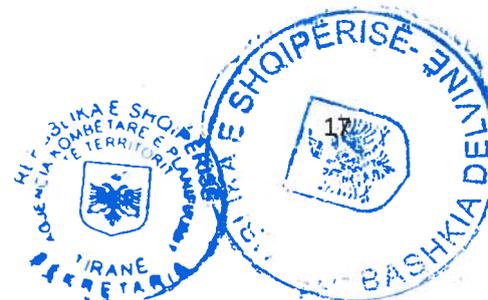
Infrastrukturat gjithashtu mbrohen nga zhvillimi, si dhe rezervohet territori i mjaftueshëm në raste të parashikimeve apo projeteve për zgjerimin e tyre si psh rrugët, antenat, digat, rezervuaret etj. Rrugët të cilat kanë rëndësi kombëtare dhe që kalojnë në territorin e bashkisë Delvinë, janë si më poshtë, sipas Kodit Rrugor: Rruga Blerimas - Delvinë, Qafë Muzinë – Delvinë, Blerimas – Çlirimas, Ura e Kardhiqit – Delvinë.

1.4.1 Trashëgimia natyrore

Delvina shquhet për pasuri të shumta natyrore, relievi i saj dallohet për një larmi në aspektin morfologjik dhe morfogjenetik. Këto tipare gjeografike kanë ndikuar në formimin e një natyre të shumëllojshme, me zhvillim të vrullshëm e me vlera të veçanta, unike, që kushtëzojnë një trashëgimi shumë të pasur natyrore. Më poshtë janë listuar asetet e shpallura monument natyre.

- Rezervati Natyror i Menaxhuar (Parku Natyror) Rrëzomë. Në këtë rezervat gjendet 3 monumente natyre me rëndësi si: Karsti Bashaj, Mëllëza e Rrëzomës dhe Pylli i Bushecit.
- Burimet e Tatzatit
- Shpella e Tatzatit
- Rrepet e Rusanit
- Rrepet e Delvinës
- Fosilet e Lefterhorit
- Burimi Karstik i Oknos
- Karsti i Delvinës
- Karsti i Gorjanit
- Rruga e Gjarpërit
- Rrapi i Kalasës
- Pylli i Letkës

1.4.2 Trashëgimia kulturore dhe zonat mbrojtëse

Zona e Bashkisë së Delvinës paraqet një sërë zonash dhe territoresh me gjurmë të rëndësishme historike dhe arkeologjike, fortifikime dhe objekte infrastrukturore, objekte kulti, banesa tradicionale, si edhe pasuri të tjera të paluajshme që datojnë që nga prehistoria e deri në shekullin e XIX-të. Duke qenë se këto pasuri kulturore, përbëjnë një vlerë të jashtëzakonshme për rajonin dhe më gjerë, nevojitet mbrojtja dhe ruajtja e tyre nga dëmtimet, nga agjentët natyrore e atmosferike, por edhe nga ndërhyrjet e tjera.

Ruajtja e pasurive kulturore është procesi sistematik i kërkimit, studimit, identifikimit, dokumentimit, regjistrimit, konservimit, restaurimit dhe përshtatjes. Ndërsa mbrojtja e pasurive kulturore është sistemi i masave të ndërmarra, përfshirë iniciativat ligjore, të cilat synojnë harmonizimin e praktikave të vlefshme për sigurimin e ruajtjes së këtyre pasurive për shfrytëzim me interes publik.

Në mënyrë që të arrihet mbrojtja e këtyre pasurive, kjo PPV synon që të ndërmarrë hapat e parë të mundshëm, për të siguruar në mënyrë proaktive jetëgjatësinë e monumenteve. Për këtë, zona mbrojtëse e të gjitha pasurive të shpallura, e cila përbën: "Territorin e përcaktuar me kufij të qartë, jashtë qendrës historike, ansamblit arkitektonik/urban, kompleksit arkitektonik dhe pasurive kulturore, roli i së cilës është mbrojtja e vlerave të këtyre pasurive kulturore dhe sigurimi i dritës, perspektivës, peizazhit kulturor, shikimit, shijimit dhe përdorimit nga publiku." vlerësohet të merren masat nga institucionet përgjegjëse për përcaktimin e fashave mbrojtëse.

Në rastet kur zona mbrojtëse, apo e njohur ndryshe si zona buferike, si edhe distancat janë të përcaktuara nga instituti përgjegjës, atëherë është ajo fashë dhe distancë që duhet të respektohet.

Në këtë plan propozohet të kryhet studimi i thelluar nga institucionet përkatëse, në mënyrë që për pasuritë e mëposhtme të përcaktohet zona e mbrojtur:

- Kalaja e Delvinës
- Kalaja e Skllapuas në fshatin Vergo
- Kalaja Mesjetare e Kalasës
- Rrënojat e fshatit Kamenicë
- Varret (Varoshi) në fshatin Vergo
- Shpella e Senicës në fshatin Senicë
- Ura e Gurtë e Tatzatit mbi lumin e Kanasës nën shkëmbin e fshatit Tatzat-Rrëzomë-Delvinë
- Ura Jesir 200 m më poshtë Urës së Tatzatit, Tatzat-Rrëzomë-Delvinë
- Ura e Gurtë e Çines mbi lumin e Kalasës ndërmjet fshatrave Tatzat - Kalasë dhe kalldremi pranë tij në të majtë
- Ura Jesir ndërmjet lagjes së qendrës dhe lagjes "Fshatari", Kalasë-Rrëzomë-Delvinë

- Ura e Gurit mbi lumin e Kalasës pranë mullirit në fshatin Kalasë të Rrëzomës
- Kisha e Shën Janit
- Tempulli antik në Dobër afër Delvinës
- Rrënojat e Kishës së Kamenicës pranë fshatit Palavli
- Xhamia e Gjin Aleksit në fshatin Rusan
- Banesa shtetërore (ish banesa e Alush Dizdarit) në fshatin Rusan
- Banesa e Xhevat dhe Xhafer Xhangos në fshatin Tatzat
- Banesa e Shefiko Xhangos në fshatin Tatzat
- Shkolla e Vjetër Shqipe në fshatin Senicë
- Kompleksi Urbanistik (Gjermahalle) - (Xhami, Urë, Cezmë, Hamam), në qytetin e Delvinës
- Zona e Mbrojtur "Kalaja e Delvinës dhe kompleksi i Xhermëhallës"

1.4.3 Mbrojtja dhe ruajtja e pasurive kulturore te paluajtshme

Në bashkinë e Delvinës ka mjaft monumente të cilat janë pjesë e rëndësishme e trashëgimisë kulturore vendase. Këto pasuri të shpallura me vendime, kanë nevojë për veprime mbrojtëse dhe ruajtëse në nivele të ndryshme ndërinstitucionale. Për këto pasuri të paluajtshme, nevojitet ruajtja dhe rehabilitimi për ti mbrojtur nga degradimi, si edhe për të rritur potencialin turistik të zonës, duke i kthyer në atraksione. Projektet me karakter rehabilitues duhet të kryen në bashkëpunim me institucionet dhe drejtoritë përkatëse vendore, rajonale dhe kombëtare, në mënyrë që të sigurohet profesionalizmi i duhur.

Hapat që gjykohen të nevojshëm për një proces të mirfilltë rehabilitues, janë:

1. Studimi, rilevimi dhe analiza e hollësishme e monumentit;
2. Hartimi i projektit rehabilitues dhe planit të mirëmbajtjes së tij;
3. Tenderimi i projektit duhet të bazohet në elementët e nevojshëm që garantojnë realizueshmërinë e punës në mënyrë profesionale;
4. Pas fazave me karakter restaurues a rehabilitues, duhet të sigurohet mirëmbajtja periodike nga institucionet vendore dhe kombëtare.

1.4.4 Udhëzime për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore jo monument

Për ndërhyrjet në objektet të cilat kanë statusin Monument Kulture, lind detyrimi ligjor për të ndjekur kuadrin ligjor dhe rregulloret në fuqi. Ndërsa për ndërhyrjet në objektet jo monument kulture, por të cilat kanë rëndësi të veçantë si bartëse të vlerave historike e kulturore, apo si

pjesë e ansambleve të caktuara historike e vendbanimeve tradicionale duhet të ndjekin rekomandimet e mëposhtme:

Objektet me rëndësi të veçantë historike e kulturore (pjesë e vendbanimeve tradicionale)

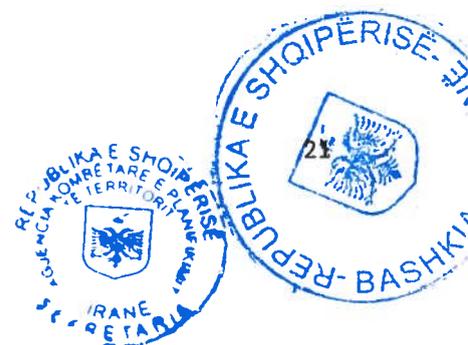
1. Ndërtimet e reja apo rikonstrukcionet e objekteve ekzistuese pranë strukturave me rëndësi historike e kulturore, brenda ose jashtë vendbanimeve tradicionale, duhet të bëhen me të njëjtat materiale si strukturat ekzistuese. Këto materiale tradicionale janë guri vendas për muret, druri si element strukturor në muraturë si dhe për dyert e dritaret dhe rrasat e gurit për çatinë. Materialet duhet t'i përafrohen sa më shumë atyre tradicionale por duhet shmangur me çdo kusht mimetizimi i objekteve ekzistuese. Ndërtimet e reja duhet të reflektojnë qartë kohën e ndërtimit të tyre.
2. Lartësia e strukturave të reja ose e objekteve të rikonstruktura brenda vendbanimeve tradicionale nuk duhet të kalojë lartësinë maksimale të objekteve ekzistuese (kryesisht, lartësia ekzistuese është 2-3 kate).
3. Ndërtimet e reja në vendbanime tradicionale duhet të ruajnë proporcionet e objekteve ekzistuese përreth. Duhet shmangur ndërtimet masive, të cilët kanë shtrirje të gjërë duke dëmtuar peizazhin si dhe pamjen karakteristike të vendbanimit apo peizazhit. Ndërtesa më të mëdha mund të krijohen duke grupuar disa ndërtesa më të vogla me lidhje të brendshme mes tyre.
4. Objektet ekzistuese duhet të ruajnë elementët e tyre karakteristikë. Nuk duhet lejuar përdorimi i materialeve të reja në rikonstrukcionin e tyre (si psh. beton-arme për muraturat, duralumin për dyert/dritaret si dhe duhen shmangur struktura metalike). Nuk duhen ndrshuar proporcionet ekzistuese: madhësia e dritareve, dyerve, si dhe pjerrësia e çative. Nëse do të bëni ndryshime në fasadë, ato duhet t'i përshtaten përmasave tradicionale të dyerve, dritareve dhe elementëve të tjerë.
5. Për dyert dhe dritaret e objekteve në vendbanime tradicionale, materiali i rekomanduar është druri. Duhet ruajtur dhe rindërtuar (aty ku është nevoja) qemerët ekzistues.
6. Nuk rekomandohet ndryshimi i strukturës së fasadave historike, duke mbyllur ose hapur dyer dhe dritare të reja apo ndërtuar elemente të reja (p.sh. Ballkone, strehë, shtesa) ose duke hequr elementet historike ekzistuese.
7. Në fasada, nuk rekomandohet përdorimi i ngjyrave të forta ose neon në fasadat e objekteve të vendbanimeve tradicionale, sepse jo vetëm kanë shkëlqim verbues, por edhe dëmtojnë dukshmërinë harmonike të rrugës dhe fshatit. Në rast se do të përdoren ngjyra, rekomandohet të bëhet në mënyrë të tillë që të ketë untiet dh harmoni në pamjen e përgjithshme të këtyre vendbanimeve. Ornamentet në gur në fasada, të cilat janë një tipar karakteristik i këtyre fshatrave dhe pjesë e rëndësishme e mureve të jashtme, duhet të trajtohen me kujdes dhe me njohuri të nevojshme.

8. Rekomandohet përdorimi i bimësisë karakteristike të zonës dhe shmangia e kulturave të reja.
9. Në rastet kur lind nevoja për të ndryshuar funksionin e një ndërtese në një biznes turistik, elementet e brendimit, si p.sh. tabelat, duhen përdorur në mënyrë të kujdesshme, veçanërisht kur kemi të bëjmë me ndërtesa historike. Tabelat e dyqaneve duhen vendosur vetëm në fasadën e kateve përdhe dhe duhet të kenë madhësi proporcionale me objektin ekzistues. Sugjerohet përdorimi i materialeve si druri, dhe metali.
10. Këshillohet të përdoren teknika të përforsimit të përkohshëm aty ku nuk janë të mundura riparimet e menjëhershme dhe të nxiten banorët për të mbrojtur këtë pasuri me anë të incentivave të caktuara sidomos në vendbanime si Rusan e Vergo.
11. Objektet e reja duhet të garantojnë ruajtjen e ansamblit urban tradicional dhe të mos kthehen në kërcënim për humbjen e vlerave tradicionale historike të këtyre objekteve. Në çdo rast, peizazhi arkitektonik duhet mbrojtur dhe promovuar.
12. Duhet krijuar mundësi për të incetivizuar banorët për ruajtjen e vlerave të këtyre objekteve dhe vendosjen e tyre në funksion të turizmit.
13. Njëpërmjet rritjes së ndërgjegjësimit për pasuritë që këto objekte paraqesin dhe mundësinë e shfrytëzimit të tyre në funksion të zhvillimit të turizmit bazuar në historinë dhe vlerat lokale, Bashkia duhet të garantojë mbrojtjen dhe promovimin e vazhdueshëm të këtyre objekteve.

Hapësirat publike

1. Sheshet kryesore të vendbanimeve tradicionale duhen mbrojtur dhe duhen parashikuar projekte për rehabilitimin e tyre. Për rindërtimin e tyre duhen përdorur gurë tradicionalë. Të gjithë elementët përbërës të sheshit, të cilët i shtojnë vlerat historike duhen mbrojtur, rehabilituar dhe aty ku është e nevojshme rindërtuar. Për ndërhyrjet në sheshet e vendbanimeve duhen bërë konsultimet e nevojshme me materialet ekzistuese arkivore, si foto apo shkrime, duhet bërë një proces konsultimi me banorët e zonës si dhe duhet ndjekur nga institucionet përgjegjëse dhe ekspertët përkatës. Elementë të tillë janë: Rrapi i fshatit; objekte publike që vendosen në shesh si kisha/xhamia, bufeja e fshatit, shkolla dhe muzeu apo qendra kulturore; si dhe kroi i fshatit.
2. Nuk duhet shkatërruar kalldrëmi ekzistues në vendbanimet tradicionale por duhet mbrojtur e rehabilituar. Gurët për kalldrëm duhet të jenë nga guroret pranë fshatit. Nuk duhet përdorur beton për shtrimin, por rërë, në mënyrë që uji të mund të filtrojë.
3. Duhet ruajtur struktura ekzistuese e rrugëve e rrugicave ekzistuese si pjesë e ansamblit historik të fshatit. Çdo ndërhyrje e re duhet të reflektojë qartazi periudhën në të cilën është bërë.

1.4.5 Ligji i ri për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë

Ligji i ri Nr. 27/2018 “Për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë”, i miratuar më 27 qershor 2018, parashikon disa ndryshime në qasjen ndaj trashëgimisë kulturore. Qëllimi i këtij ligji është ruajtja, mbrojtja, vlerësimi dhe administrimi i trashëgimisë kulturore kombëtare, trashëgimisë kulturore muzeore, peizazhit, si kontribues në ruajtjen e kujtesës kombëtare, përfaqësimit material dhe të dukshëm të identitetit kombëtar, si shprehje e vlerave kulturore, si dhe nxitja e zhvillimit kulturor në vend, duke siguruar dhe parandalimin e trajtimit të paligjshëm të objekteve kulturore.

Në këtë ligj parashikohen gjithashtu disa ndryshime në terminologji. Më specifiku, ndryshon terminologjia si më poshtë:

1. Monument Kulture ndryshon në Pasuri kulturore e paluajtshme.
2. Instituti i Monumenteve të Kulturës ndryshon në: Instituti Kombëtar i Trashëgimisë Kulturore (IKTK).
3. Drejtoria Rajonale e Kulturës Kombëtare ndryshon në Drejtoria rajonale e Trashëgimisë Kulturore (DRTK)

Për sa i përket intensitetit të ndërhyrjes, pasuritë kulturore të paluajtshme ndahen në monumente kulture të kategorisë I dhe të kategorisë II, sipas përkufizimeve të këtij ligji (neni 54, pika 4).

1.4.6 Propozime për shpallje monument kulture dhe natyre

Në territorin e bashkisë së Delvinës gjenden një sërë objektesh dhe zonash me rëndësi historike që janë tregues të historisë së zonës prej shekujsh. Për shkak të rëndësisë së madhe që këto objekte, por edhe të tjera, paraqesin, lind nevoja për mirëmbajtje, restaurim si edhe ndërhyrje të tjera infrastrukturore apo sinjalistike në zona të caktuara. Për këtë arsye, sipas një vlerësimi të të gjitha pasurive kulturore dhe zonave me rëndësi, është hartuar lista e mëposhtme për të cilën Bashkia Delvine duhet të kujdeset të ndërmarrë hapat e nevojshëm për zgjerimin e listës së monumenteve të kulturës, duke bashkëpunuar me institucionet e tjera përgjegjëse.

- **Shpallja Monument Kulture i “Vendbanimit të Dragasit”**

Dragasi është njohur më parë si vendbanim prehistorik dhe gjendet i vendosur në dy kodra të larta, të shkallëzuara njëra pas tjetrës, me syprina të sheshta. Në gjendjen aktuale nuk ka mure rrethuese, dhe në brendi të tij gjenden një numër i madh rrënojash banesat katerkëndëshe. Për shkak të pozicionit strategjik, ky vendbanim mund të ketë qënë qendër e rëndësishme e antikitetit të vonë e mesjetës. Për këtë arsye, vlerësohet të jetë pjesë e listës së monumenteve të mbrojtura nga shteti.

- **Shpallja Monument Kulture i “Vendbanimit prehistorik të fortifikuar të Shqevit”**

i ngritur në një zonë blegtorale, ky vendbanim pranë pellgut të Rrëzomës quhet nga vendasit si Kala e Shqevit, për shkak të kodrës shkëmbore mbi të cilën ndodhet. Për këtë vendbanim mungojnë të dhënat arkeologjike, mirëpo, me ndihmën e të dhënave të planimetrisë, tipologjisë, dhe teknikës së ndërtimit ai mund të bëjë pjesë në grupin e fortifikimeve prehistorike dhe vlerësohet se duhet t'i shtohet listës së monumenteve të mbrojtura nga shteti.

- **Shpallja Monument Kulture i “Fortifikimi prehistorik e antik të Kalasës”**

Kalaja shtrihet prane rrjedhës së mesme të lumit të Kalasës, dhe për këtë vendasit e njohin me emërtimin “Kalaja e Hitos”. Kodra ku ngrihet vendbanimi i fortifikuar i Kalasës, ka formë konike të rregullt me majën të sheshuar dhe forma planimetrike e murit është eliptike. Në të ruhen gjurmët e tre kullave (1 rrethore dhe dy katërkëndore). Brenda fortifikimit dallohen gjurmë banesash me frome të rrumbullakët. Kjo kala përfaqëson periudhën nga prehistoria deri ne Mesjetë. Për këto arsye, vlerësohet t'i shtohet listës së monumenteve të mbrojtura nga shteti.

Përsa i përket pasurive natyrore, në territorin e bashkisë Delvinë gjendet **Pylli i Gështenjave** i cili propozohet nga plani që të kthehet në zonë të mbrojtur, në park bashkiak. Karakteristikë e tij janë trungjet e gjera të gështenjave të cilat dëshmojnë prezencën shekullore dhe vlerat natyrore që ato mbartin. Ky element natyror është kthyer në një pikë identifikuese të zonës dhe peizazhistik prandaj synohet ruajtja e tij, duke vendosur në rregullore aktivitetet e lejuara dhe të mdaluara në të cilat nuk do të prishin ekosistemin.

1.5 Zonat kryesore të zhvillimit ekonomik e urban

Zonat ekonomike

Është e rëndësishme që zonat ekonomike të konsolidohen dhe të jenë të mirëpërcaktuara, duke përmirësuar kështu infrastrukturën për aksesimin dhe ofrimin e shërbimeve në këto zona. Bazuar në drejtimit e zhvillimit ekonomik të bashkisë, duke u orientuar drejt bujqësisë, blegtorisë dhe industrisë së lehtë agropërpunuese, në Planin e Përgjithshëm Vendor janë propozuar konsolidimi i zonave ekonomike në hyrje të qytetit të Delvinës, të cilat kanë pasur funksione dhe përdorime të ngjashme dikur. Synimi është kthimi i kësaj zone në një pol të rëndësishëm të zhvillimit ekonomik për bashkinë, këto do të jenë edhe hapësirat e rikualifikuara për tu kthyer ne zona ekonomike dhe industriale në hyrje të qytetit.

Ndër aktivitetet ekonomike me prioritet në territorin e bashkisë janë: bujqësia, blegtorja, apikultura dhe industria e lehtë përpunuese ushqimore apo edhe industria e tekstileve – e lidhur drejtpërdrejt me traditën artizanale të qytetit të Delvinës.

Konsolidimi i qendrave rurale

Një ndër parimet kryesore të planit është konsolidimi i qendrave urbane, për të rritur efektivitetin e investimeve publike, duke shtuar shërbimet, si dhe duke ruajtur kështu tokën bujqësore apo natyrore nga shpërhapja në territor e banimit. Konsolidimi dhe përqëndrimi ndodh në zonat e urbanizuara tashmë, dhe profilizimi i tyre dhe ndarja në hierarki ndihmon në shpërndarjen e shërbimeve duke plotësuar nevojat.

Qendrat e fshatrave ofrojnë mundësi për zhvillimin ekonomik, social dhe kulturor të banorëve, ku janë popozuar projekte për revitalizimin dhe zhvillimin e qendrave të fshatrave si hapësira publike duke përmirësuar jetesën e banorëve.

Propozohen projekte për konsolidimin e qendrës administrative Vergo, me krijimin e hapërisave të nevojshme për shërbime publike si administrata publike, qendër shëndetësore, zyra postare etj. Propozohet projekti për rivitalizimin e qendrës së fshatit duke e kthyer në hapësirë publike për takime dhe zhvillim aktiviteteve për banorët.

Ndërsa profili i fshatrave kodrinore përgjatë luginës së lumit të Kalasë: Tatzat, Kalasë, Senicë, Fushë Verri, Kopaçez dhe Palavli është kryesisht bujqësor dhe blegtoral, ku ndërthuret potenciali agroturistik dhe ai i turizmit të natyrës, për shkak të afërsisë së disa prej tyre me Parkun Natyror të Rrëzomës.

Bujqësia dhe agroturizmi

Një profil më të theksuar bujqësor kanë fshatrat Vllahat, Bamatat, Stjar, Bajkaj dhe Vane, për të cilët janë propozuar projekte me karakter bujqësor. Krijimi i një tregu rajonal bujqësor në Stjar do të plotësojë zinxhirin ekonomik bujqësor në agro-përpunimin e produkteve bujqësore si dhe ngritja e një qendre grumbullimi të produkteve bujqësore pranë rrugës kryesore në Bajkaj, do të ndihmojnë në zhvillimin ekonomik të zonës.

Fshati Rusan, pjesë e Programit të qeverisë qendrore të 100 Fshatrave ka marrë një vëmendje të veçantë për sa i përket projekteve të propozuara nga Akademia e 100+ Fshatrave ku propozohen projekte për krijimin e sheshit rekreativ përballë shkollës "Nimet Rushiti", hapjen e dyqanit të rrjetit "E DUA", zhvillimi i agroturizmit dhe përshataja e banesave ekzistuese në bujtina dhe banesës shtetërore në han.

Ekoturizëm

Ekoturizmi ka për qëllim sensibilizimin për të orientuar banorët drejt ruajtjes së vlerave natyrore, florën dhe faunën, si dhe orientimin e produktit turistik me struktura pritëse dhe akomoduese, të cilat janë në harmoni më natyrën. Falë turizmit rural potencial për zonën

përbëjnë fshatrat Sopot, Lefterhor dhe Kakodhiq me profil blegtoral dhe një karakter më të theksuar drejt turizmit malor dhe natyror. Projektet e propozuara janë itineraret agroturistike, kulturore dhe natyrore-peizazhistike. Një projekt i rëndësishëm është edhe rijetëzimi i rrënojave të fshatit Kamenicë për zhvillimin e aktiviteteve kulturore të kombinuara me krijimin e aksesit këmbësor, nga aksi rrugor Palavli – Kopaçëz, në kodrën e rrënojave të fshatit Kamenicë. Vlerësohet se nevoja për ta bërë këtë fshat të vizitueshëm është me rëndësi për zonën e Delvinës, dhe kjo gjë mund të gjeneronte fluks vizitorësh e turistësh të apasionuar pas kulturës e historisë.

Promovimi i turizmit malor në Parkun Natyror të Rëzomës është gjithashtu me rëndësi të madhe për bashkinë e Delvinës, ku janë propozuar itinerare hiking dhe vendqendrimë për ngritjen e fushave të kampingut.

1.6 Tipologjitë e propozuara hapësinore

Tipologjia hapësinore evidenton mënyrat e ndërlidhjes së hapësirave në territor, kryesisht nga pikëpamja morfologjike. Duke u fokusuar në mënyrën e formimit të vendbanimeve, topologjitë varen nga morfologjia e vendbanimeve, shtrirja hapësinore e vendbanimeve në raport me relievin dhe tipologjia e ndërtesave.

Morfologjia e vendbanimeve

Bashkia Delvinë përbëhet nga 2 njësi administrative, 1 qytet dhe 17 fshatra. Këto qendra kanë marrëdhënie të ndryshme të vendbanimeve brenda tyre, si dhe tipologji të ndryshme shtrirjeje. Sa i takon lidhjes së vendbanimeve brenda të njëjtit fshat, në Delvinë janë kategorizuar 4 tipologji kryesore:

- **Qendra kompakte:** Kjo tipologji i përgjigjet fshatrave që përbëhen nga një vendbanim i vetëm, kompakt. Ky rast nuk është shumë i përhapur, dhe përkon me fshatra që nuk kanë presion zhvillimi.
- **Qendra të shpërndara por me një bërthamë të dallueshme:** Ky rast nënkupton që fshati përbëhet nga disa vendbanime të shpërndara, por të lidhura hierarkisht me një qendër dominante. Këto lidhje janë tregues të tendencës për rritje të fshatrave, si dhe terrenit të vështirë, i cili kufizon vazhdimësinë urbane.
- **Qendra të shpërndara:** Këto tipologji hasen në fshatrat me shumë vendbanime të vogla, të shpërndara në territor në mënyrë sporadike, të palidhur mirë. Pavarësisht prezencës së një qendre ku është zhvilluar fillimisht fshati, presioni i rritjes në kohë ka çuar në

shpërndarjen e vendbanimeve të reja në mënyrë të pastrukturuar, dhe abuzuese ndaj territorit.

- **Linearisht e shpërndarë:** këto janë vendbanimet të cilat nuk kanë as një qendër të dallueshme dhe janë të shpërndara në territor. Veçantia e tyre është se janë zhvilluar jo në mënyrë sporadike por sikas një aksi të caktuar, që në pjesën më të madhe të rasteve është përgjatë aksit rrugor linear, ose përgjatë një vije ujore, ose rrëzë një kodre.

Tipologjia e ndërtesave

Tipologjitë e propozuara hapësinore kanë për qëllim përcaktimin e morfologjisë urbane për njësitë strukturore që do ti nënshtrohen rihvillimit, zonave të reja për ndërtim, konsolidimit, si dhe rigjenerimit urban. Pjesa dominuese e vendbanimeve përbëhet prej të njejtës tipologji ndërtesash, si nga ana funksionale ashtu edhe e volumit të godinave. Ndërtesat me funksion banimi, janë banesa 1-familjare me oborr privat dhe variojnë nga 1 deri në 3 kate lartësi në varësi të kushteve të zhvillimit të secilës qendër urbane. Mbulesa propozohet kryesisht me çati.

Tipologjitë e propozuara të banesave janë:

- Banesa të tipit vilë të veçuara
- Banesa të tipit vilë të grupuara
- Banesa kolektive lineare/Pallate
- Struktura lineare

Banesa shumë familjare, pallat – kjo tipologji e gjetur jo vetëm në qytet, por edhe në Vllahat, Vergo dhe Sopot, përbëhet nga një volum i vetëm i ngritur në lartësi nga 4 kate dhe me mbulim kryesisht me taracë, por edhe në raste kur lartësia është e ulët mund të pranohet edhe me çati. Për banesat mbi 5 kate, duhet të projektohen edhe ashensorët. Sugjerohet që banesat e reja kolektive të kenë ballkone ose llozha për secilin apartament, parkim nëntokësor dhe kati përdhe mund të jetë me njësi shërbimi ose banimi. Gjithashtu sugjerohen që banesat e reja të kenë efikasitet energjitike të lartë dhe zgjidhje inovatore si tarraca të gjelbëerta apo fasada të ventiluara. Lartësia e këtyre ndërtesave do të përcaktohet në secilën pasaportë ku kjo tipologji mund të aplikohet.

Banesa të tipit vilë të veçuara – të cilësuar ndryshe edhe shtëpi private janë tipologjia me e përdorur në territorin e bashkisë. Mbulesa e tyre është përgjithësisht me çati, por edhe me tarracë. Ndërtesat duhet të vendosen në truall duke respektuar distancat nga objektet përreth dhe nga kufiri i pronës, kujdes duhet pasur me objektet të cilat duhet të ruajnë vijën e ndërtimit, për këto raste do të përcaktohet në pasaportat përkatëse.

Banesa të tipit vilë të grupuara – kjo tipologji vërehet deri në dy banesa të cilat ndajnë të njëjtin mur, por nuk ka ende në territorin e bashkisë tipologji ku të planifikohen shtëpi një

familjarë në formën e dupleksit apo tripleksit me vijueshmëri më të gjatë. Sugjerohet kjo tipologji në rastet e ndërtimit të parcelave të medha me mbi 2 banesa, për të krijuar harmoni dhe hapësira të përbashkëta të mirë menaxhuara. Lartësia e ketyre tipologjive sugjerohet të mos kalojë 3 kate mbi tokë. Përcaktime për lartësitë do të bëhen në pasaportat përkatëse.

Struktura lineare – kjo tipologji do të përdoret kryesisht për ndërtesat të cilat i përkasin përdorimeve të tokës: Industri Ekonomi, Arsim, Shëndetësi, Institucione etj. Në këtë rast, sipas funksionit përkatës, mënyra e ndërtimit të këtyre ndërtesave përcaktohet nga tipologjia përkatëse e secilit funksion duke respektuar kushtet teknike dhe legjislacionet përkatëse.

Në të gjithë territorin e bashkisë lejohen tipologjitë e mësipërme të ndërtimit, ku specifikime do të jepen në pasaportat përkatëse për lartësinë dhe tipologjinë.

1.7 Mënyrat e ndërhyrjes në territor

Mënyrat e ndërhyrjeve të përcaktuara për secilën njësi strukturore janë shpjeguar në vijim, duke u bazuar në VKM nr. 686 datë 22.11.2017 "*Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit*", ato janë karakterizuar në njësi për: Dendësim, Konsolidim, Rigjenerim, Rizhvillim, Konservim dhe Urbanizim.

DENDËSIM / MBUSHJE URBANE - Densifikimi i njësive kryesisht homogjene, me struktura të të njëjtit karakter, funksion e përdorim me kufizueset.

Kjo mënyrë ndërhyrjeje synon zhvillimin e qëndrueshëm dhe përdorimin efikas të tokës truall, si dhe rritjen e efikasitetit në përdorimin e rrjeteve të infrastrukturave publike. Përgjithësisht përdoret për zonat urbane ekzistuese, duke iu referuar hapësirave të pandërtuara në territoret e urbanizuara ose pjesërisht të urbanizuara. Njësitë ku propozohen dendësi dhe mbushje urbane, zakonisht nuk kërkojnë PDV. Mbushja urbane nënkupton zhvillimin e parcelave bosh/të pandërtuara me ndërtime të reja, me tregues zhvillimi të ngjashëm me ato të njësive. Kjo lloj ndërhyrjeje nuk ndryshon në asnjë rast karakterin dhe tipologjinë e ndërtimit.

KONSOLIDIM - Nxitja e ndërtimit brenda zonave të urbanizuara, me qëllim mbrojtjen e tokave bujqësore dhe përforsimin e struktura urbane territorial.

Konsolidim si mënyrë ndërhyrjeje vlen për pjesën më të madhe të zonave ekzistuese rurale të banuara dhe zonat ekonomike ekzistuese apo të propozuara. Nëpërmjet konsolidimit arrihet

përforcimi i strukturës urbane të atyre zonave, të cilat kanë një skelet hapësinor, ose fillesa të mirëpërcaktuara.

RIGJENERIM / RIKUALIFIKIM - Përmirësimi i kushteve ekonomike, fizike, sociale dhe mjedisore të një territori apo ndërtimi. Si dhe rikthimi në funksionet e mëparshme.

Shkalla e ndërhyrjeve në këto zona varion që nga ndërhyrjet ndërtimore e deri tek sistemimet e terrenit, krijimi i brezave të gjelbër, apo trajtimet pejzazhistike për të ritheksuar vlerat estetike të qytetit dhe fshtreve. Rikualifikimi ekonomik zbatohet në zona ekonomike të cilat kanë degraduar, por mbeten përsëri të rëndësishme për të funksionuar si të tilla. Rikualifikimi ambjental pejzazhistik zbatohet në territore të lira të cilat propozohen të kthehen në breza të gjelbër sanitar dhe rekreativ.

Koncepti i rikualifikimit sipas sistemeve:

Rikualifikimi në sistemin urban synon të realizojë përmirësimin e cilësisë së mjedisit urban, duke u fokusuar kryesisht në hapësirat dhe burimet publike.

Rikualifikimi në sistemin natyror i referohet konceptit të rehabilitimit të pejzazhit dhe natyrës në rastet e zonave me dëmtime mjedisore ose zona të degraduara.

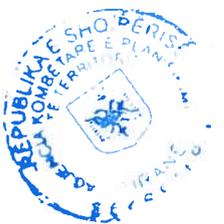
Rikualifikimi në sistemin e bujqësisë i referohet rastit të tokës së papunuar, si dhe tokave jo pjellore dhe të pafrutshme.

RIZHVILLIM - Zhvillimi ose rindërtimi i një territori, i cili është i ndërtuar, por i degraduar dhe kryesisht me mungesa të funksioneve kryesore. Qëllimi është rivlerësimi i treguesëve të zhvillimit të njësisë.

Rizhvillimi aplikohet në njësi të zhvilluara më parë, duke ndryshuar strukturën e ndërtimeve ekzistuese, treguesit e zhvillimit apo edhe ndryshimin e funksioneve. Zonat e dedikuara për rizhvillim janë subjekt i PDV-së.

KONSERVIM- Ruajtja dhe mbrojtja e një territori ose ndërtimi të caktuar në formën e tij ekzistuese/aktuale. Ndërhyrjet janë rehabilituese në infrastruktura, shërbime publike dhe banesa.

Konservimi urban nënkupton ruajtjen e karakterit, tipologjive dhe përdorimit ekzistues të zonave të caktuara të qytetit dhe fshtreve, si dhe te pasurive kulturore apo monumenteve natyrore. Shkalla e ndërhyrjeve në lidhje me rritjen e intensitetit dhe strukturat e ndërtimit është minimale, ndaj treguesit e propozuar përputhen ose janë përafërsisht të barabartë me ato të gjendjes ekzistuese. Në qytet dhe qendrat e fshtreve ndërhyrjet nënkuptojnë rehabilitimin e infrastrukturave, shërbimeve publike, banesave, elementëve të dizajnit urban.

Përgjithësisht këto ndërhyrje aplikohen në zonat e komplekseve të banimit me koncepte hapësinore të qarta të ndërtuara para viteve '90.

Konservimi është aplikuar edhe në njësi të sistemit natyror, ujqor dhe bujqësor, me qëllim ruajtjen e vlerave dhe burimeve të vlefshme natyrore të Bashkisë që meritojnë të jenë të mbrojtur nga zhvillimi. Janë të përfshira në këtë kategori kombëtare zona të mbrojtura sipas legjisllacionit në fuqi

URBANIZIM - Ndërhyrja në territor nëpërmjet zhvillimeve të reja, në funksion të rritjes së sistemit urban.

Urbanizimi është i lidhur me rritjen graduale të përqindjes së popullsisë që jeton në zonat urbane dhe mënyrat në të cilat çdo shoqëri i përshtatet këtij ndryshimi. Në kontekstin e zhvillimit të qëndrueshëm demografik dhe mbrojtjen e tokës bujqësore dhe natyrore janë propozuar për urbanizimi zona në afërsi të qendrave urbane ekzistuese nëpërmjet PPV-së.

1.8 Njësitë që i nënshtrohen hartimit të PDV-së

Përcaktimin e njësive të cilat do t'i nënshtrohen hartimit të PDV-së, bëhen të qarta në dokumentin e Planit të Përgjithshëm Vendor, në bazë të përcaktimeve të mëposhtme:

- Njësi ku janë parashikuar investime publike në infrastrukturë apo shërbime, të cilat ndikojnë në ndryshimin apo rishpërndarjen e kushteve të zhvillimit.
- Njësi të reja për zhvillim dhe urbanizim të cilat janë të pazhvilluara dhe kanë mungesë në infrastrukturën e domosdoshme.
- Njësi të cilat janë propozuar nga Plani për ndryshim të përdorimit ekzistues të tokës, me fokus rigjenerimin.
- Njësi për zhvillim/ rihzhvillim, ku synimi është zhvillimi i projekteve sipas prioritetit dhe drejtimit të zhvillimit.
- Njësi ku mund të jenë përcaktuar instrumente të drejtimit të zhvillimit, duke përcaktuar përdorimet e tokës dhe kushtet e zhvillimit.

Njësitë e propozuara për zhvillim më Plan të Detajuar Vendor janë: DL_UB_AR1_1/1, DL_UB_A1_20/1, DL_UB_A1_21/1, DL_UB_S2_3/1 dhe DL_B_EB1_49/1.

Njësia DL_UB_AR1_1/1 ndodhet në qytetin e Delvinës e njohur si zona e ish-Divizionit në të cilën propozohet rivitalizimi dhe kthimi në park rekreacioni. Brenda parkut mund të ndërtohen struktura shërbimi, gjithashtu edhe struktura në ndihmë të fushave sportive që do të ndërtohen si pjesë e parkut. Godinat ekzistuese do të rikonstruktohen dhe do të përshtaten në godina me funksion kulturor dhe tregtar (bar, restorant etj.). Kjo PDV është në trull me pronësi dhe interes publik.

Edhe njësitë DL_UB_A1_20/1 dhe DL_UB_A1_21/1 ndodhet në pjesën lindore të qytetit të Delvinës, në krah të parkut të propozuar. Aktualisht në këtë njësi ka zhvillime të pakta sporadike, por aty parashikohet të drejtohet zhvillimi urban I qytetit. Kjo zonë mund të plotësojë nevojat në vijim të banorëve të qytetit të Delvinës për zhvillim. Propozohet jo vetëm banimi por edhe shtimi I funksioneve të shërbimit apo tregtare. Njësia duhet të pajiset me rrjetet e infrastruktruave.

Njësia DL_UB_S2_3/1, sipas Planit të Përgjithshëm Vendor është popozuar që të urbanizohet. Meqënëse aktualisht ky territor nuk është shumë I zhvilluar dhe ka nevojë për plane paraprake përpara zhvillimit të tij, përse I përket rrjetit rrugor apo infrastrukturave të tjera, është propozuar që kjo njësi të zhvillohet nëpërmjet një PDV-je.

Njësia DL_B_EB1_49/1 ndodhet në afërsi të fshatit Stjar, në hyrje të qytetit të Delvinës. Në këtë njësi është propozuar ngritja e tregut rajonal bujqësor, I cili do të plotësojë zinxhirin ekonomik bujqësor në agropëpunimin e produkteve bujqësore. Tregu rajonal do të mbledhë të gjithë prodhimet bujqësore të zonës së Delvinës, dhe jo vetëm, për tregtimin e tyre me shumicë dhe pakicë.

Plani i detajuar vendor (PDV), gjatë fazave të hartimit dhe zbatimit, duhet të ndjekë parimet e planifikimit si një proces pune në vazhdimësi.

1.9 Instrumentet për drejtimin e zhvillimit

Plan i Përgjithshëm Vendor propozon përdorimin e instrumenteve për drejtimin e zhvillimit, të bazuara në Ligjin Nr. 107/2014 “Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit”, i ndryshuar, i cilin parashtron disa instrumenta.

Intensiteti i ndërtimit me kushte - është instrumenti i zhvillimit të territorit që synon të sigurojë kontribut për financimin e investimeve kapitale në infrastruktura dhe shërbime publike, përfshirë programet sociale të strehimit, në zona të parashikuara nga plani i përgjithshëm vendor. Ky kontribut jepet nga kërkuesi i lejes së ndërtimit në këmbim të shtimit të intensitetit të ndërtimit, në marrëveshje me autoritetin vendor.

Intesiteti i ndërtimit më kushte do të përcaktohet në Rregulloren e Planit dhe në secilën pasaportë të njësive ku do të aplikohet, në mënyrë të qartë, si dhe dhe metoda e llogaritjes së vlerës së intensitetit të shtuar. Autoriteti vendor do të mbikqyrë zbatimin e këtij instrumenti dhe do të mbrojë interesin publik në zonë. Ky instrument ndërmerret për disa nga zonat e rihvillimit dhe ato të mbushjes urbane sipas hartës së ndarjes së njësive dhe pasaportat përkatëse. Një nga zonat në të cilat do të aplikohet ky instrument është zona urbane e propozuar në pjesën lindore të qytetit të Delvinës, aty ku parashikohet drejtimi i zgjerimit të qytetit. Kjo zonë lejon mundësinë e aplikimit të këtij instrumenti sepse aty propozohet zhvillimi i ri, ne një zonë të konvertuar nga sistemi bujqësor. Konkretisht njësitë strukturore në të cilat do

të aplikohet ky instrument zhvillimi janë: DL_UB_A1_21/1, DL_UB_A1_20/1 dhe DL_UB_A1_19/2.

E drejta e preferimit - është e drejta në dobi të një autoriteti të planifikimit, për t'u preferuar në radhë para çdo personi privat në blerjen, në të njëjtat kushte, të një pasurie të paluajtshme, në pronësi private, që është objekt shitjeje dhe ndodhet në një zonë vendimtare për realizimin ose mbrojtjen e një interesi publik.

Ky instrument propozohet të përdoret në njësitë ku propozohen shkolla dhe qendra shëndetësore të reja, me kategori përdorimi të tokës, primare apo sekondare, AS (arsim) dhe SH (shëndetesi), ku e drejta e preferimit përdoret vetëm për interesin publik konkret, për të cilin është zgjedhur dhe i referohet shërbimeve të reja publike të propozuara. Përgjithësisht ky instrument do të përdoret në njësitë strukturore që i përkasin fshatrave Tatzat dhe Sopot, ku edhe janë propozuar ndërtimi i qendrave të reja shëndetësore. Konkretisht njësitë strukturore në të cilat do të aplikohet ky instrument zhvillimi janë: DL_UB_A1_1/1 dhe DL_UB_A2_14/1.

1.10 Parashikimet demografike dhe plani i strehimit

Bashkia Delvinë ka një popullsi prej 18,078 banorësh sipas Regjistrit Civil të vitit 2017. Rreth 65.2% e popullatës së bashkisë klasifikohet si popullsi urbane dhe diferenca prej 34.8% si popullsi rurale.¹

Pavarësisht se Qarku i Vlorës ka pasuar vitet e fundit një rritje të popullsisë, që në përgjithësi kjo rritje i faturohet bashkisë Vlorë, bashkitë e tjera specifiku ajo e Delvinës, ka pësuar rënie. Ky fenomen shpjegohet me procesin e vazhdueshëm të emigrimit, uljen e ritmeve të shtesës natyrore të popullsisë si dhe ritmeve të larta të migrimit të brendshëm. Megjithatë struktura aktuale demografike e popullsisë rezidente si dhe mosha mesatare e saj, tregojnë se popullsia e zonës është akoma e re. Pritet që nga zbatimi i Strategjisë Territoriale dhe projekteve të propozuara në Plan, të përmirësohet mirëqenia dhe ekonomia lokale e zonës duke tërhequr më shumë vizitorë, investitorë dhe të rinj që do të zgjedhin të qëndrojnë apo të kthehen në vendlindje. Si rrjedhim pritët përmirësimi i kushteve të punës dhe të jetesës dhe rritja graduale e popullsisë. Parashikimet për projeksionet e popullsisë, skenari i rritjes së mesme -të pasqyruara në fazën e analizës dhe strategjisë, tregojnë rritjen natyrore të popullsisë me një ritëm mesatar vjetor me 2.5%. Në bazë të llogaritjeve, popullsia në vitin 2034 pritët të rritet nga 18,078 në 26,837 banorë.²

¹ INSTAT 2014, Një klasifikim i ri urban – rural i popullsisë shqiptare

² Sqarim: Rritja e popullsisë është progresive, çdo vit me 2.5%

Table 4: Rritja e popullsisë (Burimi: INSTAT, llogaritje Dea Studio)

Bashkia Delvinë	Popullsia në fillim të vitit	Rritja 2,5%	Popullsia në fund të vitit
2019	18078	0,025	18530
2020	18530	0,025	18993
2021	18993	0,025	19468
2022	19468	0,025	19955
2023	19955	0,025	20454
2024	20454	0,025	20965
2025	20965	0,025	21489
2026	21489	0,025	22026
2027	22026	0,025	22577
2028	22577	0,025	23141
2029	23141	0,025	23720
2030	23720	0,025	24313
2031	24313	0,025	24921
2032	24921	0,025	25544
2033	25544	0,025	26182
2034	26182	0,025	26837

Edhe pse rezerva e stokut të ndërtesave nga ana sasiore është e mjaftueshme për të akomoduar rritjen e popullsisë aktuale, pasi përballemi me fenomenin e braktisjes së banesave, jo vetëm në qendrat rurale të bashkisë por edhe në qytetin e Delvinës, ku një pjesë e banesave private janë të braktisura si pasojë e emigrimit të brendshëm apo të jashtëm, pritet të rritet kërkesa për ndërtimin e banesave të reja. Problematikë tjetër janë kushtet jo të mira të jetesës që ofrojnë një pjesë e madhe e godinave që janë të banuara, si pasojë e mungesës së investimeve në to.

Table 3: Status i banimit të ndërtesës (Burimi: INSTAT Census 2011)

Bashkia Delvinë	Banesë e banuar nga persona me vendbanim të zakonshëm	Banesë e destinuar për qëllime dytësore apo sezonale	Banesë e pabanuar ose e banuar nga persona që nuk përfshihen në census	Gjithsej
Delvinë	1684	648	565	2897
Vergo	570	158	320	1048
Gjithsej	2254	806	885	3945

Plani parashikon konsolidimin e zonave të banuara në zonat rurale dhe dendësim të tyre për shkak se tipologjia hapësinore në këto vendbanime është shpëshherë e shpërhapur, duke siguruar kështu edhe më lehtë shërbimet për këto zona. Nuk është e nevojshme shtimi i zonave urbane të reja në njësinë administrative Vergo dhe vendbanimet fshat në njësinë administrative Delvinë, por i nevojshëm është rigjenerimi i hapësirave publike dhe realizimi i projekteve për shërbime. Pasi tendeca e lëvizjes së popullsisë është në drejtim të qytetit.

Për sa i përket qytetit të Delvinës nga Plani është parashikuar ndërtimi e banesave të reja në njësitë strukturore në pjesën veri-lindore, në njësitë DL_UB_A_19 dhe DL_UB_A_20 ku ka hapësira truall të lirë dhe kryesisht dendësim në njësinë strukturore DL_UB_A_24. Mbushja urbane është e domosdoshme për konsolidimin e banimit, apo rikonstrukcionin ose rizhvillimin e njësive ekzistuese.

Pritet që kërkesa për ndërtimet e reja do të vijë nga çiftet e rinj, profesionistët që duan të punësohen në Delvinë, të kthyerit nga emigrimi dhe ndarja e brezave që jetojnë në të njëjtën shtëpi. Shtimi i popullsisë pritet të ndikojë jo vetëm në përdorimin e tokës për kategoritë banim dhe bujqësi-banim, por rrjedhimisht do të rritet edhe kërkesa për përdorime të tjera si shërbime, infrastruktura sociale, krijimin e hapësirave rekreative dhe të gjelbëruara, si dhe infrastruktura teknike. Me zbatimin e planit, në 15 vitet e ardhshme, pritet të plotësohen kriteret për sipërfaqen minimale për secilin banor për strehim. Standardi për sipërfaqe banimi varion nga minimumi 25 m²/banor deri në 40 m²/banor, ku synohen sigurimi i banesave, shërbimeve dhe aktiviteteve ekonomike në funksion të banimit.

Përsa i përket numrit të personave të pastrehë, në bashki janë regjistruar 104 kërkesa të ardhura për asistencë, në të gjithë territorin e saj. Në këtë kuadër, aktualisht nga bashkia ofrohen 2 skema mbështetëse për familjet në nevojë:

- Shtëpi me qira të ulët (skema më e aplikuar deri tani)
- Shtëpi me kredi të zbutur

Strehimi social do të vazhdojë të trajtohet nga bashkia me skemen e trajtimit me qira të ulët apo kredi të zbutur për rastet që paraqiten duke qënë se numri i tyre nuk është i lartë.

Dukë qënë se bashkia nuk ka banesa sociale në pronësi si dhe i mungojnë të ardhurat e mjaftueshme buxhetore për ndërtimin e banesave sociale të reja, synohet që në të ardhmen të aplikohet instrumenti i drejtimit të zhvillimit "*intensiteti i ndërtimit me kushte*" në njësitë strukturore të qytetit të Delvinës të përcaktuara nga plani, ku një pjesë e sipërfaqës së ndërtuar do ti jepet bashkisë në pronësi dhe përdorim. Gjithashtu kjo formë strehimi do të sjellë integrimin më të mirë të këtyre familjeve në godinat e reja të ndërtuara nga sektori privat.

2 Plani i shërbimeve dhe infrastrukturave publike

2.1 Rrjeti rrugor

Bashkia e Delvinës lidhet me bashkitë Sarandë, Finiq dhe Gjirokastrë me anë të rrugës shtetërore SH 78 (me aks rrugor Sarandë – Delvinë – Muzinë), ndërsa me Bashkinë Himarë me rrugë rurale sipas aksit Shijan – Nivicë. Lidhja e kësaj bashkie me bashkinë Himarë dhe Gjirokastrë do të bëhet efikase me përfundimin e aksit rrugor Sarandë – Kardhiq, pasi lidhja që bëhet sot me bashkinë Gjirokastrë nëpërmjet rrugës shtetërore SH 78 kërkon më shumë se 1 orë për 40 km rrugë tepër të amortizuar.

Rrjeti i rrugëve është një pjesë integrale e një zonë urbane apo rurale, pasi lidh zonat e vendbanimit dhe lehtëson lëvizjen e njerëzve, automjeteve dhe mallrave. Përveç kësaj, rrjeti rrugor luan një rol vendimtar në mbështetjen e zhvillimit ekonomik dhe më konkretisht në zhvillimin e turizmit. Për këto arsye, në plan është propozuar një rrjet i qartë dhe i mirëpërcaktuar rrugor, që ndjek hierarki duke përcaktuar fluksin, funksionin dhe qëllimin e secilës rrugë.

Ky plan propozon rrjetin rrugor të ndarë sipas kategorive të Kodit Rrugor të Republikës së Shqipërisë, si në tabelen dhe hartën e mëposhtme. Nisur nga standardet që duhet të plotësojnë rrugët për tu klasifikuar, vetëm një pjesë e tyre i arrijnë ato, pjesa tjetër nuk mund të klasifikohen pasi u shërbejnë vetëm grupeve të caktuara të ndërtesave.

Table 5: Infrastruktura rrugore e propozuar e bashkisë Delvinë sipas kodit rrugor të Republikës së Shqipërisë (Burimi: Bashkia Delvinë dhe Dea Studio)

Bashkia Delvinë Kategoria	Gjatësia km
Kategoria C. Rrugë interurbane dytësore	18,12
Kategoria E. Rrugë urbane dytësore	40,28
Kategoria F. Rrugë lokale	158,89
Rruge këmbësoresh	0,23
TOTAL	217,52

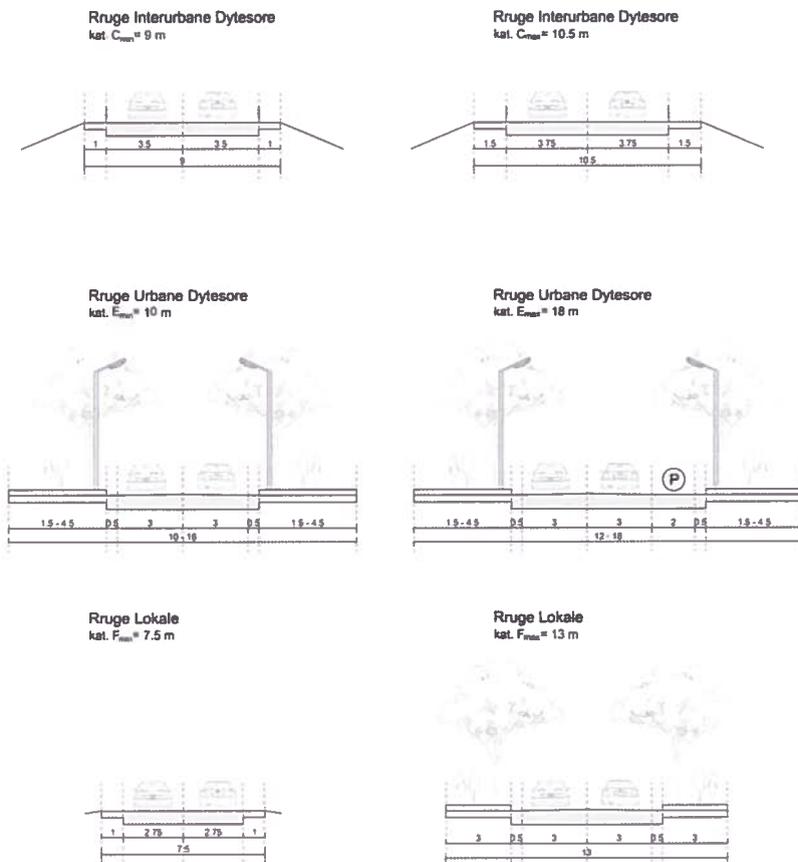

Fig. 1: Profilet e rrugëve sipas ndarjes së kategorive të Kodit Rrugor Shqiptar (Burimi: Dea Studio)

Rrjeti rrugor i propozuar synon të përmirësojë gjendjen ekzistuese infrastrukturore rrugore dhe përfshirjen e akseve të reja duke plotësuar kështu rrjetin rrugor të bashkisë Delvinë. Janë propozuar zgjerim dhe rikonstruksion rrugësh sipas klasifikimit rrugor, duke përmirësuar ndërlidhjet e rrugëve me akset kombëtare dhe duke vendosur sinjalistika horizontale dhe vertikale në akset ku do ndërhyet. Do vendosen kufizues anësorë në rrugë, barriera metalike në kthesa dhe tabela informimi për zonat turistike apo objektet fetare.

Ndërhyrjet e propozuara për përmirësimin e infrastrukturës rrugore janë si më poshtë të përmbledhura:

Figure 1: Skemë funksionale e infrastrukturës rrugore në territorin e Bashkisë Delvinë (Burimi: Dea Studio dhe Bashkia Delvinë)

Përfundim i aksit Kardhiq – Delvinë. Me përfundimin e 16 km të mbetur në ndërtimin e këtij aksi, i cili është nën përgjegjësinë e qeverisë qendrore, do të mundësojë lidhjen e Delvinës me Gjirokastrën. Hapja e këtij aksi është me rëndësi të madhe për zhvillimin e bashkisë Delvinë.

Rikonstruktion i rrugës hyrëse në qytetin e Delvinës nga Saranda. Ky aks ka nevojë për zgjerim dhe rikonstruktion dhe është ndër akset më të rëndësishme për aksesueshmërinë e qytetit të Delvinës. Rruga përmirëson aksesin dhe nxjerr në pah vlerat piktoreske të zonës. Gjatësia lineare e tij e cila ka nevojë për ndërhyrje është 7.2 km.

Rikonstruktion i aksit rrugor Delvinë - Kakodhiq - Leftrehor – Sopot. Ky aks ka nevojë për zgjerim dhe rikonstruktion, pasi është rruga që lidh Parkun e Rrëzomës dhe bën të vizitueshme monumentet e natyrës. Gjatësia e ketij aksi është 6.6 km.

Rikonstruktion i rrugës Fushë Vërri - Kalasë – Tatzat. Ky aks me karakter kodrinoro-malor ka rëndësi në zhvillim të turizmit kulturor e natyror të zonës. Gjatësia totale e tij, e cila ka nevojë për ndërhyrje është 9.8 km.

Ndërtimi pjesërisht dhe rikonstruktion i aksit rrugor Shën Vasil - Vanë - Shijan. Ky aks ka nevojë për ndërtim dhe rikonstruktion të pjesshëm dhe ka rëndësi pasi lehtëson aksesimin e bregdetit. Gjatësia totale e tij e cila ka nevojë për ndërhyrje është 8.6 km.

2.1.1 Koordinimi i trafikut

Qyteti i Delvinës nuk ka probleme thelbësore që lidhen me trafikun e automjeteve, për shkak të numrit relativisht të ulët të mjeteve, megjithatë levizja e mjeteve është kaotike dhe korsitë zihen nga makinat e parkuara, jo në vendpushimet e përcaktuara. Synohet disiplinimi i drejtuesve të mjeteve, duke vendosur sinjalistikë të qartë në rrugë, duke vijëzuar sic duhet vendkalimet e këmbësorëve dhe duke ndërtuar një rrjet korsish biçikletash. Propozohet ngritja e Qendrës së Kontrollit dhe Menaxhimit të Trafikut Urban pranë bashkisë, e cila do të jetë përgjegjëse për kontrollin e trafikur, vendosjen e semaforëve, monitorimin me kamera në kryqëzimet kryesore, si dhe vendosjen e ekraneve elektronike informuese në akset rrugore apo në hyrje të qytetit.

2.1.2 Lëvizja e këmbësorëve dhe çiklistëve

Lëvizja e këmbësorëve është një aspekt shumë i rëndësishëm për tu konsideruar në qytete të vogla si Delvina, ku transporti publik në qytet mungon. Gjithashtu edhe distancat e shkurtra, duhen inkurajuar për tu përshkruar në këmbë apo me biçikletë, duke zvogëluar sa më shumë numrin e automjeteve private që qarkullojnë në rrugë.

Në mënyrë që lëvizja e këmbësorëve të jetë sa më e sigurt, bashkia do të investojë në kalimet e sigurta, vijëzimet, tabelat shënjuese, semaforët, si dhe do zgjerojë trotualet e ngushta dhe do investojë në përmirësimin dhe mirëmbajtjen e tyre.

Korsitë e biçikletave variojnë në një gjerësi prej 1.2m deri në 1.5m për kah, duke marrë në konsideratë kushtet. Për korsitë me dy kalime, gjerësia varion nga 2.4m deri në 3m. Minimumi i gjerësive për korsitë me një kalim janë:

- 1.5m ku shpejtësia limit është 30km/h,
- 2m ku shpejtësia limit është 30km/h dhe trafiku i çiklizmit është i lartë,
- 2m (ose 1.5m + 0.5m rezerve) në rrugë me trafik të lartë ose shpejtësi limit 40km/h.
- 2m kur korsia është midis krahëve të rrugës.

- 2m deri në 2.5m për korsitë hibride, në varësi të nivelit të përdorimit.

Mënyrat për të përfituar këtë sipërfaqe në rrugët ekzistuese, janë duke hequr një korsi për makinat e duke ja lënë atë biçikletave, duke hequr vendparkimet në anë të rrugës ose duke ngushtuar korsitë e makinave, por duhet pasur parasysh që korsitë për makinat të vazhdojnë të plotësojnë standardet e të jenë të sigurta. Në momentin që asnjë nga këto zgjidhje nuk është e implementueshme duhet menduar për ndërtimin e korsive të biçikletave që janë të pavarura nga rruga, korsi të shpejta të dedikuara. Në rrugët e reja që do të ndërtohen, korsitë e biçikletave do të projektohen që në projekt.

Rekomandimet për përmirësimin e lëvizjes së këmbësorëve dhe çiklistëve në rrugë:

- Duhet minimizuar hapësira e pashfrytëzuar në rrugët e kalimit të automjeteve, duke ja dhënë këtë hapësirë zgjerimit të trotuareve apo korsive të biçikletave. Ridizenjimi i hapësirës dhe rindarja e saj është një element kyç në kthimin e rrugëve në hapësira të sigurta.

U duhet dhënë përparësi kalimit të këmbësorëve në kryqëzime, duke shtuar ku është e mundur ishujt e sigurisë.

- Duhet përdorur intervalet që u japin përparësi në lëvizje çiklistëve, duke i pozicionuar ata të parët në kryqëzim. Kthimet e automjeteve duhen ngadalësuar sa më shumë, për të shmangur kështu aksidentet.
- Kthimi i biçikletave majtas duhet të realizohet duke vendosur sinjalistikën e qartë në kryqëzime.
- Duhet dizenuar xhepa kthimi për automjetet aty ku kthimet janë të shpeshta, duke pasur parasysh lëvizjen e këmbësorëve dhe biçikletave.
- Duhet ulur shpejtësia e automjeteve dhe çiklistëve në afërsi të kryqëzimeve me sinjalistikë, në mënyrë që përdoruesit e rrugës të kenë një fushë-pamje më të qartë të pozicionimit të tyre në rrugë.

2.2 Transporti publik

Aktualisht në Bashkinë e Delvinës ka disa linja ndërqytetase, të cilat lidhin qytetin e Delvinës me qytet e tjera si Gjirokastra, Saranda dhe Tirana, ndërkohë që transporti urban i pasagjerëve, që lidh njësinë administrative Vergo me qendrën e qytetit kryhet me taksi 8+1 vende, me vendqëndrime në: Kalasë, Vergo dhe Delvinë.

Gjendja e mjeteve të transportit të pasagjerëve në linjat brenda bashkisë është jo e mirë në drejtim të komoditetit, ku ka shumëllojshmëri ngjyrash, shumëllojshmëri tipesh autobusash dhe mosfunksionim të ventilimit për ngrohje dhe ftohje brenda kabinës. Është i nevojshëm

përmirësimi i flotës së automjeteve si dhe krijimi i linjave për arritjen e atraksioneve turistike në territorin e bashkisë. Në varësi të fluksit të turistëve, bashkia do të vijojë me marrjen e vendimeve për krijimin dhe hapjen e këtyre linjave. Transporti publik është i lidhur ngushtësisht edhe me përmirësimin e rrjetit rrugor në territorin e bashkisë.

Gjithashtu janë propozuar ndërhyrje në kuadër të ngritjes së pikave të vendqendrimeve, stacioneve me standarte. Ngritja e këtyre pikave, do të jetë përveçse në qytetin e Delvinës edhe në të gjithë fshatrat që përshkohen nga linjat e transportit publik. Këto pika do të ngrihen në vendqendrimet ekzistuese, dhe projektet e tyre duhet të përfshijnë minimalisht një strehë dhe vend për t'u ulur. Pozicionimi i tyre do të jetë buze rruge, sipër në trotuar.

Plani propozon edhe krijimin e linjës së transportit publik *Kakodhiq - Lefterhor - Delvinë* për aksesimin e shërbimit arsimor, duke organizuar kështu transportin e nxënësve dhe të stafit pedagogjik, ku është i rëndësishëm koordinimi i orareve të linjës së transportit me zhvillimin e mësimin.

2.3 Rrjeti i furnizimit me ujë të pijshëm

Spektori i furnizimit me ujë dhe rrjeti i kanalizimeve të ujërave të ndotura urbane operohet nga UK Delvina, e cila mbulon me këto shërbime territorin e bashkisë. Sipas të dhënave nga Delvina UK sh.a., përqindja e mbulimit me rrjetin e ujësjellësit arrin vlerën 99% në territor urban dhe 43% në territori rural.

Zbatimi i projektit të ndërtimit të ujësjellësit nga burimi i Kalasë, në fshatin Tatzat, pritet të zgjidhe problemet e furnizimit me ujë higjenikisht të pastër të banorëve të Delvinës. Projekti parashikon gjithashtu ndërtimin dhe përmirësimin e linjave të furnizimit me ujë. Gjithashtu projektet e integruara për ndërtimin e ujësjellësit në fshatrat Sopot dhe Lefterhor, të cilat do të projektohen se bashku me infrastrukturën shoqëruese si rezervuare, stacione pompimi, linja shpërndarjeje, punime infrastrukture për mbrojtjen nga përmytjet dhe rrëshqitjet e dheut, priten të kenë një impakt shumë pozitiv edhe në fushën e turizmit. Por duke qenë se financat vendore për përballimin e kostove të ndërtimit të ujësjellësve janë të pamjaftueshme, investimet do të fokusohen fillimisht në ndërtimin e ujësjellësit të qytetit të Delvinës.

Stafi i punës së UK Delvinës do të fokusohet në përmirësimin e rrjetit ekzistues të ujësjellësit në të gjithë territorin e bashkisë, në riparimet e amortizimeve, si dhe në moslejimin e ndërhyrjeve në rrjet pa respektuar hartën e shpërndarjes dhe pa praninë e specialistit të bashkisë. Gjithashtu do të realizohen kontrole periodike të cilësisë së ujit që shpërndahet në rrjet, për të trajtuar ujin e pijshëm dhe ruajtur sigurinë e tij.

Në zbatim të ligjit Nr. 111/2012 "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore", zona rreth burimeve të ujit të pijshëm rrethohet dhe mbrohet, aty janë të ndaluara aktivitetet bujqësore,

blegtorale, gjërmimet e depozitimet të cilat mund të kenë impakt në ndotjen e ujrave sipërfaqësore apo nëntokësore.

Duke ditur që investimet në rrjetin e furnizimit me ujë janë afatgjata e kërkojnë kohë dhe janë të kushtueshme financiarisht, është e rëndësishme, që investimet afatshkurtra dhe afatmesme në infrastrukturë të jenë të fokusuara në zgjerimin e rrjetit të shpërndarjes së ujit për të mbuluar sa më shumë që të jetë e mundur zona të banuara.

Përmirësimi i gjendjes aktuale duhet të ndjekë aktivitetet/projektet e mëposhtme:

- Detajimi i një programi investimesh në bazë të vlerësimit real të kostove përkatëse.
- Përmirësimi i shpejtë afatshkurtër që mund të zbatohet deri në tre vjet, për të minimizuar ndryshimin midis nevojës/kërkesës për ujë dhe pasurisë ujore të zonës, e financuar nga qeveria qendrore/lokale;
- Hartimi i një plani infrastrukturor afatmesëm dhe afatgjatë, që mund të plotësojë nevojat për ujë familjar, industrial, tregtar dhe atë të sektorit të turizmit, të financuar nga qeveria qendrore ose donatorët;

2.4 Sistemi i integruar i kanalizimeve dhe trajtimit të ujrave të ndotura

Grumbullimi dhe përpunimi i ujrave të ndotura është një nga problemet më të mëdha me të cilat bashkia përballet sot, pasi asnjë nga njësitë administrative të bashkisë Delvinë nuk ka impiante të trajtimit dhe përpunimit të ujrave të ndotur, dhe zgjidhja e deritanishme e largimit të ujrave të ndotur është kolektori i amortizuar që mbulon vetëm gjysmën e qytetit dhe gropat septike individuale, ku në pjesën më të madhe të rasteve janë jashtë standardeve higjieno-sanitare.

Plani propozon zgjidhjen e këtij problemi nëpërmjet ndërtimit të impiantit të trajtimit të ujrave të zeza në qytetin e Delvinës, ndërtimit të rrjetit të kanalizimeve për qendrat e banuara rurale si edhe ndërtimin e tubacioneve, rrjetit të kanalizimeve të ujrave të zeza që siguron lidhjen e qytetit me impiantin e trajtimit të ujrave.

Është shumë e rëndësishëm ndarja e ujrave të ndotur urbanë nga ujrave të shiut. Rrjeti infrastrukturor i propozuar i kanalizimeve do të ndjekë aksin qendror të rrugëve dhe kanalizimet do të orientohen jashtë qytetit për në impiantin e trajtimit. Tubat e furnizimit me ujë duhet të vendosen pranë sipërfaqes (*për të parandaluar kontaminimin e mundshëm nga ujërat e ndotura urbane dhe ato të kanalizimeve*), në mes- tubat për ujërat e ndotura urbane/industriale dhe tubat e kanalizimeve më në thellësi.

Projekti i ndërtimit të impiantit të trajtimit të ujrave të zeza në qytetin e Delvinës shikohet si projekti më i rëndësishëm në këtë kuadër, i cili do të kontribuojë në përmirësimin e kushteve të jetesës dhe higjienës. Impianti që propozohet duhet të ketë teknologji që kombinohet me proceset biologjike dhe mekanike gjatë trajtimit të ujrave të zeza, që lejon optimizimin e efikasitetit të trajtimit në lidhje me kërkesat e energjisë. Planifikimi i ndërtimit të impiantit

duhet të jetë në periferi të qytetit, pranë trupave ujqorë, në lartësi më të ulët se zonat e banuara, në mënyrë që largimi i ujave të realizohet me vetëderdhje.

Për ndërtimet e reja, bashkia do të sigurohet që objektet që do të pajisen me leje ndërtimit të lidhen në zgjerimet e rrjetit grumbullues sekondar dhe terciar, ndërsa gropat ekzistuese septike duhet të monitorohen, rehabilitohen, apo mbyllen në mënyrë që të shmanget ndotja e tokës dhe ujërave nëntokësore. Meqënëse kjo do të kërkojë investime të mëdha, është propozuar një zbatim gradual i sistemit të monitorimit të përqendruar në çështje të rëndësishme institucionale dhe parametrave të cilësisë (p.sh. marrja e mostrave në rrjet, në vendin dhe në kohën e duhur për CSB, E.coli, etj). Në këtë mënyrë mund të arrihet zbutja e situatës së tanishme.

Për ndërtimet e reja në funksion të shërbimeve hoteliere me kapacitet më shumë se 20 shtretër/persona), do të duhen të ndërtohen impiante biologjike të veçanta të trajtimit të ujërave të ndotura, ku funksionimi i tyre do të mbikëqyret dhe kontrollonhet nga inspektorati bashkiak.

Në plan janë propozuar konkretisht këto projekte për përmirësimin e situatës së rrjetit të kanalizimeve dhe trajtimin e ujave të ndotur:

- *Ndërtimi i impiantit të trajtimit të ujërave të zeza në qytetin e Delvinës*
- *Ndërtimi i tubacioneve, rrjetit të kanalizimeve të ujërave të zeza që siguron lidhjen e qytetit me impiantin e trajtimit të ujërave.*
- *Ndërtimi i rrjetit të kanalizimeve për qendrat e banuara rurale: Rusan, Vllahat, Bajkaj, Stjar, Bamatat, Vane, Vergo, Senicë dhe Fushë Vërrë.*
- *Ndërhyrje për përmirësimin e gjendjeve fizike dhe higjenike të gropave septike, për plotësimin e standardit, në fshatrat: Tatzat, Kalasë, Kopacëz, Qafë Dardhë, Sopot, Lefterhor dhe Kakodhiq.*

Udhëzues për projektet e furnizimit me ujë dhe kanalizimet

A. Faza e projektim/planifikimit:

- Duhet bërë një studim kompleks (ekonomik, hidrogjeologjik, social), që të ofrojë më shumë se një alternativë. Më i miri duhet të zgjidhet bazuar në:
 - Koston.
 - Mundësitë e financimit.
 - Kohës së zbatimit.
 - Kostove të funksionimit.
 - Teknologjisë.
 - Fleksibilitetit të funksionimit të rrjetit, etj.

- Hartimi i projekteve sipas burimeve të financimit dhe prioriteve.
- Ndarjen e ndërtimit të rrjetit të furnizimit me ujë në seksione, bazuar në njësitë hidraulike (burim, puse, vepërmarrje).
- Disa fshatra të bashkisë mund të kenë rrjete të përbashkëta kolektorësh të ujërave të zeza, në varësi të kushteve duke bërë vlerësime për çdo rast dhe sigurisht i realizuar/zbatuar në faza.

B. Faza e zbatimit:

- Të gjitha projektet parciale duhet të marrin në konsideratë studimin afatgjatë dhe rajonal të furnizimit me ujë.
- Monitorim të rregullt të cilësisë së ujit të pishëm nëpërmjet analizave kimike dhe bakteriologjike (sipas kriterëve të Këshillit të Evropës).
- Shpërndarje dhe menaxhim sa më të mirë të ujit për një funksionim sa më të mirë të sistemit.

2.5 Rrjeti i furnizimit me energji elektrike

Furnizimi me energji në bashkinë Delvinë nuk është i rregullt dhe lehtësisht i konstatueshëm është tensioni i ulët i energjisë, fenomen ky kryesisht prezent në zonat rurale të bashkisë. Sistemi i shpërndarjes është relativisht i vjetër dhe i amortizuar. Gjatësia totale e linjave të tensionit të mesëm shkojnë rreth 74 km. Tensioni i operimit është 10 kV. Nënstacioni nga të cilat ushqehen fiderat është Nst. Delvinë 35/10 kV, nga i cili dalin 4 fidera:

- Fideri Delvinë,
- Fideri Fabrika e vajit,
- Fideri SMT,
- Fideri Rrëzomës.

Për përmirësimin e shërbimit të furnizimit me energji elektrike, plani orienton zëvendësimin e linjave të transmetimit të tensionit të mesëm, nga 10 kV në 20 kV, pasi ky tension është më i përshtatshëm dhe i sigurt. Këto ndërhyrje do duhet të shoqërohen edhe me rikonstruksionin e rrjetit, kabinave elektrike dhe transformatorëve. Në total ndërhyrjet do të shtrihen në 74 km linja tensioni të mesëm, si dhe do ndërhyet në përmirësimin e kushteve teknike të kabinave elektrike. Pritet që këto investime të minimizojnë humbjet në rrjet, të ulin kostot e mirëmbajtjes dhe të rrisin stabilitetin e tensionit për të ofruar një shërbim sa më të mirë dhe të sigurt për konsumatorët industrial/ekonomik apo familjarë të energjisë elektrike.

Rekomandohet shtrirja e linjave të shpërndarjes së TM nga kabinat e shpërndarjes deri te konsumatorët të realizohet me futjen e tyre nëntokë, përveç rasteve të veçanta kur topografia apo kushtet teknike nuk e lejojnë diçka të tillë.

Plani do fokusohet në marrjen e masave të mëposhtme:

- Modifikimi i karakteristikave teknike në shpërndarje (ndarjen e dy linjave të tensionit të lartë nga 35 në 110 kV);
- Modifikimi i voltazhit të mesëm nga 10 KV në 20 kV;
- Modifikimi i duhur i nënstacioneve;
- Rehabilitimi i rrjetit të tensionit të ulët.

2.5.1 Ndriçimi publik

Rrjeti i ndriçimit publik në territorin e bashkisë përbëhet nga ndriçimi i rrugëve, i trotuara, hapësirave publike dhe i fasadave të objekteve publike. Qëllimi i ndriçimit publik është rritja e sigurisë në rrugë apo hapësira publike gjatë natës, për këtë arsye projektet e rrjetit rrugor, ato të rikonstruksionit të hapësirave të ndryshme si sheshe apo parqe, ato mes pallateve etj, do të kushtohet një rëndësi e madhe në përfshirjen e sistemit të ndriçimit sipas parametrave të projektimit. Vendosja e ndriçimit aty ku duhet, do të sjellë rritjen e sigurisë në rrugë për të gjithë përdoruesit e saj, që nga shoferët, këmbësorët e çiklistët, si dhe do lehtësojë leximin e shenjave sinjalizuese dhe tabelave të orientimit të trafikut.

Plani rekomandon unifikimin e ndriçuesve dhe ndarjen e tyre në kategoritë e mëposhtme:

- Ndriçuesit rrugorë të cilët vendosen në anë të rrugëve, rekomandohet përdorimi i llampave LED ose ndriçues me panele diellore. Intesiteti i nivelit të ndriçimit duhet të përcaktohet sipas tipologjisë së rrugës, si dhe ndriçimin e veprave si rrethrotullimet apo kryqëzimet. Distancat e rekomanduara të shtyllave të ndriçimit nga njëra-tjetra variojnë nga lartësia e tyre dhe tipologjia e rrugës ku do të vendosen.
- Ndriçuesit e trotuareve apo shesheve, për të cilat rekomandohet një lartësi me e ulët se ndriçuesit rrugorë dhe përdorimi i llampave halogjene LED. Një vëmendje e veçantë do ti kushtohet ndriçuesve në parqe, të cilët do të vendosen duke respektuar vendet e pushimit dhe shërbimeve.
- Ndriçuesit e fasadave dhe artit publik, kjo kategori ndriçuesish rekomandohet të jetë me dritë të bardhe LED dhe vendosja e tyre duhet të nxjerrë në pah karakteristikat arkitektonike të objekteve, duke u montuar në fasade apo në toke dhe duke u drejtuar siç duhet, duke krijuar zona tërheqëse për këmbësorët.

2.6 Telekomunikacioni

Territori i bashkisë Delvinë mbulohet me sinjal telefonik dhe me rrjet të shërbimit të interneti 2G, 3G dhe pjesërisht me 4G, nëpërmjet antenës së telekomunikacionit të vendosur në fshatin Kostar. Mbulimi nga kjo antenë ka fuqi të lartë, duke ofruar shërbimin e rrjetit të internetit me shpejtësinë më të mirë, edhe si shkak i terrenit të butë të bashkisë.

Në territorin e bashkisë ka filluar gjithashtu puna për shtrimin e rrjetit të fibrave optike, sipas Vendimit të Këshillit Kombëtar të Territorit, Nr.2, datë 05.05.2015 *“Leje ndërtimi për punimet civile të “Rrjetit ndërrurban kabllor me fibër optike”, në akset nacionale rrugore në të gjithë*

territorin e Republikës së Shqipërisë dhe "Qendra për shkëmbimin e internetit dhe përpunimit të të dhënave BIX-Tirana". Në bashkinë Delvinë kalon linja kryesore e rrjetit (përgjatë aksit rrugor Sh78) dhe linjat dytësore për përdoruesin përgjatë akseve rrugore kryesore, por është e nevojshme zgjerimi i rrjetit nëntokësor të përdorimit të fibrave optike.

Në vijim të shtrirjes së rrjetit të fibrave optike, në të gjithë ndërhyrjet e infrastrukturave rrugore të parashikuara në plan për rikonstruksion apo ndërtim, bashkia do të kujdeset që pjesë e projekteve të jetë edhe shtrimi i rrjetit nëntokësor për fibrat optike, duke siguruar kështu zhvillim ekonomik dhe përmirësimin e cilësisë së jetës për banorët e saj. Qëllimi është pajisja me infrastrukturë të rrjetit të telekomunikacionit të gjithë projektet dhe investimet e miratuara nga bashkia dhe mbulimi me fibra optike të të gjithë zonës së banuar dhe zonave turistike. Gjithashtu do të sigurohet shërbimi i mbulimit me Ëi-Fi në sheshe, parqe, zona turistike etj, me navigim të sigurt edhe për fëmijët. Këto investime pritet të sjellin përmirësim të shërbimeve telefonike, digjitale dhe internet për të gjithë banorët, duke ndikuar pozitivisht edhe në zhvillimin turistik të zonës.

2.7 Menaxhimi i mbetjeve

Aktualisht bashkia Delvinë mbetjet urbane i depoziton në Landfillin e Bajkajt me kapacitet 365 000 m³ dhe i cili është llogaritur për depozitim të 25 000 m³ mbetje në vit. Ndërtimi i venddepozitimit të mbetjeve urbane në fshatin Bajkaj, njësi administrative Vergo, i ka dhënë zgjidhje problemit të menaxhimit të mbetjeve urbane për bashkitë Delvinë, Finiq, Sarandë dhe Konispol të qarkut Vlorë.

Përsa i përket mbetjeve inerte në qytetin e Delvinës, ato nuk janë në sasi të mëdha për shkak se dhe ndërtimet janë të pakta. Mbetjet inerte janë depozituar kryesisht në një fushë përgjatë rrugës të varrezave të qytetit.

Landfilli Bajkaj

i ndërtuar në një zonë kodrinore me lartësi rreth 150 m mbi nivelin e detit, në një sipërfaqe prej 12 ha. Ai ndodhet afërsisht 12 km në veri të qytetit të Sarandës, në distancë 1,5 km nga fshati Bajkaj dhe 1,4 km nga fshati Palavli. Siç ishte parashikuar që në fillim, në landfill dërgojnë dhe depozitojnë mbetjet e tyre 5 Bashki: Sarandë, Himarë, Delvinë, Finiq dhe Konispol.

Bashkia Delvinë duhe të punojë drejt një sistemi për mbledhjen dhe grumbullimin e mbetjeve nëpër fshatra, dhe depozitim të tyre së bashku me mbetjet e qytetit drejt landfillit të Bajkajt, duke ulur kështu ndotjen e tokës dhe të ujrave nëntokësore dhe sipërfaqësore që janë pjesë e territorit të saj.

Mundësimi i eliminimit të mbetjeve është me kosto shumë të ulët. Menaxhimi i mbetjeve urbane dhe ndërtimi është pjesë e infrastrukturës dhe duhet të bazohet në Ligjin Nr. 9010, datë 13.2.2003 "Për Administrimin mjedisor të mbetjeve të ngurta". Eliminimi i tyre kontribuon në mbrojtjen e shëndetit të banorëve, në përmirësimin e kushteve të jetesës dhe cilësinë e saj,

ekuilibrin ekologjik, në turizëm, si edhe në ruajtjen afatgjatë të burimeve natyrore. Menaxhimi i mbetjeve urbane dhe atyre të ndërtimit në përgjithësi nënkupton:

- Grumbullimin në çdo fshat dhe qytet të këtyre mbetjeve sikurse dhe pastrim rrugësh
- Transportimin nga fshati dhe qyteti në pikën e grumbullimit;
- Trajtimin dhe depozitimin apo riciklimin e tyre.

Nga analiza e grumbullimit të mbetjeve urbane dhe të ndërtimit rezulton se grumbullimi i tyre nëpër vendet e caktuara në Bashki është i mangët. Ka grumbullime masive të këtyre mbetjeve në anë të rrugëve, në luginat e përrenjve dhe lumenjve, në lëndinat buzë detit etj., dhe gjendja e kazaneve të plehrave është e mjerueshme pothuajse kudo ku ka dhe aty nuk ka fare, gjë që sjell një impakt negativ për turizmin dhe cilësinë e jetës në zonë. Një grumbullim i mirë i mbetjeve është një fillim i mbarë për menaxhimin e tyre. Sidoqoftë, menaxhimi i tyre duhet të ndajë *mbetjet urbane nga ato të ndërtimit*.

Sugjerime

1. Së pari, çdo fshat duhet të përcaktojë një ose disa **pika të grumbullimit** (në varësi të numrit të banoreve, e cila mund të arrihet lehtë nga automjetet e kompanisë së pastrimit). Pika e grumbullimit duhet të ketë kazanë me mbishkrime, që të mundësojnë seleksionimin (grumbullim i diferencuar) e tyre sipas përbërjes së tyre si ushqimore, letër, qelq, lëndë metalike dhe plastike. Ky seleksionim do ta lehtësojë shumë procesin, si edhe do të rrisë interesimin e kompanive të specializuara për përpunimin e mbetjeve urbane. Në fshatra banorët duhet patjetër t'i hedhin mbeturinat e tyre në vendet e caktuara dhe jo nëpër rrugicat e fshatit.
2. Së dyti, një tjetër domosdoshmëri është edhe **optimizmi i kohës** së largimit të këtyre mbetjeve duke eliminuar çlirimin e aromave të këqija në mjedis, tejmbushjen e kazanëve dhe vendgrumbullimeve me mbetje urbane. Grumbullimi mund të bëhet edhe një herë në dy ose tre ditë.
3. Së treti, një **fushatë ndërgjegjësimi** është e nevojshme që të ndërmerret nga ana e Bashkisë lidhur me mbetjet urbane. Kjo mund të bëhet përmes mediave lokale, nëpër shkolla, me shpërndarje fletëpalosjesh, si edhe me fushata ndërgjegjësimi nëpër fshatra. Kjo fushatë duhet të përfshijë jo vetëm të rriturit, por edhe fëmijët; jo vetëm familjarët, por në mënyrë të veçantë pronarët e bareve dhe restoranteve, pasi këta të fundit gjatë sezonit të verës janë ndër ndotësit më të mëdhenj. Pjesëmarrës në këto fushata duhet të jenë edhe pronarët e industrisë së zonës ku të përfshihen ata të industrisë së vajit, peshkimit, ndërtimit, transportit etj.
4. Së katërti, organizimi i **aksioneve vullnetare** nga ana e komunitetit në çdo fillim viti, do të ishte një mënyrë e mirë për krijimin e një klime pozitive në Bashki.
5. **Mbetjet e ndërtimit**: Mbetjet e ndërtimit konsiderohen si më pak të dëmshme për ekologjinë dhe shëndetin e njeriut, por nga ana vizuale prania e tyre në anë të rrugëve apo pranë ndërtimeve dëmton pejzazhin e zonës në tërësi. Në bazë të Ligjit Nr. 9010, datë 13.2.2003 përpunimi dhe asgjësimi i mbetjeve të ndërtimit bëhet me ripërdorim dhe propojë.

Transportimi i mbetjeve është momenti i dytë i rëndësishëm i menaxhimit të këtyre mbetjeve. Sigurisht që transporti duhet të bëhet me mjete dhe pajisje profesionale, të cilat duhet të sigurohen nga Bashkia apo kompania e pastrimit. Transporti mund të kryhet edhe çdo ditë.

Përsa i përket transportit të mbetjeve të ndërtimit, duhet të sigurohet nga firmat e ndërtimit, pasi ato duhen konsideruar si zotërues të këtyre mbetjeve. Transporti i tyre duhet të kryhet me automjete, të cilat të jenë të mbuluara në mënyrë që të mos ketë mbetje që bien gjatë rrugës për në stacionin e përkohshëm apo në vendgrumbullim.

Depozitimi i mbetjeve urbane, siç u theksua më lart, do të bëhet në landfillin e Bajkaj. Përsa i përket depozitimit të mbetjeve të ndërtimit mund të bëhet pranë gurove dhe atje të groposen apo të përpunohen ose Bashkia në bashkëpunim me Agjensinë Rajonale të Mjedisit të caktojë një hapësirë për groposje të veçantë për mbetjet e ndërtimit, që mund të jetë edhe pranë stacionit të përkohshëm (tranzitor). Depozitimi i tyre mbetet detyrë e firmave të ndërtimit. Në vendin e groposjes shtrati i gropës duhet të vishet me materiale gjeosintetike për të shmangur në këtë mënyrë ndotjen e ujërave nëntokësore.

Trajtimi i mbetjeve

Trajtimi i mbetjeve urbane në vendgrumbullimin përkatës mbetet detyrë e organeve kompetente. Trajtimi i mbetjeve të ndërtimit mund të bëhet pranë gurove ekzistuese, që nuk gjenden pranë lumenjve dhe rrugës automobilistike kombëtare. Në përgjithësi menaxhimi i mbetjeve jepet me sipërmarrje duke nënkontraktuar kompanitë private, por edhe mund të kryhet drejtpërsëdrejti nga institucioni publik përgjegjës, në rastin konkret bashkia e Delvinës. Gjithashtu, ndërtimi dhe përdorimi i vendeve për groposjen e mbeturinave mund të realizohet nga sektori privat ose nëpërmjet një kontrate të Partneritetit Publik e Privat.

2.8 Plani për hapësirat publike dhe shërbimet sociale

2.8.1 Hapësirat publike

Delvinë

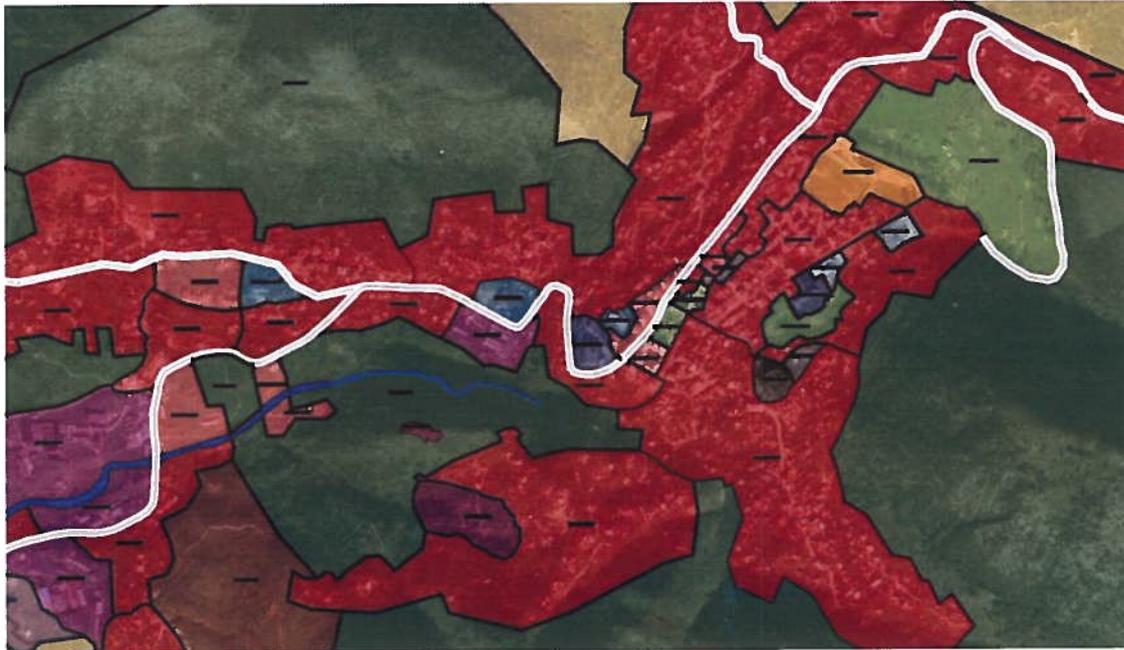

Figura 1: Zonimi i qytetit të Delvinës, Përpunimi: DEA studio

Si e vetmja qendër me karakter urban në këtë territor, këtu gjejmë përqendrimin më të madh të popullsisë edhe të aktiviteteve sociale dhe ekonomike. Ndërhyrjet e propozuara për përmirësimin e hapësirave publike në qytetin e Delvinës përqëndrohen tek ri-organizimi i hapësirave të lira në mënyrë që të bëhen më tërheqëse për banorët. Ky riorganizim do të shërbejë jo vetëm zhvillimit të hapësirave publike por edhe plotësimit me shërbime, kryesisht përgjatë akseve kryesore rrugore brenda qytetit. Këtu mund të përmendim përmirësimin e bllokut administrativ, zhvillimin e hapësirës rekreative dhe të argëtimit në pjesën lindore të qytetit, në krah të bashkisë etj. Rimëkëmbja dhe rivënia në funksion e zonës industriale në periferi të qytetit është një tjetër ndërhyrje që paraqitet në modelin për zhvillimin e qendrës.

Tatzat

Figura 2: fshati Tatzat 2019, Përpunimi: DEA studio

Qendra urbane e Tatzatit është e vendosur në skajin verior të bashkisë Delvinë. Mund të arrihet nga rruga Kalasë - Tatzat. Propozimi i planit për përmirësimin e kësaj qendre është në drejtim të përmirësimit të hapësirës ekzistuese publike duke krijuar një shesh qendror, me gjithë mobilimin urban. Përsa i përket infrastrukturës do të ngrihet një pikë stacioni për transportin publik, do të pajiset me ndriçim publik qendra e fshatit dhe aksi kryesor rrugor dhe do të përmirësohen hapësirat publike si fushat sportive apo lulishtet. Ky investim në funksionet e reja publike së bashku me përmirësimin e rrugës kryesore të komunikimit dhe përmirësimin e tokës do të ketë një ndikim të rëndësishëm për zhvillimin e kësaj njësie. Potencial i kësaj qendre të banuar shikohet afërsia që ajo ka me vijën bregdetare në kufi me bashkinë Himarë, me dalje në fshatin Piqeras. Kalimi propozohet të bëhet nëpërmjet shtigjeve me akse këmbësore ose biçikletash. Kalimi ka natyrë peizazhistike.

Vergo

Figura 3: fshati Vergo 2019, Përpunimi: DEA studio

Fshati i Vergos është i pozicionuar në pjesën qendrore të Njesisë Administrative të Vergo dhe është qendra e kësaj njësie. Arrihet nga rruga Ura e Kardhiqit – Sarandë, e cila është një aks kryesor i bashkisë. Ky pozicion luan një rol të rëndësishëm për zhvillimin e këtij fshati, pasi favorizohet edhe nga afërsia që ka me Rrënojat e fshatit Kamenicë, ku është propozuar zhvillimi i ekoturizmit. Për shkak të afërsisë që kanë, fshati i Zhejit mund të shërbejë si pol mbështetës me shërbime publike, me kapital njërëzor, me akomodimin si edhe me shërbime të tjera që mund të jenë të nevojshme për zhvillimin e ekoturizmit në zonë. Propozimi i planit për përmirësimin e kësaj qendre është në drejtim të përmirësimit të hapësirës ekzistuese publike duke krijuar një shesh qendror, me gjithë mobilimin urban. Përsa i përket infrastrukturës do të ngrihet një pikë stacioni për transportin publik, do të pajiset me ndriçim publik qendra e fshatit dhe aksi kryesor rrugor dhe do të përmirësohen hapësirat publike si fushat sportive apo lulishtet. Ky investim në funksionet e reja publike së bashku me përmirësimin e rrugës kryesore të komunikimit dhe përmirësimin e tokës do të ketë një ndikim të rëndësishëm për zhvillimin e kësaj njësie.

Stjar

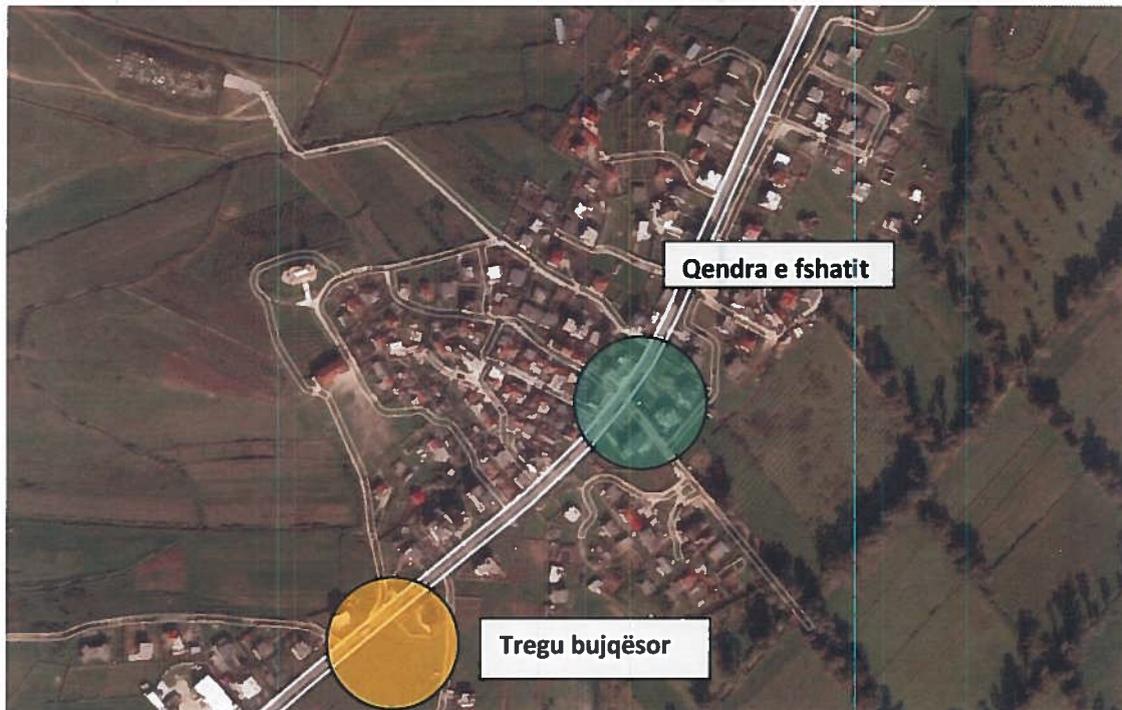

Figura 4: fshati Ndëran 2019, Përpunimi: DEA studio

Qendra urbane e Stjarit është i pozicionuar në pjesën qendrore të Njesisë Administrative të Delvinë. Arrihet nga rruga Sarandë - Delvinë. Ky pozicion luan një rol të rëndësishëm për zhvillimin e këtij fshati, pasi favorizohet nga afërsia që ka me aksin kryesor rrugor dhe me qytetin. Propozimi i planit për përmirësimin e kësaj qendre është në drejtim të përmirësimit të hapësirës ekzistuese publike duke krijuar një shesh qendror, me gjithë mobilimin urban, përmirësimi i hapësirës përreth kishës, e cila ndodhet shumë afër qendrës. Përsa i përket infrastrukturës do të përmirësohet gjendja e aksit rrugor kryesor nëpërmjet të cilit aksesohet fshati, do të ngrihet një pikë stacioni për transportin publik, do të pajiset me ndriçim publik qendra e fshatit dhe aksi kryesor rrugor dhe do të përmirësohen hapësirat publike si fushat sportive apo lulishtet. Ky investim në funksionet e reja publike së bashku me përmirësimin e rrugës kryesore të komunikimit dhe përmirësimin e tokës do të ketë një ndikim të rëndësishëm për zhvillimin e kësaj njësie.

Në fshatin Stjar është propozuar gjithashtu krijimi i një tregu rajonal bujqësor në zonë, që do të plotësojë zinxhirin ekonomik - bujqësor në agro-përpunimin e produkteve bujqësore. Momentalisht në bashkinë Delvine mungojnë hapësirat e planifikuara për tregëtim fruta - perimesh dhe tregëtimi bëhet vetëm përmes automjeteve në ditë të caktuara përgjatë rrugës kryesore, ose pranë shesheve qendrore të fshatrave. Ky projekt synon të krijojë një hapësirë

cilesore tregtimi dedikuar kryesisht banoreve vendas. Tregu rajonal do te mbledhe te gjithë prodhimet bujqesore te zones se Delvines, dhe jo vetem, per tregtimin e tyre me shumice dhe pakice.

Bamatat

Figura 5: fshati Bamatat 2019, Përpunimi: DEA studio

Fshati i Bamatatit është i pozicionuar në pjesën qendrore të Njësisë Administrative të Delvinës dhe shumë afër qytetit të Delvinës. Arrihet nga rruga Sarandë - Delvinë. Ky pozicion luan një rol të rëndësishëm për zhvillimin e këtij fshati, pasi favorizohet nga afërsia që ka me aksin kryesor rrugor dhe me qytetin. Propozimi i planit për përmirësimin e kësaj qendre është në drejtim të përmirësimit të hapësirës ekzistuese publike duke krijuar një shesh qendror, me gjithë mobilimin urban. Përsa i përket infrastrukturës do të ngrihet një pikë stacioni për transportin publik, do të pajiset me ndriçim publik qendra e fshatit dhe aksi kryesor rrugor dhe do të përmirësohen hapësirat publike si fushat sportive apo lulishtet. Ky investim në funksionet e reja publike së bashku me përmirësimin e rrugës kryesore të komunikimit dhe përmirësimin e tokës do të ketë një ndikim të rëndësishëm për zhvillimin e kësaj njësie.

Rastet e mësipërme janë raste ilustruese të ndërhyrjeve që do të zhvillohen në qendrat rurale të bashkisë Delvinë. Në mënyrë të ngjashme do të zhvillohen edhe qendrat e tjera të bashkisë. Çdo njësi vendore do të pajiset me të paktën një hapësirë publike të lirë dhe të arritshme, të pajisur më të gjithë elementët urbanë dhe të ndriçuar, duke forcuar strukturën e secilës qendre urbane dhe duke e bërë atë më të identifikueshme.

2.8.2 Edukimi

Aktualisht në Bashkinë Delvinë sot ka 1 çerdhe, 13 kopshte funksionale dhe dy kopshte jo funksionale. Shumica e tyre janë të vendosura brenda shkollave 9 vjecare. Përsa i përket shkollave 9 vjecare ato janë 17, ndërsa shkollë e mesme është vetëm një.

Sigurimi i objekteve arsimore është një pjesë integrale e planifikimit të politikave dhe praktikave moderne. Arsimi fillor dhe ai i mesëm, i ofrojnë brezit të ri mjetet teorike dhe praktike, që do të kontribuojë në zhvillimin social dhe ekonomik. Planifikimi ka për qëllim të sigurojë objekte të mjaftueshme, ndërsa parimi themelor për funksionimin efikas të objekteve arsimore është aksesueshmëria në to.

Objekte e arsimit bazë (çerdhet, kopshtet dhe shkollat 9-vjeçare):

- Për zonat urbane, qytetin e Delvinës parimi i aksesit është i përfshirë në planifikimin e objekteve të arsimit fillor, të cilat janë të lidhur me lagjet, duke siguruar qasje me rrugët lokale dhe dytësore të lagjeve. Distancat ajrore të mbulimit të zonave të shërbimit respektojnë dispozitat kombëtare të planifikimit.
- Për zonat rurale i cili është rasti më i ndeshur në territorin e Bashkisë, objektet arsimore kanë një mbulim të vogël rajonal, për shkak të terrenit dhe të vendbanimeve, popullsisë së vjetër dhe numrit të kufizuar të nxënësve. Ato duhet të jenë të vendosura në qendrat e njësisive të banuara. Është e nevojshme që të lehtësojë sa më shumë të jetë e mundur aksesin e nxënësve në objektet arsimore dhe edukative, për shembull nëpërmjet autobuzëve dhe të sigurimit të vendstacioneve të tyre për të siguruar transportin e sigurtë të nxënësve, që përdorin autobuzët e shkollave.

Plani propozon restaurimin e godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatrat Stjar, Vergo, Kalasë, Kopacez, Bajkaj si edhe restaurimin e godinës së arsimit të mesëm në Delvinë. Duke marrë në konsideratë ristrukturimin e ambienteve arsimore, propozohet edhe shtimi i ambienteve për klasa profesionale në shkollën e mesme në Delvinë. Këto ndërhyrje të propozuara nuk mbeten të kufizuara vetëm në fshatrat si më sipër. Sipas nevojës në vijimësi të planit bashkia do të ndërhyjë me restaurime apo rikonstruksione për të gjithë ato godina arsimore në qendrat e banuara të cilat do i kenë të nevojshme këto ndërhyrje. Hapësirat publike të shkollave, duke përfshirë oborret, ambientet sportive, bibliotekat apo salat e mësimi, propozohet të përdoren edhe nga komuniteti jashtë orëve mësimore, duke shërbyer si qendra sociale.

Plani nuk parashikon ngritjen e pikave të reja arsimore, për arsye se strukturat ekzistuese i plotësojnë nevojat e popullsisë dhe indikatorin e popullsisë është në rënie.

2.8.3 Shërbimi shëndetësor

Delvina ka një spital, i cili u shërben dhe zonës përreth, ndërkohë që shpërndarja e mjekëve për familje (MPF) dhe mjekë specialist (MS) sipas qendrave shëndetësore, është në Njësinë Administrative Delvinë 4 dhe në Njësinë Administrative Vergo 1 mjek.

Për një shërbim më të mirë shëndetësor ka nevojë për investime për përmirësimin e infrastrukturës fizike shëndetësore si: rikonstruksioni i qendrave Shëndetësore ekzistuese. Investimet dhe shërbimet publike duhet të forcohen në qendrat e njësive administrative, dhe kriteri i urgjencës të ishte udhëzuesi për investimet në njësitë administrative periferike të bashkisë, ku popullsia e vogël është e shpërndarë në një numër të madh të fshatrave. Duke forcuar shërbimet publike në qendër të njësive administrative nga njëra anë, nga ana tjetër duhet të rritet aksesin e banorëve që jetojnë përreth qendrës administrative ndaj këtyre shërbimeve.

Sigurimi i objekteve të kujdesit shëndetësor është një komponent thelbësor i standardeve të pranuar të jetesës dhe një parakusht i rëndësishëm për zhvillimin e turizmit, të bazuar në shërbime cilësore. Vëmendje e veçante duhet t'u kushtohet banorëve të përhershëm të zonës (sidomos në rastet e popullsisë në moshë të madhe (plakje), si dhe për vizitorët dhe turistët nga perspektiva e rritjes së parashikuar të sektorit të turizmit.

Sipas standarteve dhe kushteve aktuale funksionale dhe fizike në të cilën ndodhen aktualisht godinat shëndetësore plani propozon:

- Restaurimi i godinave shëndetësore ekzistuese
- Ndërtimi i qendrave shëndetësore në fshatrat Tatzat dhe Sopot

Qendrat shëndetësore e propozuara në fshatrat si më sipër, janë të nevojshme për arsye të mbulimit të të gjithë banorëve me këtë shërbim. Për shkak se fshatrat ndodhen në distanca të konsiderueshme nga njëri-tjetri, të terrenit të theksuar malor dhe të infrastrukturës së dobët rrugore, këto qendra duhet të jenë të shpeshta dhe pothuajse të shërbejnë çdo fshat.

Përsa i përket godinave të tjera shëndetësore ekzistuese, ato kanë nevojë për ndërhyrje restauruese jo vetëm në pjesën e jashtme të tyre por edhe në ato të bdrëshmen, si edhe në zëvendësimin e pajisjeve të amortizuara. Nevojë për ndërhyrje kanë edhe ambientet rrethuese të godinave.

2.8.4 Varrezat

Një nga objektivat e Planit të Përgjithshëm Vendor është edhe përmirësimi i gjendjes së varrezave ekzistuese dhe përcaktimi i zonave të reja të zgjerimit, veçanërisht për ato në zonat kryesore urbane.

Për varrezat ekzistuese, kryesisht ato të cilat janë afër zonave urbane, afër shërbimeve publike si arsimit apo shëndetësia si edhe për ato hapësira të cilat janë buzë apo afër akseve rrugore kryesore të bashkisë, është shumë e rëndësishme të zvogëlohet ndikimi i tyre vizual. Plani propozon mbjellje e rreshtave të pemëve dhe shkurreve të vogla përgjatë rrugës kryesore të brendshme dhe perimetrit të jashtëm në mënyrë që të krijojë një pengesë natyrore vizuale të integruar në mjedis. Pemët duhet të integrohen pemët halore me ato me gjetherënëse, të cilat duhet të kenë kurorë të madhe dhe të ulët, për një bllokim të plotë të pamjës. Një sistem i duhur i kullimit duhet gjithashtu të integrohet me ndërhyrjet e tilla pas një studimi të detajuar të tij.

2.8.5 Mbrojtja kombëtare, civile kundër zjarrit

Në kuadër të politikave për mbrojtjen e zonave të rrezikuara, është e domosdoshme nevoja e një monitorimi të rreptë dhe aplikimit të plotë të ligjit për Pyjet Nr 9385/2005 ndryshuar me Nr. 48/2016. Monitorimi i pyjeve është i domosdoshme për t'i mbrojtur ato nga djegiet aksidentale si pasojë e praktikave të gabuara në zonë për djegien e kullotave apo për shkak të prerjes së drurëve për qëllim ngrohjeje. Zonat e mbrojtura janë të rrezikuara si pasojë e presioneve të zhvillimit në zonë. Dëmi që vjen nga djegiet dhe prerjet e druve nuk lidhet vetëm me pyjet por edhe me llojet e rralla dhe endemike që i përdorin ato si habitate.

Kërcënimi kryesor për zonën shikohet zjarri dhe pasojat e tij duke rritur në këtë mënyrë edhe shkallën e erozionit. Terreni i vështirë malor si edhe rrjeti rrugor i amortizuar apo shpeshherë edhe jo i përshatshëm për mjetet e rënda të zjarrfikëseve janë faktorë që shtojnë shkallën e rrezikut në bashki në rast zjarri.

Strategjia për mbrojtjen kundër zjarrit parashikon aktivitetet si më poshtë:

- Përmirësim të shërbimit ekzistues zjarrfikës (vënia në dispozicion e mjeteve të reja, përmirësimi i ndërtesës)
- Pajisje me sisteme të përshtatshme të mbrojtjes nga zjarri dhe formimin specifik
- Forcimi i kapaciteteve institucionale për kontributin e përbashkët midis komuniteteve dhe shërbimit zjarrfikës.

Në zonat malore duhet të merren masa për të evituar erozionin, duke evituar ndërtimet përgjatë brigjeve të lumenjve, duke rehabilituar përrrenjtë, duke ndërtuar prita malore si dhe duke kryer mbjellje në shpatet e pjerrëta.

Në mënyrë më të detajuar këto masa janë sqaruar në dokumentin e Vlerësimit Strategjik Mjedisor.

3 Plani i mbrojtjes së mjedisit

Ekonomia bujqësore dhe blegtoria përbëjnë sot bazën e aktiviteteve ekonomike në bashkinë e Delvinës, ndërkohë që në zhvillimin e ardhshëm të bashkisë, Plani i Përgjithshëm Vendor synon ti gërshetojë këto aktivitete me industrinë e turizmit. Duke qenë se pritet që turizmi, agroturizmi dhe infrastruktura të përmirësohet në territor dhe të ketë një impakt në zhvillimin ekonomik të bashkisë, lind nevoja e parandalimit dhe monitorimit të ndikimeve negative që mund të kenë në mjedis zbatimi i planit dhe projektet e propozuara nga ky plan.

Në planin e mbrojtjes së mjedisit do të trajtohen masat parandaluese, mbrojtëse e zbutëse që lidhen me zbatueshmërinë e projekteve të propozuara nga PPV-ja me qëllim mbrojtjen e peizazhit, mbrojtjen e burimeve ujore, mbrojtjen e biodiversitetit dhe shtimin e gjelbërimit, përmirësimin e cilësisë së ajrit dhe masa për trajtimin e zonave problematike mjedisore.

Gjatë zbatimit të projekteve, institucioneve publike dhe zhvilluesve të këtyre projekteve u lind detyrimi për të zbatuar dhe marrë masat për mbrojtjen e mjedisit, sipas rekomandimeve të VSM-së, si dhe masa më të detajuara për projektet që i nënshtrohen hartimit të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis (VNM-ve) individuale për secilin projekt, nëpërmjet zbatimit të Ligjit nr. 10 440, datë 7.7.2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis", i cili përcakton kushtet e zbatimit të një projekti në respekt me mjedisin. Procesi i monitorimit të VSM-së duhet të ecë paralelisht me zbatimin e PPV-së duke u bërë pjesë integrale e tij.

3.1 Mbrojtja e peizazhit natyror e urban

Projektet e propozuara nga Plani i Përgjithshëm Vendor i Bashkisë Delvinë përgjithësisht nuk priten të ndikojnë negativisht në peizazh, vetëm projektet si zgjerim i infrastrukturave rrugore ekzistuese dhe ndërtimi i impiantit të trajtimit të ujërave të zeza në qytetin e Delvinës do të kenë një ndikim minimal. Megjithatë këto projekte do të shoqërohen me mbjellje pemësh përgjatë rrugëve dhe krijimin e zonave buferike të gjelbëerta që ndan impiantin e trajtimit të ujërave të zeza nga zona e urbanizuar.

Rekomandime për mbrojtjen e peizazhit:

- *Mbrojtja e peizazhit natyror*

Nëpërmjet pyllëzimit dhe ripyllëzimit të zonave të degraduara ose të dëmtuara nga zjarret, realizohet përmirësimi i peizazhit natyror, ku duhen zgjedhur me kujdes llojet e drurëve që përshataten me llojin e tokës dhe e mbrojnë atë nga erozioni. Përfitime të tjera që vijnë nga ruajtja e peizazhit natyror janë mbrojtja e tokës nga erozioni, ulja e ndotjes në shtresat e tokës, krijimi i habitateve për rritjen e specieve të florës dhe faunës, etj.

Në pikat panoramike, kryesisht në Parkun Natyror të Rrëzomës, bashkia në bashkëpunim me AKZM, duhet të krijojë infrastrukturë të nevojshme si markimin e shtigjeve për këmbësorët apo çiklistët, vendosjen e tabelave informuese dhe përcaktimin e vendeve të pushimit.

- **Mbrojtja e peizazhit urban**

Zonat ekonomike dhe ato të industrisë së lehtë përpunuese duhet të shoqërohen me breza mbrojtës të gjelbëruar, për të realizuar kështu mbrojtjen e zonave të banuara. Sektori i bujqësisë gjithashtu duhet të ruajë mjedisin duke mirëmbajtur kanalet vaditëse dhe kulluese dhe mbjellë pemë përgjatë parcelave bujqësore. Rekomandohet zbatimi i masave për ruajtjes e peizazhit gjatë zbatimit të projekteve të PPV-së.

Peizazhi urban i ndërtuar në qytet e fshatra do të pëmirësohet me anë të projekteve për rikualifikimin e hapësirave publike, mbjelljen e pemëve dhe gjelbërimin mes pallateve, krijimin e hapësirave argëtuese për fëmijët etj. Për çdo ndërhyrje në vendbanimet urbane apo rurale do të respektohen karakteristikat e arkitekturës vendase, psh në fshatra do të nxitet ndërtimi i njësive të reja të banimit me mbulesë çati dhe për objektet me vlera arkitekturore e historike do synohet rehabilitimi dhe rifunksionalizimi i tyre.

Një vëmendje të veçantë do ti kushtohet pasurive kulturore, ku nga objekti i trashëgimisë kulturore është e ndaluar çdo ndërhyrje dhe duhen marrë në konsideratë distancat sipas akteve dhe udhëzimeve të institucioneve përgjegjëse për trashëgiminë kulturore.

3.2 Mbrojtja e burimeve ujore

Burimet ujore janë shumë të rëndësishme si kapacitete të zhvillimit ekonomik dhe mund të ndikohen negativisht nga nxitja e industrisë përpunuese në zonë, nga bujqësia apo zhvillimi i agroturizmit dhe turizmit natyror. Duhet që zhvillimi ekonomik i zonës të mos dëmtojë ekosistemet lumore dhe të ketë monitorim të vazhdueshëm të cilësisë së ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore nga institucionet përgjegjëse në bashkëpunim me MTM.

Mbrojtja e trupave ujore nga aktivitetet dhe ndërtimet realizohet nëpërmjet përcaktimit të vijës blu nga Plani i Përgjithshëm Vendor, me qëllim mbrojtjen e rrjedhave lumore e rigjenerimin e korridoreve natyrore që shoqërojnë to, si dhe mbrojtjen e brezit bregliqenor apo breglumor nga aktivitetet për shfrytëzimin ekonomik të tyre. Në largësinë deri në 25 m nga vija ujore është i ndaluar çdo aktivitet dhe në zonën buferike prej 100 m mund të ketë aktivitete të kufizuara, sipas përcaktimeve në njësitë strukturore në Rregulloren e Planit.

Rekomandime për menaxhimin e ujrave sipërfaqësore dhe nëntokësore me qëllim mbrojtjen e tyre nga ndotjat:

- **Reduktimi i konsumimit të ujit nga aktivitetet e industrisë përpunuese**

Është e rëndësishme që njësitë e subjektet ekonomike të grupohen së bashku në zona ekonomike, në të cilat është më e lehtë menaxhimi i infrastrukturës së shpërndarjes së ujit, ndërtimin e rrjeteve të kanalizimeve dhe ndalimin e shpërdorimit të ujit duke aplikuar tarifa dhe çmime të ndryshme nga konsumatorët familjarë, si psh zona ekonomike e propozuar në hyrje të qytetit të Delvinës. Menaxhimi bëhet më i lehtë nga njësitë vendore dhe dekurajohet shpërdorimi i resurseve të ujit si dhe menaxhohet më mirë zbatimi i rregulloreve për trajtimin e mbetjeve nga ana e bizneseve pranë zonave me trupa ujorë.

- *Krijimi dhe zbatimi i një plani menaxhimi për vaditjen e kulturave bujqësore*

Sigurimi i ujit për vaditje është tejet i rëndësishëm në zhvillimin e bujqësisë, por rrezikon rritjen e konsumimit të ujit dhe shpeshherë edhe shpërdorimin e ujit të pijshëm. Sensibilizimi dhe mbështetja për fermerët në ngritjen e rrjeteve të ujitjes kolektive, pastrimi i kanaleve kulluese e vaditëse si dhe rehabilitimi i tyre është tejet i rëndësishëm, si dhe informimi mbi pesticidet dhe plehurat kimikë që ndosin ujrat nëntokësore. Duhet mirëmbajtur ujëmbledhësit, rezervuarët dhe kanalet vaditëse, si dhe duhen kontrolluar shpimet e puseve që ndikojnë në rrjetin e ujrave nëntokësore.

- *Përmirësimi i rrjeti të shpërndarjes së ujit të pijshëm dhe ngritja e rrjetit të kanalizimeve në qendrat e banuara*

Mbrojtja e burimeve ujore dhe përmirësimi i rrjetit shpërndarës të ujit të pijshëm do të realizohet duke rritur investimet në mënyrë që të arrihen standardet kombëtare dhe ndërkombëtare, duke shmangur kështu humbjet në rrjet nga lidhjet e paligjshme dhe mbishfrytëzimin e burimeve ujore. Duhet ushtruar kontrolle rigorozë në monitorimin e sistemit të shpërndarjes së ujit të pijshëm. Gjithashtu tejet e rëndësishme është përmirësimi i rrjetit të kanalizimeve të ujërave të ndotura, ku mungesa e një sistemi funksional dhe impianti për trajtimin e tyre, bën që shpeshherë ujrat e ndotura të patrajtuara të shkarkohen në lumenj apo përrenj dhe të dëmtojnë në këtë mënyrë ekosistemin dhe ndotjen e ujit. Larg qendrave të banuara duhen ndërtuar gropa septike sipas standardeve.

- *Shmangia e shpërdorimit të ujit nga aktivitetet që lidhen me zhvillimin e agroturizmit dhe turizmit të natyrës*

Shtimi i numrit të vizitorëve dhe turistëve do të shtojë kërkesën për konsum të ujit të pijshëm dhe higjenikisht të pastër, për këtë arsye duhen marrë masa për inkurajimin e bizneseve në fushën e agroturizmit dhe turizmit për instalimin e sistemve të kursimit dhe riciklimit të ujit, si dhe sensibilizimin e turistëve për mosshpërdorim të ujit.

3.3 Mbrojtja e biodiversitetit dhe shtimin e hapësirave të gjelbra

Shtimi dhe mbrojtja e pejzazhit natyror dhe hapësirave të gjelbërta është tejet i rëndësishëm, pasi ndikimi i tyre nuk është vetëm në përmirësimin e cilësisë së jetesës së banorëve, por edhe në mbrojtjen dhe shtimin e biodiversitetit.

- *Krijimi i parkut në qytetin e Delvinës dhe shtimi i lulishteve*

Në qytetin e Delvinës është propozuar jo vetëm shtimi i lulishteve, por edhe rivitalizimi i zonës ushtarake për tu kthyer në Parkun e Qytetit, i cili i shton sipërfaqë të konsiderueshme të mbjellë me drurë frutorë e dekorativë qytetit. Qëllimi kryesor i mbjelljes së pemëve me kurora të gjelbëruara është përmirësimi i mikroklimës në zonat e urbanizuara, duke rritur zonat rekreative dhe të gjelbëruara, të cilat ndikojnë në shëndetin mendor dhe fizik të banorëve. Në këtë mënyrë reduktohen zhurmat, përmirësohet cilësia e ajrit dhe shtohen hijet në ditët e nxehta duke zvogëluar edhe efektin e nxehtësisë së çliruar nga sipërfaqet e shtruara të hapësirave publike.

- *Ngritja e parkut riparian përgjatë lumit të Kalasë dhe ripyllëzimi i Pyllit të Gështenjave*

Krijimi i zonës ripariane përgjatë lumi të Kalasë shërben jo vetëm për mbrojtjen nga erozioni dhe kontrollin nga përmbytjet, por krijon një korridor të gjelbër për strehimin dhe lëvizjen e specieve të ndryshme në mënyrë të sigurt. Rekomandohet që gjerësia e brezave nga të dy krahët e lumit të shkojë deri në 150 m aty ku është e mundur dhe lejohet nga terreni. Duhet zgjedhur me kujdes llojet e drurëve që do të mbillen, të jenë të konsultuar me specialistë agronomë pasi duhe të ruajnë karakteristikat e pejzazhit dhe të stimulojnë ekosistemin.

Pylli i Gështenjave është propozuar nga Plani si atraksion për zhvillimin e turizmit të natyrës, për këtë arsye është e rëndësishme mbrojtja dhe pyllëzimi, si dhe ndërgjegjësimi i vizitorëve për vlerat e zonës dhe marrjen e masave nga zjarrëvënja e paqëllimshme apo nga hedhja e mbeturinave të padegradueshme në pyll.

3.4 Përmirësimi i cilësisë së ajrit

Ndotja e ajrit pritet të rritet si pasojë e zhvillimit të industrisë së lehtë përpunuese dhe sektorit ekonomik të prodhimit, nga prodhimi i energjisë si djegia e materialeve të ndryshme për ngrohje, nga rritja e numërit të automjeteve si pasojë e rritjes ekonomike dhe fluksit të vizitorëve të zonës, nga ndërtimi i rrugëve të reja dhe veprave të tjera inxhinierike dhe ndërhyrjeve në përmirësimin e infrastrukturave në qendrat e banuara, etj.

Rekomandime për trajtimin dhe përmirësimin e cilësisë së ajrit:

- *Monitorimi i cilësisë së ajrit është thelbësor në koordinimin e marrjes së masave të duhura për rritjen e cilësisë së tij.*

Bashkia duhet të sigurojë dhe të synojë që parametrat e cilësisë së ajrit të mbeten brenda kufijve të përcaktuara si normale nga Direktiva 2008/50/EC për cilësinë e ajrit si dhe bazuar në Strategjinë Kombëtare të Cilësisë së Ajrit të Mjedisit dhe Ligjin nr. 162, date 04.12.2014 " Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit të mjedisit". Bashkia duhet të monitorojë nivelin e ndotësve në mënyrë periodike, dy herë në vit. Në varësi të monitorimeve duhen edhe të marrën masat e nevojshme për uljen apo ruajtjen e vlerave brenda standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare.

Table 6: Vlerat kufi të ndotësve (burimi ISHP)

Përiudha e monitorimit			Objektiva nga 2016	
Ndotësit	Metoda	Vlera e përiudhës mesatare	Standarde AL	Standarde e BE
($\mu\text{g}/\text{m}^3$)			($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Pluhuri total	gravm		140	80
PM 10	Ads		40	40
O3	Ads		120	110
NO2	Ads		50	40

Bashkia duhet gjithashtu të përgatisë një plan apo program për të siguruar përputhshmërinë e vlerave me standardet përpara datës së synuar limit të përcaktuar në tabelat e mësipërme, si dhe duhet të marrë masat për të siguruar transparencën lidhur me informacionin mbi cilësinë e ajrit për grupet e interesit dhe publikun.

- *Përmirësimi i infrastrukturave rrugore dhe promovimi i mjeteve alternative të transportit*

Duke përmirësuar rrjetin rrugor dhe rregulluar lëvizjen e trafikut, ulët koha e qëndrimit të automjeteve në rrugë, të cilët janë një nga ndotësit kryesorë të ajrit në qendrat e urbanizuara. Gjithashtu është e rëndësishme të përmirësohet dhe promovohet përdorimi i transportit publik, duke ulur numërin e automjeteve vetjake në rrugë. Futja e autobusëve "green", elektikë apo hibridë, të cilët nuk emetojnë gazra të dëmshëm, si dhe duke përshtatur oraret dhe shpeshësinë e autobusëve në varësi të fluksit të udhëtarëve. Duhet të ndërmerren gjithashtu fushata për sensibilizimin e banorëve dhe promovimin e përdorimit të biçikletave si alternativë mobiliteti.

- *Kontrolli i industrisë dhe i materialeve të djegura për ngrohje*

Zhvillimi i industrisë shoqërohet me mundësinë e ndotjes së mjedisit dhe sidomos ajrit duke emetuar gazra në atmosferë, për këtë arsye është e rëndësishme të kontrollohet dhe monitorohet përdorimi i filtrave të ajrit antismog dhe emtimi i gazrave nga subjektet, sipas kushteve të lejeve mjedisore. Gjatë stinës së dimrit duhen kontrolluar materialet që digjen për ngrohje nga banorët, si dhe sensibilizimi i tyre me fushata informuese rreth llojeve të

materialeve që nuk duhen djegur dhe shkaktarët e ndotjes së ajrit që ndikojnë drejt për së drejti në shëndetin e tyre duke rritur numrin e sëmundjeve respiratore.

- *Pyllëzimi dhe mbrojtja nga zjarret*

Ulja e ndotësve në ajër realizohet nëpërmjet pyllëzimit të sipërfaqeve dhe krijimin e hapësirave dhe oazeve të gjelbër në qendrat e banuara. Mbjellja e drurëve dekorativë në zonat e urbanizuara, shtimi i parqeve, lulishteve, ndikon në përmirësimin e cilësisë së ajrit. Gjithashtu është e rëndësishme të mbrohen sipërfaqet pyjore nga zjarret e qëllimshme apo të paqëllimshme, kryesisht gjatë stinës së nxehtë të verës, si dhe ripyllëzimin e sipërfaqeve të dëmtuara.

- *Ndërtimi i veprave infrastrukturore dhe ato të ndërtimit*

Respektimi i kushteve të lejeve mjedisore që shoqërojnë ndërtimin e veprave inxhinierike si hapja apo rikonstruksioni i rrugëve, ndërtimin e godinave në funksion të banimit apo ekonomisë, përkatësisht në çdo kantier ndërtimi, është shumë i rëndësishëm, pasi vetëm kështu kontrollohet sasia e grimcave të pluhurit apo gazrave të ndryshëm që ndosin ajrin. Zbatimi i kriterëve ligjore për ndërtimin e veprave dhe transportimin e inerteve sipas lejeve mjedisore është i domosdoshëm.

3.5 Masa për trajtimin e zonave problematike mjedisore

Në territorin e bashkisë nuk ekzistojnë hotspotet por ka zona të rrezikuara nga industria e shfrytëzimit të gazit natyror. Gjithashtu problematike është menaxhimi i mbetjeve dhe rehabilitimi i venddepozitimeve të paligjshme të ndodhura kryesisht në afërsi të vendbanimeve rurale.

Rekomandime për trajtimin e zonave të rrezikuara mjedisore:

- *Rigjenerimi i venddepozitimeve të paligjshme të mbetjeve urbane*

Rehabilitimi i zonave që kanë shërbyer më parë apo shërbejnë edhe sot në mënyrë të paligjshme si venddepozitime për mbetjet e ngurta, është i domosdoshëm. Evidentimi i këtyre zonave dhe rehabilitimi duke i kthyer në zona të gjelbëruara do të kenë një ndikim pozitiv në mbrojtjen e mjedisit. Me anë të teknologjive si biorehabilitimi realizohet pastrimi i shtresave të dheut, në vend apo duke u gërryer dhe transportuar, kur kontaminimi rrezikon shëndetin e banorëve dhe biodegradimi nuk është i mundur.

- *Promovimi i industrisë së riciklimit*

Bashkia duhet të promovojë grumbullimin e diferencuar të mbetjeve në burim, e cila është mënyra më efektive për furnizimin e industrisë së riciklimit dhe mbrojtjen e mjedisit. Duhet

realizuar fushata sensibilizuese në shkollat e arsimit 9-vjeçar si dhe të banorëve nëpërmjet mediave, broshurave apo organizimit të ditëve tematike informuese.

3.6 Mbrojtja e tokës bujqësore dhe kullotave

Duke marrë parasysh karakterin bujqësor e blegtoral të zonës dhe zhvillimin e agroturizmit, si një mundësi për përmirësimin e jetesës, mbrojtja e tokës përbën një nga objektivat kryesore të planit. Problematika e tokës dhe e mbrojtjes së saj përfshin një spektër të gjerë çështjesh që lidhen me tokën bujqësore, kullotat etj. Çështjet kyçe për mbrojtjen dhe menaxhimin e tokës mund të përshkruhen si: erozioni, lëndët organike, ndotja e tokës, tharja e tokës, kompaktësimi i tokës, zvogëlimi i biodiversitetit, kripëzimi, përmytjet dhe rrëshqitjet e tokës.

Rekomandime për mbrojtjen dhe përmirësimin e cilësisë së tokës:

- *Mbrojtja e tokës bujqësore nga përmytjet*

Plani parashikon investime për riaftësimin e tokave në rrezik përmytje në zonën fushore përmes rigjenerimit të sistemit të drenazhimit apo atij kullues ekzistues si dhe ruajtjen e tokave bujqësore nga ndërtimet e shpërndara të karakterit industrial apo familjar.

- *Mbrojtja e kullotave nga zjarret dhe erozioni*

Përveç marrjes së masave për pyllëzimet dhe ripyllëzimet në zonat e dëmtuara pyjore, është e rëndësishme të mbrohen kullotat që lidhen drejt për së drejti me blegtorinë dhe zhvillimin ekonomik të zonës. Kullotat malore e kondrinore duhen menaxhuar duke u rimbjellë si dhe duhet treguar kujdes me kontrollin e zjarreve në shpatet malore, për të cilat është e nevojshme hartimi i një plani monitorimi, me pika vrojtimi dhe shtim të kontrollit në territor gjatë sezonit të nxehtë të verës, ku dhe rrezikshmëria e përfshirjes nga flakët është më e lartë. Ndikim në mjedis dhe reduktim të biodiversitetit ka edhe mbi-kullotja, e cila duhet kontrolluar duke u mbështetur fermerët me orientime dhe informacione mbi ruajtjen e kullotave dhe shkaqet e erozionit.

Prerja e druve për ngrohje dhe zjarret e paqëllimshme çojnë në degradimin e tokës dhe rritjen e dukurisë së erozionit, e cila prek habitatin në tërësi, duke zhdukur specie, modifikuar bimësinë që rritet dhe duke prishur kështu ekosistemin në mënyrë të pakthyeshme.

4 Plani i Veprimeve për zbatimin e PPV-së

4.1 Plani i veprimit / Fazat e zbatimit për zhvillimin e planit

Plani i Përgjithshëm Vendor përcakton në kohë dhe hapësirë të gjithë veprimet që do të ndërmerren në territorin e bashkisë. Ai shoqërohet nga Vlerësimi Strategjik Mjedisor i cili monitoron impaktin mjedisor për çdo ndërhyrje në territor. Në mënyrë skematike më poshtë janë përfshirë të gjitha ndërhyrjet në territor në formë matrikore sipas programeve/ projekteve prioritare përkrah objektivave strategjike të përfuara mbi bazën e vizionit të hartuar nga bashkia Delvinë si dhe të përcaktuara në afate kohore të ndara në bazë fazash 5-vjeçare.

Përveç informacioneve të mësipërme, matrica paraqet koston e përafërt të çdo projekti të bazuar në parametra. Kostoja e parashikuar e projekteve krijon një ide mbi nevojat për investime vjetore duke i krahasur dhe priorizuar këto brenda çdo faze zhvillimi. Ngritja e kapaciteteve për zhvillimin e këtyre projekte nga ana e Bashkisë si dhe përthithja e ekspertizës përreth tyre, gjë që përkthehet në burime njerëzore, është në element tjetër i vlerësuar në matricë. Indikatorët monitorues janë ata të cilët në mënyrë direkte dhe indirekte vlerësojnë zbatimin e projektit dhe suksesin e tij.

Fazat e zbatimit të zhvillimit, të ndara në periudha kohore brenda vlefshmërisë së planit, përcaktohen sipas elementeve të mëposhtëm:

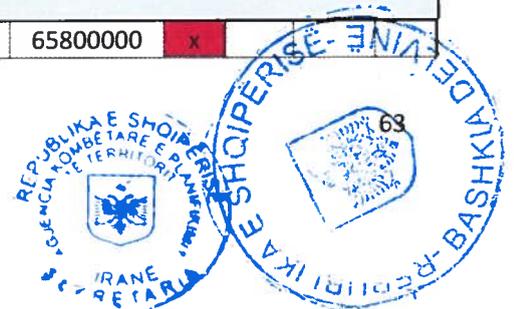
- Projektet prioritare/strategjike dhe projektet pilot
- Rrjetet kryesore të infrastrukturave publike
- Zonat prioritare për zhvillimin ekonomik dhe të turizmit
- PDV-të

Projektet prioritare dhe fazat e zbatimit të tyre janë të paraqitura në tabelën e mëposhtme. Fazat e zbatimit të tyre janë: Prioritet i lartë (viti i parë i zbatimit të planit), Prioritet i mesëm (Deri në vitin e tretë të zbatimit të planit) dhe prioritet i ulët (pas vitit të tretë të zbatimit të planit).

Table 7_Fazat e zbatimit te projekteve

Emri i projektit	Vendndodhja	Kosto (lekë)	Faza e zbatimit (vite)			
			1	1_3	4_10	10
Rikonstruksion i rrugës hyrëse në qytetin e Delvinës nga Saranda	Delvinë	65800000	x			
Rikonstruksion i rrugës "Selfo Abedini", Delvinë	Delvinë	120000000			x	
Rikonstruksion i rrugës "Nazif Haderi", Delvinë	Delvinë	100000000			x	
Rikonstruksion i rrugës "Ruga e Kishës - Banesa e Thoma Zoto", Delvinë	Delvinë	90000000			x	
Rikonstruksion i rrugës "Maliq Metushi", Blloku "Çaro", Delvinë	Delvinë	150000000		x		
Rikonstruksion i bllokut Nr. 2, Lagjia "Sinan Ballaci", Delvinë	Delvinë	88000000			x	
Sistemimi i shkollareve dhe ikonstruksion i rrugëve të brendshme të lagjes 9 Tetori dhe Kasapaj në Delvinë	Delvinë	100000000		x		
Zgjerim i rrugës për në Kalanë e Delvinës, kthimi i saj në rrugë me trafik të kufizuar dhe korsi të dedikuar biçikletash	Delvinë	90000000		x		
Rikonstruksion i aksit rrugor Delvinë - Kakodhiq - Leftrehor – Sopot	Delvinë - Kakodhiq - Leftrehor – Sopot	310000000	x			
Rikonstruksion i rrugës Fushë Vërri - Kalasë - Tatzat	Fushë Vërri - Kalasë - Tatzat	150000000			x	
Ndërtimi pjesërisht dhe rikonstruksion i aksit rrugor Shën Vasil - Vanë - Shijan	Shën Vasil - Vanë - Shijan	280000000				x
Rikonstruksion i unazës së fshatit Stjar	Stjar	150000000		x		
Rikonstruksion i rrugës së fshatit Kopaçez	Kopaçez	100000000			x	
Rikonstruksion i rrugës së fshatit Sopot	Sopot	200000000			x	
Sistemimi i aksit rrugor: Shkolla 9 vjeçare, Stjar – rruga Sarandë-Delvinë	Stjar - Delvinë	150000000		x		
Projektimi i vendqëndrimeve, stacioneve për linjat urbane dhe interurbane	Në të gjithë bashkinë	5000000			x	
Krijimi i linjës së transportit publik Kakodhiq – Lefterhor dhe Delvinë për askesimin e shërbimit arsimor	Kakodhiq – Lefterhor - Delvinë	5000000		x		
Ndërtimi i ujësjellësit në fshatin Sopot	Sopot	65800000	x			

Ndërtimi i ujësjellësit në fshatin Lefterhor	Lefterhor	65800000	x			
Ndërtimi i rrjetit të furnizimit nga lumi i Kalasë, në fshatin Tatzat	Tatzat	70000000		x		
Ndërtimi i impiantit të trajtimit të ujerave të zeza në qytetin e Delvinës	Delvinë	46000000	x			
Ndërtimi i tubacioneve, rrjetit të kanalizimeve të ujërave të zeza që siguron lidhjen e qytetit me impiantit të trajtimit të ujërave.	Në të gjithë bashkinë	200000000		x		
Ndërtimi i rrjetit të kanalizimeve për qendrat e banuara rurale: Rusan, Vllahat, Bajkaj, Stjar, Bamatat, Vane, Vergo, Senicë dhe Fushë Vërri.	Rusan, Vllahat, Bajkaj, Stjar, Bamatat, Vane, Vergo, Senicë dhe Fushë Vërri.	N/A		x		
Ndërhyrje për përmirësimin e gjendjeve fizike dhe higjienike të gropave septike, për plotësimin e standardit, në fshatrat: Tatzat, Kalasë, Kopacëz, Qafë Dardhë, Sopot, Lefterhor dhe Kakodhiq	Tatzat, Kalasë, Kopacëz, Qafë Dardhë, Sopot, Lefterhor dhe Kakodhiq	N/A		x		
Hartimi i një plani veprimi për përcaktimin e vendgrumbullimeve dhe mbledhjen e mbetjeve nga zonat rurale për në landfillin e Bajkajt	Në gjithë bashkinë	N/A	x			
Promovimi dhe fushata sensibilizuese për ndarjen e mbetjeve në burim dhe kompostim të mbetjeve organike	Në gjithë bashkinë	N/A			x	
Vendosja e ndriçimit publik në zonat periferike të qytetit të Delvinës	Delvinë	50000000		x		
Vendosje e ndriçimit publik në rrugët kryesore dhe sheshet e fshatrave	Në të gjithë bashkinë	75000000		x		
Përmirësimi i rrjetit të telekomunikacionit në qendrat e banuara	Në të gjithë bashkinë	N/A			x	
Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Stjar	Stjar	10000000		x		
Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Vergo	Vergo	10000000		x		

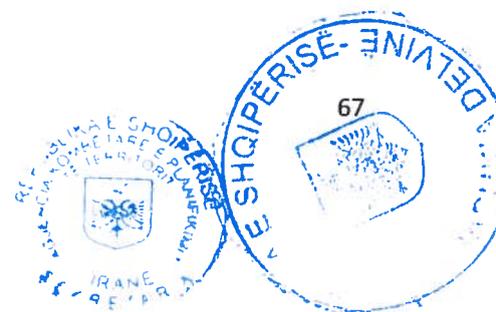
Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Kalasë	Kalasë	10000000		x		
Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Kopacez	Kopacez	10000000		x		
Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Bajkaj	Bajkaj	10000000		x		
Restaurimi i godinës së arsimit të mesëm në Delvinë	Delvinë	70000000	x			
Restaurimi i godinave shëndetësore ekzistuese	Në të gjithë bashkinë	8000000		x		
Ndërtimi i qendrave shëndetësore në fshatin Tatzat	Tatzat	25000000			x	
Ndërtimi i qendrave shëndetësore në fshatin Sopot	Sopot	25000000			x	
Rivitalizimi i zonës së ish-Divizionit në Delvinë – kthim në park dhe rekreacion	Delvinë	50000000	x			
Rikualifikimi i ish-zonës ekonomike dhe industriale në hyrje të qytetit	Delvinë	10000000		x		
Ngritja e tregut të suvenireve dhe artizanatit në qytetin e Delvinës	Delvinë	10000000		x		
Krijimi i fondit për restaurimin e fasadave dhe përmirësimin e efikasitetit energjetic për blloqet e banimit të ndërtuara para viteve 2000. Si fillim përparësi do të kenë blloqet e banimit përgjatë rrugëve kryesore	Në të gjithë bashkinë	30000000		x		
Rimëkembja e godinës së ish-Brigadës së Tankeve dhe kthimi i saj në qendër multifunksionale kulturore dhe rekreative, në Bajkaj	Bajkaj	20000000		x		
Rikualifikimi i qendrës së fshatit Vergo duke krijuar hapësira publike cilësore	Vergo	50000000		x		
Rikualifikimi i qendrës së fshatit Tatzat, duke krijuar hapësira publike cilësore	Tatzat	50000000		x		
Rikualifikimi i qendrës së fshatit Bamatat duke krijuar hapësira publike cilësore	Bamatat	50000000		x		
Rikualifikimi i qendrës së fshatit Stjar duke krijuar hapësira publike cilësore	Stjar	50000000		x		

Sistemimi i një sheshi rekreativ përballë shkollës "Nimet Rushiti", në fshatin Rusan, projekt nga A100+F	Rusan	50000000		x		
Hapja në qendër të fshatit Rusan, e dyqanit të rrjetit "E DUA", projekt i A100+F.	Rusan	6000000	x			
Krijimi i një tregu rajonal bujqësor në zonë, që do të plotësojë zinxhirin ekonomik bujqësor në agro-përpunimin e produkteve bujqësore, në Stjar	Stjar	5500000	x			
Ngritja e një qendre grumbullimi të produkteve bujqësore pranë rrugës kryesore në Bajkaj	Bajkaj	35000000	x			
Rehabilitimi i sistemit ujitës në zonën Vurg-Delvinë, kanali ujitës K-K-5, Bajkaj	Bajkaj	23000000	x			
Krijimi i një zyre informacioni për fermerët në mbështetje të zinxhirit prodhues dhe zhvillimin e kooperativave	Në gjithë bashkinë	10.000.000	x			
Përgatitja e paketës së trajnimeve për fermerët e rinj, për ngritjen e fermave me produkte biologjike	Në gjithë bashkinë	2.000.000		x		
Krijimi i logos dhe promovimi i brandit të Delvinës për prodhimet vendase dhe ato të artizanatit	Në gjithë bashkinë	200000	x			
Organizimi i panaireve periodike agroturistike në Rusan, Palavli dhe Vllahat me fokus përpunimin e ullirit dhe të rrushit	Fusha e Delvinës	100000000			x	
Ulje në taksën e infrastrukturës për ngritjen e baxhove dhe pikave për përpunimin e produkteve dhe nënprodukteve të mishit.	Në gjithë bashkinë	N/A			x	
Restaurimi i banesës shtetërore në fshatin Rusan, për ta kthyer në "Hanin e Fshatit", projekt i A100+F.	Rusan	30000000			x	
Rijetëzimi i rrënojave të fshatit Kamenicë, kthimi në destinacion për zhvillim të aktivteteve kulturore	Rrënojat e fshatit Kamenicë	380000000	x			

Krijimi i aksesit këmbësor nga aksi rrugor Palavli – Kopacez, në kodrën e rrënojave të fshatit Kamenicë	Palavli - Kopacez	7000000				x
Krijimi i një zyre informimi turistik në Delvinë	Delvinë	1500000	x			
Rritja e bashkëpunimit me bashkinë e Gjirokastrës dhe Sarandës në fushën e zhvillimit të turizmit, përfshirja në pikat e informimit të turistëve edhe guidat për Delvinën	Në gjithë bashkinë	N/A		x		
Promovimi i turizmit në rrjetet sociale dhe në një faqe ëeb-i të veçantë	Në gjithë bashkinë	3000000		x		
Përgatitja e guidës turistike, booklet, broshura, kartolina, etj	Në gjithë bashkinë	50000	x			
Promovimi i “Pyllit i Gështenjave Kukulo” si destinacion për turizëm rekreativ dhe të natyrës.	Lefterhor	N/A		x		
Zhvillimi i aktiviteteve të ndryshme me karakter kulturor e promovues të traditave të humbura, festave lokale, pëndoret dhe artizanati, Sazet e Delvinës etj. në një kalendar aktivitetimesh vjetor	Në gjithë bashkinë	N/A		x		
Krijimi i vendpushimeve peizazhstike përgjatë lumit të Delvinës dhe të Kalasë	Në të gjithë bashkinë	35000000		x		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit agroturistik me ferma dhe objekte agropërpunimi, për promovimin e produkteve lokale, fusha e Delvinës	Në gjithë bashkinë	10000000				x
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit kulturor, përfshirja e objekteve kulturore të zonës: Delvinë – Rusan – Palavli – Vergo - Kalasë	Në të gjithë bashkinë	60000000	x			
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, Rrenojat e fshatit Kamenice – Varfaj – Rezervati Natyror Rrezoma	Rrenojat e fshatit Kamenice – Varfaj – Rezervati Natyror Rrezoma	60000000		x		

Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, këmbësor Kardhikaq – Delvinë	Kardhikaq – Delvinë	70000000	x			
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, këmbësor Goranxi – Mali i Gjerë - Delvinë	Goranxi – Mali i Gjerë - Delvinë	70000000	x			
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, offroad Delvinë - Sopot	Delvinë - Sopot	70000000	x			
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, offroad (ose me kafshë) Tatzat – Piqeras - Bunec, dalje direkt në det	Tatzat	60000000		x		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror i dy pasurive kombëtare, Rezervati Natyror Rrezoma – Syri i Kaltër	Në të gjithë bashkinë	80000000	x			
Rehabilitimi i lumit të Kalasë dhe parandalimi i erozionit, duke pastruar periodikisht shtratin e lumit dhe duke mbjellë pemë në brigjet e tij	Në të gjithë bashkinë	100000000			x	
Ngritja e sistemit të monitorimit duke rritur kontrollet dhe masat ndëshkuese për prerjen e pemëve dhe gjuetinë e paligjshme në Rezervatin Natyror të Rrezomës	Në të gjithë bashkinë	8500000			x	
Ngritja e kapaciteteve dhe strukturave për mbrojtjen nga zjarri dhe shpyllëzimin	Në gjithë bashkinë	N/A		x		
Rehabilitimi i zonave të vendgrumbullimeve të mbetjeve që janë të papërtshatshme pranë fshatrave	Në gjithë bashkinë	10000000	x			

Përsa i përket **Rrjeteve kryesore të infrastrukturave publike** prioritetin më të lartë e kanë infrastruktura rrugore, pastaj ajo e kanalizimeve dhe e furnizimit me ujë. Nga rrjeti rrugor, akset në të cilat janë propozuar ndërhyrje janë si më poshtë, të ndara sipas prioritetin që ato kanë për zbatim.

- Përfundim i aksit Kardhiq – Delvinë_ **Prioritet i lartë**

- Rikonstrukcion i rrugës Sarandë – Delvinë_ **Prioritet i lartë**
- Rikonstrukcion i aksit rrugor Delvinë - Kakodhiq - Leftrehor – Sopot_ **Prioritet i mesëm**
- Rikonstrukcion i rrugës Fushë Vërrri - Kalasë – Tatzat_ **Prioritet i ulët**
- Aksi Delvinë - Qafë Muzinë_ **Prioritet i lartë**
- Ndërtimi pjesërisht dhe rikonstrukcion i aksit rrugor Shën Vasil - Vanë - Shijan_ **Prioritet i mesëm**

Zonat prioritare për zhvillimin ekonomik dhe të turizmit janë zonat zhvillimi i të cilave do të jetë prioritari përse i përket zhvillimit të njësive strukturore. Të gjithë këto zona kanë prioritet të lartë pasi zhvillimi i tyre sjell ndikim të drejtpërdrejtë në rritjen ekonomike të bashkisë dhe shërbejnë si motor zhvillimi edhe për njësitë e tjera përreth. Këto zona janë:

Polet ekonomike Pjesa ekonomike në hyrje të qytetit të Delvinës, fshati Bajkaj (njësitë strukturore në të cilin është parashikuar ngritja e qendrës të grumbullimit të produkteve bujqësore) dhe fshati Stjar (ku është propozuar ngritja e një tregu bujqësor)

Polet agroturistike Dhënia prioritet e zhvillimit të agroturizmit në pikat të cilat kanë potenciale dhe kërkesa konkrete për zhvillimin e tij.

Polet ekoturistike Dhënia prioritet e zhvillimit të ekoturizmit në Rrënojat e fshatit Kamenicë.

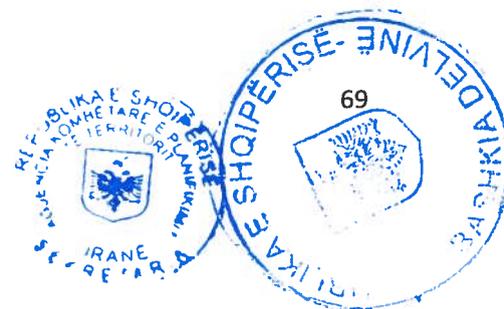
Përse I përket zhvillimit të njësive strukturore me PDV, shikohen me prioritet të lartë njësitë DL_UB_AR1_1/1 dhe DL_B_EB1_49/1, zhvillimi I të cilave do të japë impakte të menjëhershme në cilësinë e banorëve të Delvinës duke rritur cilësinë e hapësirave publike dhe të argëtimit si edhe duke krijuar një mundësi fermerëve për tregtimin e produkteve bujqësore. Përse I përket njësive me kod DL_UB_A1_21/1 dhe DL_UB_S2_3/1, zhvillimi I tyre shikohet me prioritet të mesëm dhe njësisë me kod DL_UB_A1_20/1, zhvillimi I të cilës shikohet me prioritet të ulët për arsye se do të vijë si pasojë e kërkesave për zhvillim nga vetë banorët.

4.2 Plani i investimeve kapitale

4.2.1 Analiza Financiare 2013-2018

Analiza e aktivitetit financiar për bashkinë Delvinë u realizua me përdorimin e të dhënave referuar sistemit të financave vendore. Në këtë analizë janë konsideruar të ardhurat dhe shpenzimet e bashkisë Delvinë përgjatë periudhës 2013-2018, duke identifikuar të gjithë zërat të cilat ndikojnë dhe zenë peshën më të madhe në gjenerimin e të ardhurave si dhe në rritjen e shpenzimeve për bashkinë. Pas analizës së të ardhurave dhe shpenzimeve është përlogaritur teprica operative neto si diferencë e të ardhurave korente me shpenzimet korente për të analizuar fuqinë e bashkisë Delvinë për të mbuluar shpenzimet e investimeve që janë parashikuar për tu realizuar nga bashkia përgjatë 10 vjeçarit të ardhshëm. Ky raport vijon më tej me një analizë të projekteve të parashikuara për tu realizuar, duke paraqitur flukset monetare të investimeve prioritare për një periudhë tre vjeçare.

4.2.2 Të ardhura

Të ardhurat totale të bashkisë Delvinë vlerësohet të kenë patur luhatje të vazhdueshme përgjatë periudhës 2013 – 2018. Gjatë periudhës 2014, 2015 ka patur një rënie të konsiderueshme të të ardhurave por që ka ardhur me trend rritës përgjatë viteve në vijim. Norma mesatare vjetore e rritjes së të ardhurave gjatë kësaj periudhe rezultoi të jetë rreth 9%. Bashkia Delvinë vlerësohet të ketë patur një buxhet relativisht të ulët përgjatë kësaj periudhe, si rezultat i numrit të ulët të bizneseve në territorin e saj. Mesatarisht, të ardhurat në dispozicion përgjatë këtij 6 vjeçari të Bashkisë Delvinë janë 478 milionë lekë. Në vitin 2018, burimet financiare në dispozicion të bashkisë Delvinë shënuan një rënie prej 23% nga viti paraardhës duke kapur vlerën 587 milionë lekë.

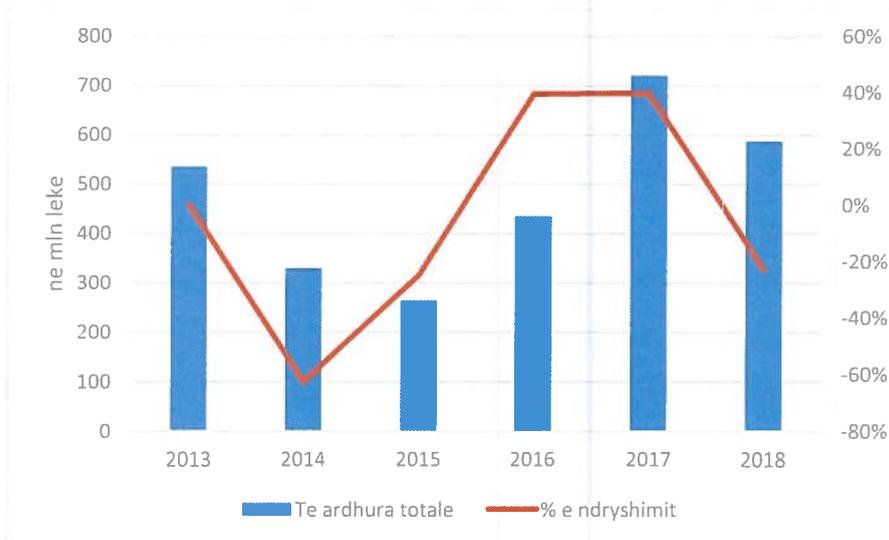

Figure 2. Ecuria e të ardhurave dhe % e ndryshimit (burimi ëëë.financatvendore.al)

Lidhur me përcaktuesit e të ardhurave totale të bashkisë Delvinë, duket se peshën më të madhe e zenë të ardhurat nga transfertat ndërqeveritare, ku përfshihen transfertat e kushtëzuara dhe të pakushtëzuara. Përgjatë periudhës së analizës të ardhurat ndërqeveritare përbëjnë 83% të të ardhurave totale të bashkisë kundrejt të ardhurave vendore të cilat përfshijnë taksa të ndara dhe të ardhura vendore të cilat përbejnë 17%. Përgjatë vitit 2015 ka patur një rënie të të ardhurave nga transfertave ndërqeveritare ashtu edhe të ardhurave vendore, por që kanë ndjekur një trend rritës deri në vitin 2017. Në vitin 2017 të ardhurat nga transfertat ndërqeveritare janë rritur me 32% nga viti 2016, ndërkohë që në vitin 2018 këto transfertat kanë pësuar një rënie të konsiderueshme me 66% duke arritur vlerën prej 376 mln lekë.

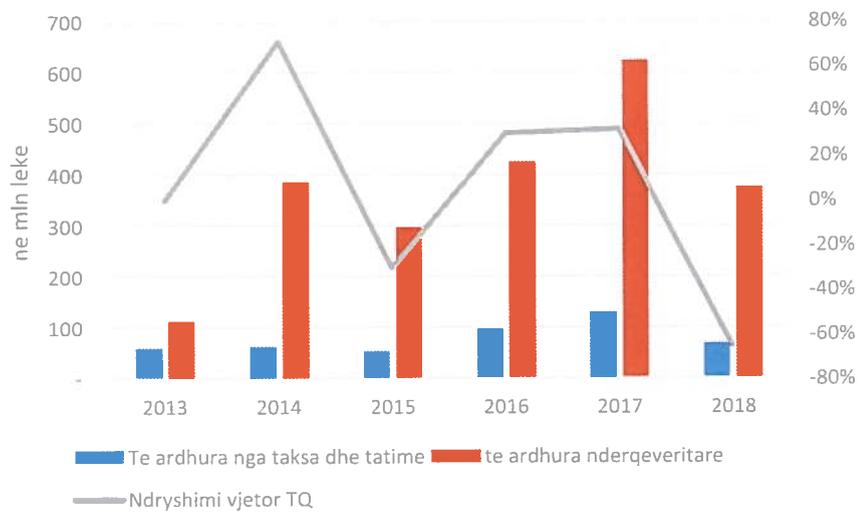

Figure 3. Kontributi i kategorive në ndryshimin vjetor të të ardhurave totale (burimi ëëë.financatvendore.al)

Duke qenë se të ardhurat nga transfertat qeveritare zënë peshën më të madhe në totalin e të ardhurave në bashkinë Delvinë, i ofron kësaj të fundit lirshmërinë në ndërmarrjen e investimeve dhe projekteve të ndryshme.

Po të analizojmë të ardhurat nga burimet e veta, shikojmë se tarifët vendore zënë pjesën më të madhe të të ardhurave për bashkinë Delvinë. Të ardhurat nga tarifët kanë pësuar një rënie përgjatë viteve 2014 -2015 për tu ndjekur më pas nga një ritëm i lartë rritje në dy vitet pasardhëse, ky zë i burimeve të veta zë rreth 61% të shumës së të ardhurave. Ndërkohë taksat vendore kanë patur një kurbë të ndryshueshme nga viti në vit dhe qëndrojnë në nivele më të ulëta sesa tarifët vendore, taksat përbëjnë vetëm 28% të totalit të të ardhurave nga burimet e veta. Taksat dhe tarifët vendore kanë shënuar rënie përgjatë vitit 2018 duke arritur në vlerat 27 mln dhe 35 mln.

4.2.3 Shpenzime

Për të kuptuar dhe analizuar aftësinë dhe kapacitetet e bashkisë Delvinë në implementimin e projekteve të planifikuara për vitet në vijim është realizuar dhe një studim i shpenzimeve që realizon kjo bashki. Edhe në studimin dhe analizën e shpenzimeve si hark kohor është marrë e njënjta periudhë, pra vitet 2013-2018. Në vitin 2018 shpenzimet totale të bashkisë Delvinë ishin 367 lekë, të cilat shënojnë një rënie me 51% nga viti 2017. 66% e shpenzimeve janë shpenzime korente të cilat përfshijnë shpenzimet për personelin si dhe shpenzimet operative dhe ato të mirëmbajtjes, ndërkohë që shpenzimet kapitale janë më të ulëta. Ajo që vihet re është se si shpenzimet korente dhe ato kapitale ndjekin një kurbë të ndryshueshme përgjatë viteve, ndërkohë që në vitet 2016-2017 patur një rritje të të dy shpenzimeve, këto të fundit kanë pësuar ulje përgjatë vitit 2018. Shpenzimet e personelit janë ato shpenzime të cilat kanë ardhur nga viti në vit gjithnjë e një rritje deri në vitin 2017, madje në dy vitet e fundit rritja ka qenë 55% në 2016 krahasuar me 2015 dhe 26% në 2017 krahasuar me vitin paraardhës, ndërsa në 2018 kanë

shënuar një ulje me rreth 31%. Ndërkohë që shpenzimet operative në vitin 2018 kanë pësuar një rritje me 6%.

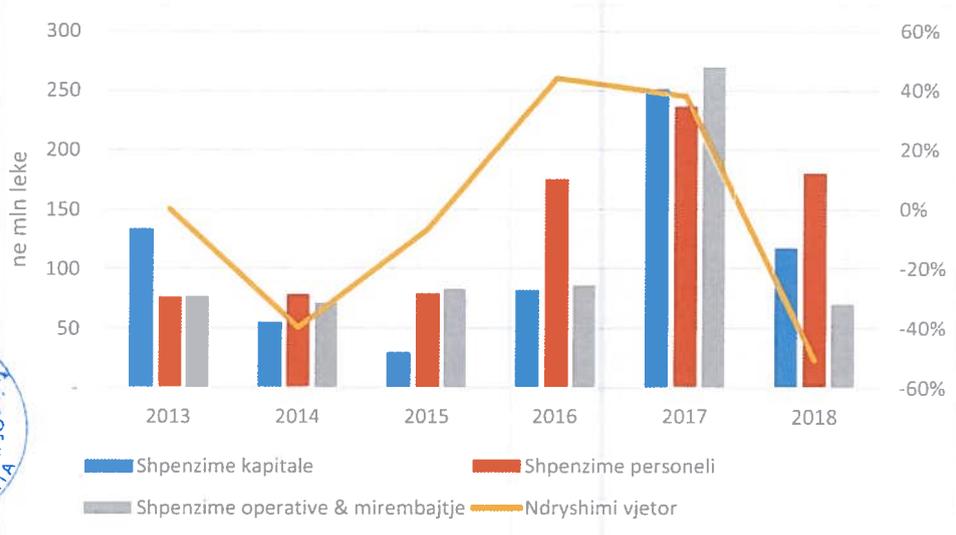

Figure 4. Shpenzimet sipas qëllimit (burimi ëëë.financatvendore.al)

Shpenzimet kapitale të bashkisë Delvinë përgjatë periudhës 2013 -2018 janë mesatarisht 198 mln lekë dhe përbëjnë 61% të totalit të shpenzimeve. Shpenzimet kapitale të realizuara nga bashkia Delvinë janë shpenzime të cilat lidhen me shërbimet e përgjithshme publike të cilat përbëjnë 55% të totalit të shpenzimeve kapitale të ndjekuara nga shpenzime të cilat lidhen me çështjet ekonomike të cilat përbëjnë 27% të totalit të shpenzimeve kapitale. Pjesa tjetër e këtyre shpenzimeve kanë shkuar për zërat të cilat lidhen me strehimin dhe komoditetet e komunitetit si dhe shëndetësia, respektivisht me 17% dhe 1%.

4.2.4 Teprica operative neto

Raporti i tepricës operative neto e përlogaritur si diferencë e të ardhurave korente me shpenzimet korente përgjatë periudhës 2013-2018 paraqitet pozitive edhe pse me një kurbë të ndryshueshme përgjatë të gjithë periudhës. Në 2015 kjo tepricë ka arritur minimumin e saj në vlerën rreth 3 mln lekë, ndërkohë që në vitet e tjera të marra në studim kjo kurbë ka qenë gjithnjë e në rritje, në vitin 2018 teprica operative neto ka arritur vlerën 126 mln lekë. Vlera pozitive e tepricës operative neto, është një burim i rëndësishëm i cili nevojitet për financimin e projekteve kapitale. Kështu bashkia Delvinë, nisur nga vlerat pozitive që ka TON përgjatë viteve tregon se zotëron kapacitete për të ndërmarrë investime kapitale.

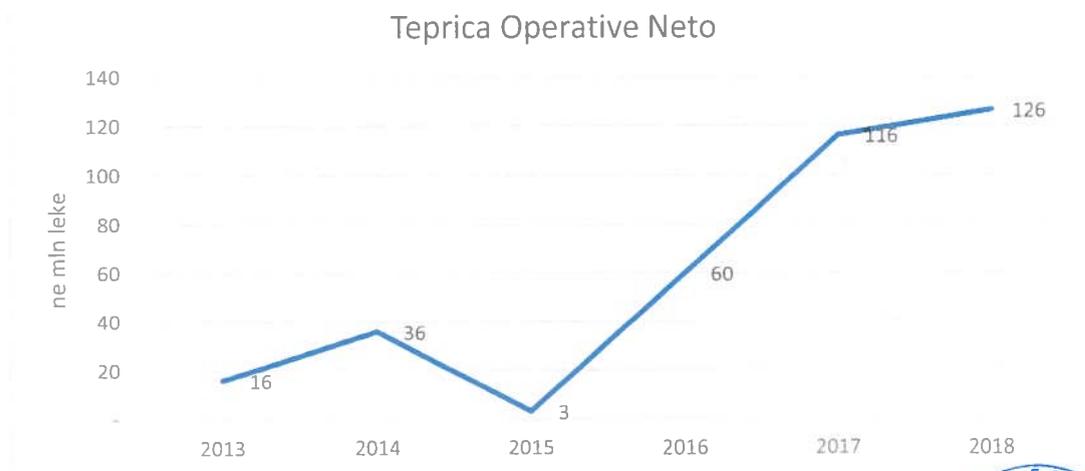

Figure 5. teprica Operative Neto (burimi eëë.financatvendore.al)

4.2.5 Projektet e parashikuara nga Bashkia Delvinë

Buxheti i përgjithshëm i Bashkisë Delvinë, përsa i përket investimeve të cilat do të realizohen gjatë 3 viteve të para të zbatimit të planit arrin një vlerë prej 1 921 050 000 lekë. Shumë kjo e cila do të alokohet në katër objektiva strategjik të cilat përfshijnë, bashki e aksesueshme me rrjet infrastrukturor dhe shërbime publike cilësore, zhvillimi i komuniteteve të qëndrueshme nëpërmjet ndërhyrjeve në hapësira publike, zhvillimi i ekonomisë bujqësore, blegorale, turizmit dhe agroturizmit si dhe mbrojtja e mjedisit, nga këto investime 621 050 000 lekë janë parashikuar në vitin 2020, ndërkohë që 1 300 000 000 lekë janë investime përgjatë 2 vjeçarit në vijim.

Në këtë dokument, plani të investimeve kapitale prezantohet si një prej instrumenteve që mundësojnë zbatimin e PPV-së. PIK mbulon periudhën kohore 2020 - 2022 dhe investimet kapitale organizohen sipas sektorëve përkatës, peshën më të madhe e zenë investime të cilat lidhen me, përmirësimin e infrastrukturës së transportit, përmirësimi i shërbimit të mbledhjes dhe grumbullimit të mbetjeve urbane, përmirësimi i rrjetit të energjisë dhe telekomunikacionit si dhe përmirësimi i shërbimeve arsimore dhe shëndetësore, programe këto për një bashki të aksesueshme me rrjet infrastrukturor dhe shërbime publike cilësore.

Nga investimet e planifikuara për tu zhvilluar përgjatë këtij trevjeçari për të cilin po ndërtohet ky plan investimi kapitali pjesën më të madhe të buxhetit e ze objektivi strategjik i cili lidhet me bashki e aksesueshme me rrjet infrastrukturor dhe shërbime publike cilësore i cili përfshin përmirësimin e rrjetit rrugor dhe mjeteve të transportit si dhe shërbimti arsimore dhe shëndetësore me rreth 50% të buxhetit të planifikuar, i ndjekur nga zhvillimi i ekonomisë

bujqësore, blegorale, turizmit dhe agroturizmit me 31%. Në grafikun mëposhtë jepet pjesa që zë secili objektiv strategjik në buxhetin e planifikuar.

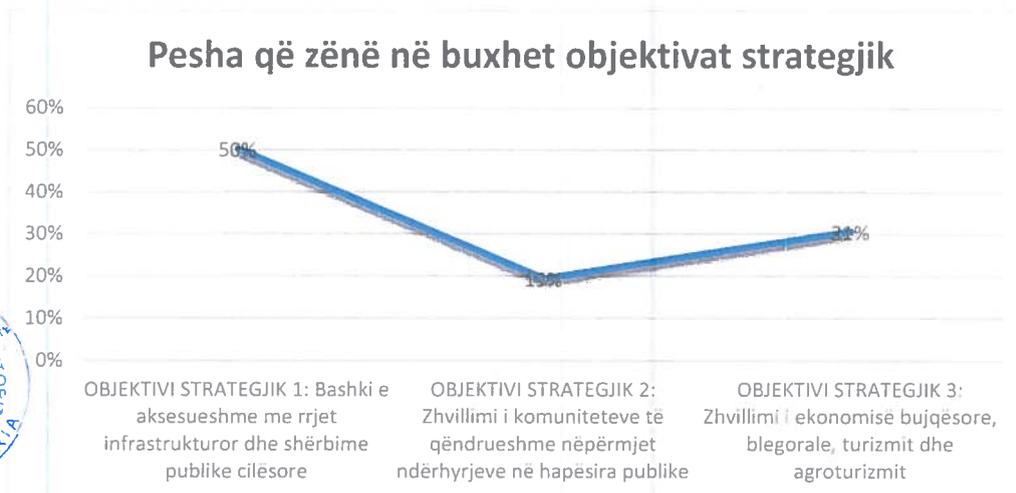

Figure 6. Pesha që zënë në buxhet objektivat strategjik

Në tabelën mëposhtë jepen flukset monetare të investimeve përgjatë periudhave të cilat mbulojnë periudhën 3 vjeçare si dhe një cikël 10 vjeçar.

Table 8: Projekt Investimet si dhe Flukset Monetare të tyre përgjatë periudhës 2020 - 2022.

Objektivi Strategjik	Programi	Invenstimi	Kosto (lekë)	Faza e zbatimit (vite)			
				1	1_3	4_10	10
OBJEKTIVI STRATEGJIK I: Bashki e aksesueshme me rrjet infrastrukturor dhe shërbime publike cilësor	OS1 Program I: Përmirësimi i infrastrukturës së transportit	Rikonstruktion i rrugës hyrëse në qytetin e Delvinës nga Saranda	65 800 000	65 800 000			
		Rikonstruktion i rrugës "Selfo Abedini", Delvinë	120 000 000		120 000 000		
		Rikonstruktion i rrugës "Nazif Haderi", Delvinë	100 000 000		100 000 000		
		Rikonstruktion i rrugës "Rruga e Kishës - Banesa e Thoma Zoto", Delvinë	90 000 000		90 000 000		
		Rikonstruktion i rrugës "Maliq Metushi", Blloku "Çaro", Delvinë	150 000 000		150 000 000		
		Rikonstruktion i bllokut Nr. 2, Lagjia "Sinan Ballaci", Delvinë	88 000 000		88 000 000		
		Sistemi i shkallareve dhe rikonstruktion i rrugëve të brendshme të lagjes 9 Tetori dhe Kasapaj në Delvinë	100 000 000		100 000 000		
		Zgjerim i rrugës për në Kalanë e Delvinës, kthimi i saj në rrugë me trafik të kufizuar dhe korsitë dedikuar biçikletash	90 000 000		90 000 000		
		Ndërtimi pjesërisht dhe rikonstruktion i aksit rrugor Shën Vasil - Vanë - Shijan	280 000 000				280 000 000

		10 000 000					
OS1.Program_4: Përmirësimi i rrjetit të energjisë dhe telekomunikacionit	Sub Total	10 000 000					
	Vendosja e ndriçimit publik në zonat periferike të qytetit të Delvinës	50 000 000			50 000 000		
	Vendosje e ndriçimit publik në rrugët kryesore dhe sheshet e fshatrave	75 000 000			75 000 000		
	Sub Total	125 000 000	-		125 000 000		
OS1.Program_5: Përmirësimi i shërbimeve arsimore dhe shëndetësore	Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Stjar	10 000 000			10 000 000		
	Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Vergo	10 000 000			10 000 000		
	Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Kalasë	10 000 000			10 000 000		
	Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Kopacez	10 000 000			10 000 000		
	Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Bajkaj	10 000 000			10 000 000		
	Restaurimi i godinës së arsimit të mesëm në Delvinë	70 000 000	70 000 000				
	Sub Total	120 000 000	70 000 000	70 000 000		50 000 000	

OBJEKTIVI STRATEGJIK 2: Zhvillimi i komuniteteve të qëndrueshme nëpërmjet ndërhyrjeve në hapësira publike		Total OS 1					
OS2.Program_1: Krijimi dhe përmirësimi i hapësirave publike në qytetin e Delvinës	Rivitalizimi i zonës së ish-Divizionit në Delvinë – kthim në park dhe rekreacion	50 000 000	50 000 000	135 800 000	820 000 000	703 000 000	280 000 000
	Rikualifikimi i ish-zonës ekonomike dhe industriale në hyrje të qytetit	10 000 000	10 000 000		10 000 000		
OS2.Program_2: Krijimi dhe përmirësimi i hapësirave publike në zonat rurale	Ngritja e tregut të suvenireve dhe artizanatit në qytetin e Delvinës	10 000 000			10 000 000		
	Krijimi i fondit për restaurimin e fasadave dhe përmirësimin e efikasitetit energjetic për blloqet e banimit të ndërtuara para viteve 2000. Si fillim përparësi do të kenë blloqet e banimit përgjatë rrugëve kryesore	30 000 000	30 000 000		30 000 000		
	Sub Total	100 000 000	50 000 000	50 000 000	50 000 000	-	-
	Rimëkembja e godinës së ish-Brigadës së Tankeve dhe kthimi i saj në qendër multifunksionale kulturore dhe rekreative, në Bajkaj	20 000 000	20 000 000		20 000 000		
OS2.Program_2: Krijimi dhe përmirësimi i hapësirave publike në zonat rurale	Rikualifikimi i qendrës së fshatit Vergo duke krijuar hapësira publike cilësore	50 000 000	50 000 000		50 000 000		
	Rikualifikimi i qendrës së fshatit Tatzat, duke krijuar hapësira publike cilësore	50 000 000	50 000 000		50 000 000		
	Rikualifikimi i qendrës së fshatit Bamatat duke krijuar hapësira publike cilësore	50 000 000	50 000 000		50 000 000		
OS2.Program_2: Krijimi dhe përmirësimi i hapësirave publike në zonat rurale	Rikualifikimi i qendrës së fshatit Sijar duke krijuar hapësira publike cilësore	50 000 000	50 000 000		50 000 000		
	Rikualifikimi i qendrës së fshatit Sijar duke krijuar hapësira publike cilësore	50 000 000	50 000 000		50 000 000		

	turizmit dhe agroturizmit	OBJEKTIVI STRATEGJIK 3: Zhvillimi i ekonomisë bujqësore, blegorale, agroturizmit dhe agroturizmit	OS3 Program 1: Përmirësimi i infrastrukturave bujqësore	Sistemimi i një sheshi rekreativ përballë shkollës "Nimet Rushiti", në fshatin Rusan, projekt nga A100+F	50 000 000	50 000 000	50 000 000	
				Sub Total	270 000 000	-	270 000 000	-
				Total OS 2	370 000 000			
		OS3 Program 2: Mbështetje për fermerët vendas dhe zhvillimin e agroturizmit	OS3 Program 2: Mbështetje për fermerët vendas dhe zhvillimin e agroturizmit	Krijimi i një tregu rajonal bujqësor në zonë, që do të plotësojë zinxhirin ekonomik bujqësor në agro-përpunimin e produkteve bujqësore, në Stjar	5 500 000	5 500 000	5 500 000	
				Ngritja e një qendre grumbullimi të produkteve bujqësore pranë rrugës kryesore në Bajkaj	35 000 000	35 000 000	35 000 000	
				Rehabilitimi i sistemit ujitës në zonën Vurg-Delvinë, kanali ujitës K-K-5, Bajkaj	23 000 000	23 000 000	23 000 000	
				Sub Total	63 500 000	63 500 000	63 500 000	-
				Krijimi i një zyre informacioni për fermerët në mbështetje të zinxhirit prodhues dhe zhvillimin e kooperativave	10 000 000	10 000 000	10 000 000	
				Përgatitja e paketës së trajnimeve për fermerët e rinj, për ngritjen e fermave me produkte biologjike	2 000 000	2 000 000	2 000 000	
				Krijimi i logos dhe promovimi i brandit të Delvinës për prodhimet vendase dhe ato të artizanatit	200 000	200 000	200 000	
				Organizimi i panairave periodike agroturistike në Rusan, Palavli dhe Vllahat me fokus përpunimin e ullirit dhe të rrushit	100 000 000	100 000 000	100 000 000	0
				Ujje në taksën e infrastrukturës për ngritjen e baxhove dhe pikave për përpunimin e produkteve dhe nënprodukteve të mishit.	-	-	-	

Restaurimi i banesës shtetërore në fshatin Rusan, për ta kthyer në "Hanim e Fshatit", projekt i A100+F.	30 000 000	30 000 000				
Sub Total	142 200 000	10 200 000	2 000 000	130 000 000	-	-
Krijimi i aksesit këmbësor nga aksi rrugor Palavli – Kopacez, në kodrën e rrënojave të fshatit Kamenicë	7 000 000			x		
Krijimi i një zyre informimi turistik në Delvinë	1 500 000	1500000				
Rritja e bashkëpunimit me bashkinë e Gjirokastrës dhe Sarandës në fushën e zhvillimit të turizmit, përfshirja në pikat e informimit të turistëve edhe guidat për Delvinën	-					
Promovimi i turizmit në rrjetet sociale dhe në një faze ëëb-i të veçantë	3 000 000		3 000 000			
Përgatitja e guidës turistike, booklet, broshura, kartolina, etj	50 000	50 000				
Promovimi i "Pyllit i Gështenjave Kukulo" si destinacion për turizëm rekreativ dhe të natyrës.	-					
Zhvillimi i aktiviteteve të ndryshme me karakter kulturor e promovues të traditave të humbura, festave lokale, pëndoret dhe artizanati, Sazet e Delvinës etj. në një kalendar aktiviteteve vjetor	-					
Krijimi i vendpushimeve peizazhiste për gjatë lumit të Delvinës dhe të Kalasë	35 000 000		35 000 000			
Sub Total	46 550 000	1 550 000	38 000 000	-	-	-

OS3.Program_3: Zhvillimi i turizmit kulturor dhe natyror

Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit agroturistik me ferma dhe objekte agropëpunimi, për promovimin e produkteve lokale, fusha e Delvinës	10 000 000		10 000 000	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit kulturor, përfshirja e objekteve kulturore të zonës: Delvinë – Rusan – Palavli – Vergo - Kalasë	60 000 000	60 000 000		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, Rrenojat e fshatit Kamenice – Varfaj – Rezervati Natyror Rrezoma	60 000 000	60 000 000		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, këmbësor Kardhikaq – Delvinë	70 000 000	70 000 000		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, këmbësor Goranxi – Mali i Gjerë - Delvinë	70 000 000	70 000 000		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, offroad Delvinë - Sopot	70 000 000	70 000 000		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, offroad (ose me kafshë) Tatzat – Piqeras - Bunec, dalje direkt në det	60 000 000	60 000 000		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror i dy pasurive kombëtare, Rezervati Natyror Rrezoma – Syri i Kaltër	80 000 000	80 000 000		

OS3.Program_4: Hartëzimi i itinerareve dhe pajisja e tyre me infrastruktura si sinjalistike

OBJEKTIVI	STRATEGJIK 4: Mbrojtja e mjedisit	OS4.Program 1: Mbrojtja e mjedisit dhe ndërhyrjet rigjeneruese mjedisore											
		Rehabilitimi i lumit të Kalasë dhe parandalimi i erozionit, duke pastruar periodikisht shtratin e lumit dhe duke mbjellë pemë në brigjet e tij	100 000 000										
		Ngritja e kapaciteteve dhe strukturave për mbrojtjen nga zjarri dhe shpyllëzimin	0		0								
		TOTAL OS 4	100 000 000										
		TOTAL OS 3	732 250 000		425 250 000		160 000 000		140 000 000		0		-
		Sub Total	480 000 000		350 000 000		120 000 000		10 000 000				-
		TOTAL	3 151 050 000		561 050 000		980 000 000		843 000 000		0		280 000 000

Siç mund të shikohet në tabelën e fluksit të parave vlera e investimeve gjatë vitit të parë arrin vlerën prej 621 050 000 lekë ndërkohë që vlera e investimeve për vitin e dytë dhe të tretë arrin një shumë të planifikuar prej 1 300 000 000 lekë. Kurba e investimeve të planifikuara përgjatë dhjetëvjeçarit tregohet në grafikun mëposhtë.

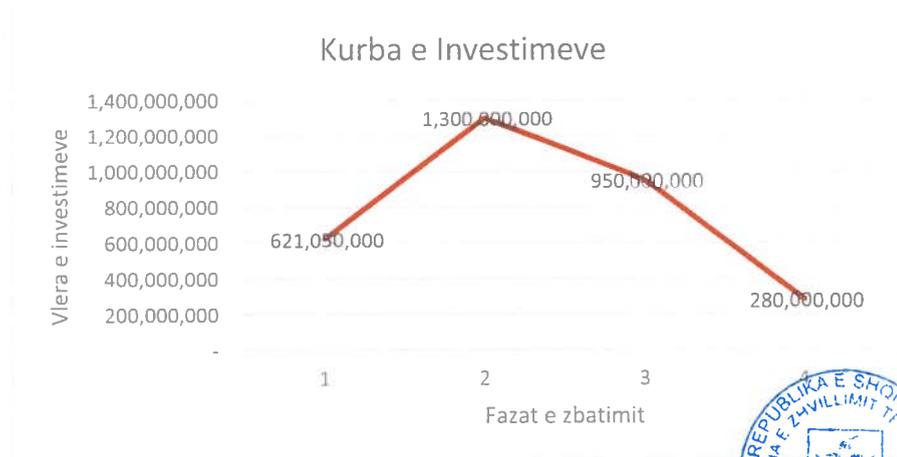

Figure 7. Kurba e Investime

Siç vihet re edhe nga grafiku më lart pjesa më e madhe e investimeve të parashikuara janë i përkasin 3 vjeçarit të parë, këto investime përfshijnë, rikonstruktim rruge dhe krijim të linjës së transportit publik të cilat zënë 50% të investimeve të parashikuara në këtë trevjeçar, të ndjekura nga investimet të cilat lidhen me rikualifikim të qendrës së fshatrave si dhe sistemim e shesheve, me një peshë 21% të investimeve të parashikuara gjatë kësaj periudhe.

Nga investimet e parashikuara nga bashkia Delvinë vihet re se pjesa më e madhe e tyre përgjatë viteteve 2021-2022 janë planifikuar për investime të cilat lidhen me rikonstruksione rrugësh dhe një pjesë më e vogël e investimeve janë parashikuar për, përmirësimin e hapësirave publike, shërbimeve arsimore dhe shëndetësore, mbështetjen e fermerëve dhe zhvillimin e agroturizmit, zhvillimin e turizmit kulturorë dhe atij natyror si dhe mbrojtjen e mjedisit.

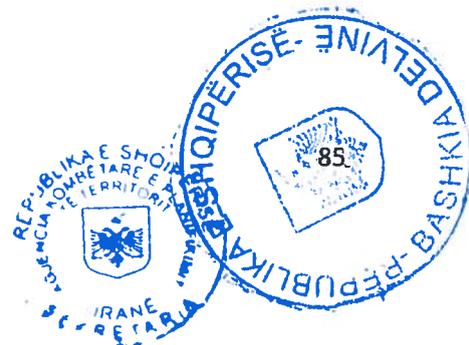

Program	Projekt	Faza e zbatimit 1-3
OS1.Program_1	Rikonstruksion i rrugës "Maliq Metushi", Blloku "Çaro", Delvinë	150 000 000
	Sistemimi i shkallareve dhe ikonstruksion i rrugëve të brendshme të lagjes 9 Tetori dhe Kasapaj në Delvinë	100 000 000
	Zgjerim i rrugës për në Kalanë e Delvinës, kthimi i saj në rrugë me trafik të kufizuar dhe korsi të dedikuar biçikletash	90 000 000
	Rikonstruksion i unazës së fshatit Stjar	150 000 000
	Sistemimi i aksit rrugor: Shkolla 9 vjeçare, Stjar – rrua Sarandë-Delvinë	150 000 000
	Krijimi i linjës së transportit publik Kakodhiq – Lefterhor dhe Delvinë për askesimin e shërbimit arsimor	5 000 000
	Sub Total	645 000 000
OS1.Program_4	Vendosja e ndriçimit publik në zonat periferike të qytetit të Delvinës	50 000 000
	Vendosje e ndriçimit publik në rrugët kryesore dhe sheshet e fshatrave	75 000 000
	Sub Total	125 000 000
OS1.Program_5	Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Stjar	10 000 000
	Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Vergo	10 000 000
	Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Kalasë	10 000 000
	Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Kopacez	10 000 000
	Restaurimi i godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojrash për aktivitete sportive në fshatin Bajkaj	10 000 000
	Sub Total	50 000 000
OS2.Program_1	Rikualifikim i ish-zonës ekonomike dhe industriale në hyrje të qytetit	10 000 000
	Ngritja e tregut të suvenireve dhe artizanatit në qytetin e Delvinës	10 000 000
	Krijimi i fondit për restaurimin e fasadave dhe përmirësimin e efijencës energjitike për blloqet e banimit të ndërtuara para viteve 2000. Si fillim përparësi do të kenë blloqet e banimit përgjatë rrugëve kryesore	30 000 000
	Sub Total	50 000 000
OS2. Program_2	Rimëkembja e godinës së ish-Brigadës së Tankeve dhe kthimi i saj në qendër multifunkionale kulturore dhe rekreative, në Bajkaj	20 000 000.

	Rikualifikimi i qendrës së fshatit Vergo duke krijuar hapësira publike cilësore	50 000 000
	Rikualifikimi i qendrës së fshatit Tatzat, duke krijuar hapësira publike cilësore	50 000 000
	Rikualifikimi i qendrës së fshatit Bamatat duke krijuar hapësira publike cilësore	50 000 000
	Rikualifikimi i qendrës së fshatit Stjar duke krijuar hapësira publike cilësore	50 000 000
	Sistemimi i një sheshi rekreativ përballë shkollës "Nimet Rushiti", në fshatin Rusan, projekt nga A100+F	50 000 000
	Sub Total	270 000 000
OS3.Prog ram_2	Përgatitja e paketës së trajnimeve për fermerët e rinj, për ngritjen e fermave me produkte biologjike	2 000 000
	Sub Total	2 000 000
OS3.Progra m_3	Promovimi i turizmit në rrjetet sociale dhe në një faqe ëeb-i të veçantë	3 000 000
	Krijimi i vendpushimeve peizazhiste përgjatë lumit të Delvinës dhe të Kalasë	35 000 000
	Sub Total	38 000 000
OS3.Program_4	Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, Rrenojat e fshatit Kamenice – Varfaj – Rezervati Natyror Rrezoma	60 000 000
	Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror – peizazhistik, offroad (ose me kafshë) Tatzat – Piqeras - Bunec, dalje direkt në det	60 000 000
	Sub Total	120 000 000
TOTAL		1 300 000 000

Table 9. Plani sipas prioriteteve të investimeve përgjatë viteve 2020 - 2022

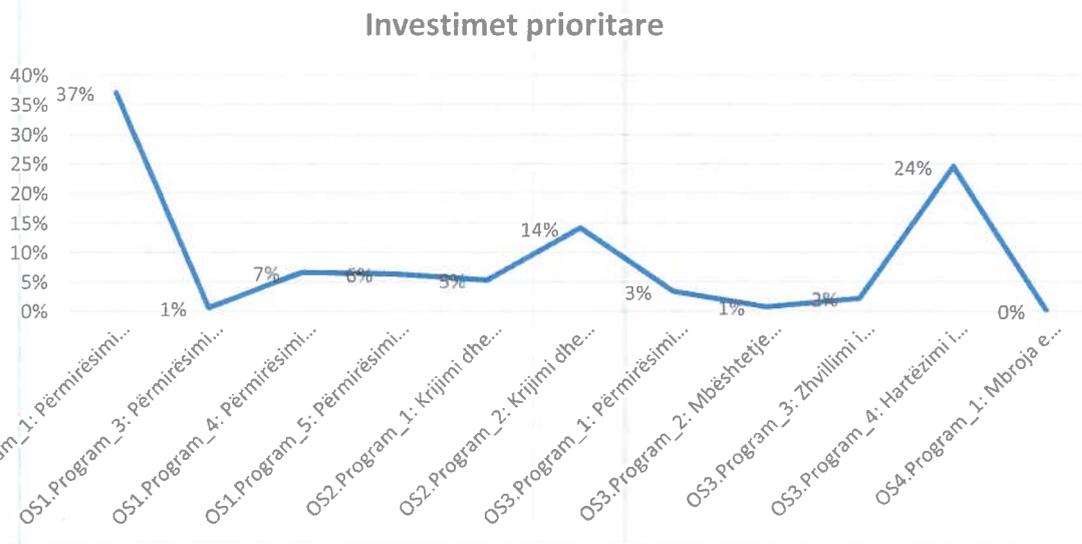

Figure 8. Përqindja e ndarjes së burimeve sipas prioriteteve të bashkisë]

Në lidhje me peshën specifike të cilën zë secili investim përgjatë periudhës 2021-2022, vihet re se përveç investimeve të cilat lidhen me përmirësimet në infrastrukturë, një tjetër investim i rëndësishëm është hartëzimi i itinerareve dhe pajisja e tyre sinjalistikë. Gjatë kësaj periudhe duket se bashkia Delvinë është fokusuar më shumë në investime të cilat lidhen me infrastrukturën rrugore, duke lënë mënjanë investimet të cilat lidhen me bujqësinë apo turizmin si dy sektorë të cilët do të sillnin të ardhura për bashkinë. Duke qenë se edhe investimet në infrastrukturë rrugore janë të lidhura me fshatrat përbën një faktor të rëndësishëm, çka do i hap rrugë investimeve të mëtejshme në bujqësi dhe turizëm përgjatë viteve të ardhshme.

** Plani i Investimeve Kapitale si më sipër i është referuar Kostove të projekteve të përcaktuara gjatë fazës së Strategjisë Territoriale të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor. Kostot e vendosura për secilin projekt në veçanti do të përcaktohen në mënyrë të saktë dhe më me detaje pas hartimit të studimit të fizibilitetit dhe projektit teknik të secilit projekt specifik, gjatë zbatimit të Planit nga bashkia.

4.2.6 Investime Afatgjatë

Lidhur me investimet të cilat parashikohen të zhvillohen pas këtij trevjeçari duke përmbyllur ciklin 10-vjeçar të këtij plani, këto investime kapin vlerën prej 1 230 000 000 lekë dhe janë investime të parashikuara për projekte të cilat lidhen me rikonstruksion rrugësh, panairë bujqësore, restaurime hani, akse këmbësorësh si dhe rehabilitim lumi. Ajo se çfarë vihet re është se edhe përgjatë kësaj periudhe fokus kryesor vazhdon të mbeten investimet në infrastrukturë rrugore duke parashikuar investime shumë të pakta në bujqësi dhe turizëm.

Vetëm 3% e buxhetit të 6-vjeçarit të fundit është parashikuar për investime në turizëm dhe këto 1% vetëm për hartëzim dhe sinjalistikë dhe 2% për restaurim të Hanit. Ndërkohë 8% janë parashikuar për panaire bujqësore.

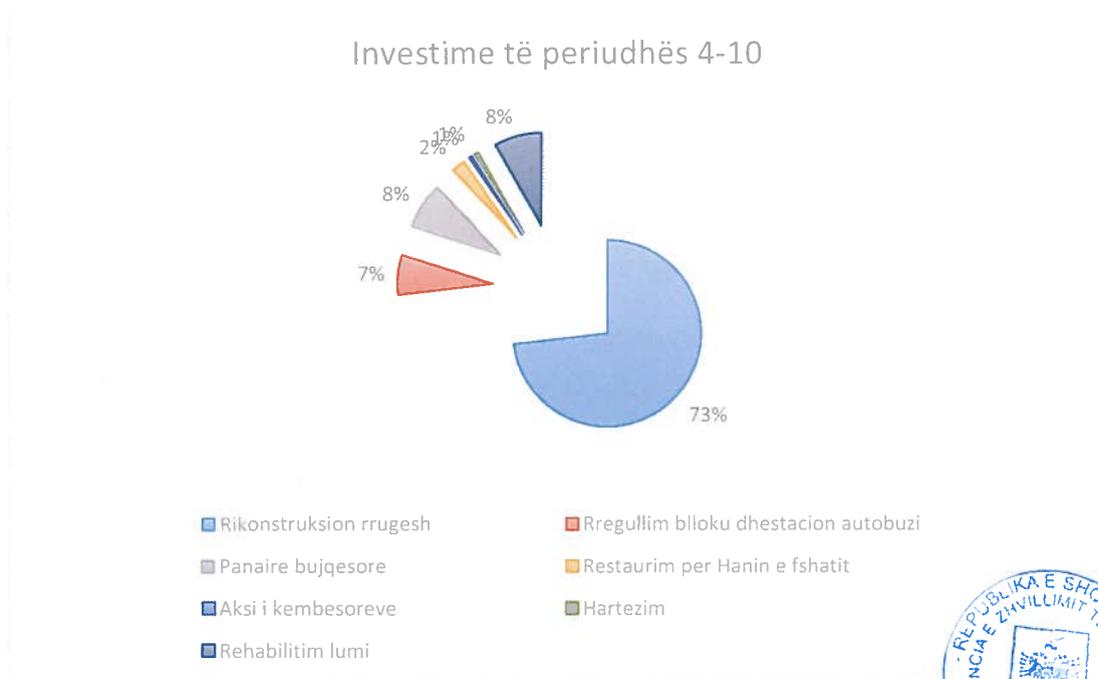

Figure 9. Projektet e parashikuara për periudhën afatgjatë

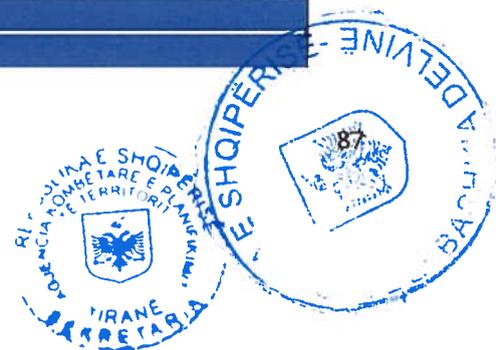

Bashkia Delvinë duhet të fokusohet më shumë në investime të cilat lidhen me bujqësinë dhe turizmin si dy sektorë shumë të rëndësishëm të cilët do të kontribuonin në rritjen ekonomike të banorëve por edhe më shumë taksa dhe tarifa të mbledhura nga bashkia çka do të kontribuonin në rritjen e të ardhurave vendore duke bërë të mundur kështu rritjen e pavarësisë financiare të bashkisë. Ndërtimi dhe restaurimi i rrugëve është vetëm një element i rëndësishëm në zhvillimin e qyteteve dhe fshatrave, investimet që bën bashkia lidhur me zhvillimin e sektorëve me kontribut të rëndësishëm në buxhetin e saj, janë prioritare dhe kërkojnë një vëmendje më të madhe nga ana e hartuesve dhe planifikuesve të zhvillimeve të planeve vendore.

4.3 Treguesit e monitorimit të zbatimit të planit

Treguesit për monitorimin e zbatimit të planit janë si më poshtë:

- 1_ INFRASTRUKTURA DHE SHËRBIMET PUBLIKE
- Infrastruktura e transportit

1.1	Gjatësi në km e rrugëve të reja
1.2	Gjatësi në km e rrugëve ekzistuese të rikonstruara
1.3	numri i makinave dhe udhëtarëve
1.4	Numri i linjave dhe i mjeteve të transportit publik
1.5	Numri i vend stacioneve të transportit publik
1.6	Numri i pasagjerëve / bileta, abone
1.7	Gjatësi në km e rrugëve për biçikleta
Infrastruktura e ujësjellës-kanalizimeve	
1.8	Gjatësi në km e rrjetit të ujësjellësit
1.9	Gjatësi në km e rrjetit të kanalizimeve
1.10	Numri i fshatrave/banorëve që shërbehen nga infrastruktura e ujësjellësit
1.11	Numri i fshatrave/banorëve që shërbehen nga infrastruktura e kanalizimeve
1.12	Numri i gropave septike të rehabilituara
1.13	Sipërfaqe e reduktimit të humbjeve në rrjet
1.14	Volumi i trajtuar nga impianti i trajtimit të ujërave të zeza
Infrastruktura e grumbullimit të mbetjeve	
1.15	Numri i koshave në të gjithë bashkinë
1.16	Volumi ciklik i mbetjeve i grumbulluar dhe transportuar
1.17	Volumi ciklik i mbetjeve i ricikluar
1.18	Numri i eventeve sensibilizuese për ndërgjegjësimin e komunitetit për riciklimin
Infrastruktura energjitike dhe e telekomunikacionit	
1.19	Gjatësi e rrjetit elektrik i rehabilituar
1.20	Numri i banorëve të shërbyer me energji elektrike 24/7
1.21	Mbulimi 100% i territorit me rrjet cilësor telekomunikacioni
1.22	Numri i banorëve të lidhur me internet/kontratat e operatorëve
1.23	Numri i fshatrave të pajisur me ndriçim publik të rrugëve kryesore
Shërbimet arsimore dhe shëndetësore	
1.24	Numri i ambulancave dhe qendrave shëndetësore të reja
1.25	Numri i ambulancave dhe qendrave shëndetësore të rikonstruara
1.26	Numri i qendrave arsimore të reja
1.27	Numri i qendrave arsimore të rikonstruara
2_HAPËSIRAT PUBLIKE DHE KOMUNITETI	
Hapësirat publike	
2.1	Sipërfaqja e rigjeneruar e hapësirave publike në qendrat e zonave urbane
2.2	Numri shërbimeve publike
2.3	Numri i personave që përfitojnë nga shërbimet publike
2.4	Sipërfaqet e gjelbëruara
2.5	Numri i godinave të restauruara
3_EKONOMIA	
Bujqësia dhe Infrastrukturat bujqësore	
3.1	Numri i subjekteve të reja në sektorin e bujqësisë dhe blegtorisë
3.2	Numri i banorëve të punësuar në bujqësi/blegtori
3.3	Sasia e produkteve lokale të çertifikuara
3.4	Sasia e produkteve lokale e prodhuar për tregtim
3.5	Gjatësia në km e rrjetit të ri vaditës
3.6	Numri i subjekteve të hapura për zhvillimin e agroturizmit

Turizmi	
3.7	Numri i subjekteve të reja në sektorin e turizmit
3.8	Numri i banorëve të punësuar në turizëm
3.9	Përqindja e shtimit/rënies së numrit të turistëve
3.10	Përqindja e shtimit/rënies së kapaciteteve akomoduese
3.11	Qëndrimi mesatar i turistëve brenda territorit të bashkisë
3.12	Përqindja e kohëzgjatjes së marketimit të potencialeve në media online
3.13	Përqindja e marketimit të potencialeve nëpërmjet materialeve hardcopy/broshura etj
3.14	Numri i eventeve kulturore të organizuara
	Gjatësia në km i shtigjeve të rehabilituara dhe pajisura me sinjalistikë
4_NATYRA	
Mbrojtja e natyrës	
4.1	Numri i programeve të zbatuara për mbrojtjen e mjedisit
4.2	Numri i pemëve të mbjella
4.3	Sipërfaqja e rehabilituar e trupave ujore

4.4 Ndryshimet e nevojshme në kuadrin ligjor dhe administrativ vendor

Hartimi i PPV të bashkisë Delvinë ka reflektuar parashikimet ligjore të Ligjit nr.107/2014 "Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit" i ndryshuar. Decentralizimi fton Bashkitë të kenë një rol me aktiv në menaxhimin e territorit të tyre, për këtë arsye Plani parashikon ndryshime të nevojshme në strukturën administrative vendore të planifikimit, që janë të specifikuara në kapitullin e kapaciteteve institucionale, ku është analizuar nevoja e bashkisë për shtim të kapaciteteve njerëzore si edhe hapësirave fizike për të përballuar punën aktuale të bashkisë si edhe detyrat e reja të cilat shtohen si shkak i zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor.

Gjithashtu në nivel vendor është e nevojshme që të krijohen struktura të reja për monitorim mjedisor ose të përmirësohen ato ekzistuese, duke shtuar në organikën lokale numrin e inxhinierëve, në përputhje me ligjin për vetëqeverisjen vendore. Në territorin e bashkisë Delvinë gjendet zona e mbrojtur e Rezervatit Natyror të Rrëzomës, i shpallur me VKM nr.102, datë 15.01.1996, për të cilin nuk ka Plan Menaxhimi të miratuar dhe është i nevojshëm hartimi i dokumenti i cili duhet të japë direktiva të mëtejshme, nga ligji, për menaxhimin e këtij territori, për aktivitetet e lejuara dhe të ndaluara në të. Është e nevojshme të rishikohet roli i bashkisë në menaxhimin e këtij territori, kryesisht në detyrat e monitorimit të gjendjes së mjedisit apo të plotësimit me shërbime me 0 ndikim në mjedis si psh. me sinjalistikë të domosdoshme.

Në përgjithësi, propozimet e Planit të Përgjithshëm Vendor nuk kërkojnë ndryshime ligjore. Në periudhëm afatshkurtër të zbatimit të planit, 3 vite pas miratimit të tij, Bashkia Delvinë do monitorojë vështirësitë që mund të hasen gjatë zbatimit të Planit dhe të hartojë një Raport. Kjo periudhë do ndihmojë bashkinë të përpilojë ndryshime të nevojshme, nëse do të jenë të nevojshme, si dhe propozime sipas rastit për përmirësimin e bazës ligjore.

4.5 Faktorët që mund të shkaktojnë rishikim të PPV-së apo pjesëve të saj

PPV-ja është një dokument i cili hartohet nga Bashkia mbi bazën e kërkesave dhe zhvillimeve kombëtare nën drejtimin e AKPT-së bazuar në Ligjin 107/2014, dhe është dokumenti bazë udhëzues për zhvillimin në 15 vjetët e ardhshëm të territorit. Faktorët të cilët shkaktojnë rishikimin e PPV-së, sipas pikës 2, të Nenit 26 të Ligjit 107/2014 konform procedurës që përcaktohet në të. Faktorët janë:

- Rastet kur kemi ndryshime të caktuara territoriale si ndarje administrative që çojnë në ndryshime dhe ndarje të reja territoriale.
- Në rastin kur kemi ndryshime të paparashikuara demografike, sociale dhe ekonomike.
- Ndryshime të shkaktuara nga kriza sektoriale apo nga forca madhore
- Në rastet kur lind nevoja e harmonizimit me dokumente të një niveli më të lartë planifikimi apo të përafritimit me legjislacionin e Bashkimit Europian.

Procedura e thjeshtuar, zbatohet kur:

- PPV-ja e bashkisë Delvinë do të rishikohet për çështje që nuk prekin qëllimet e përmbytjes së saj dhe nuk çënojnë vlerat natyrore, cilësinë e mjedisit, zonat e mbrojtura, tokat bujqësore, biodiversitetin dhe trashëgiminë natyrore e kulturore;
- Rishikimi i rregulloreve të planifikimit nuk shoqërohet me ndryshime të strategjisë territoriale dhe të parashikimeve të planit përkatës;
- Rishikimi i dokumenteve sipas pikës 1, më lart, shoqërohet me kritere apo kushte më të hollësishme sesa dokumenti në fuqi;
- Parashikohet sipas legjislacionit të posaçëm sektorial.

Përdorimi i procedurës së thjeshtuar ka për efekt përjashtimin e miratimit të nismës si dhe përgjysmimin e afateve të përcaktuara për bashkërendimin e këshillimit dhe takimin publik sipas Ligjit të planifikimit dhe akteve nënligjore përkatëse.

4.6 Përcaktimet kryesore për termat e referencës për Planet e Detajuara Vendore dhe Planet Sektoriale

Bashkia Delvinë ka përcaktuar përmes kësaj PPV-je njësitë strukturore të cilat do t'i nënshtrohen hartimit të planeve të detajuara vendore, mbi bazën e kritereve ligjore dhe atyre të parashtruara në këtë dokument. Këto PDV do të hartohen me nismën publike ose private në zona të cilat janë:

- Një njësi strukturore
- Disa njësi strukturore bashkë

- Çdo zonë me prioritet për zhvillim

Qëllimi kryesor i planeve të detajuara vendore do të jetë zhvillimi dhe/ose rizhvillimi i një zone, rigjenerimi /ripërtëritja e një zone kryesisht urbane, ndërtimi i infrastrukturave publike që ndikojnë në ndryshimin ose rishpërndarjen e kushteve të zhvillimit. Planet e detajuara vendore kanë për objekt nëndarjen dhe/ose bashkimin për qëllim zhvillimi. Nisma për hartimin e tyre duhet të mbështetet nga pronarët që kanë në pronësi jo më pak se 51 për qind të sipërfaqes së zonës, për të cilën propozohet plani i detajuar vendor.

Procesi i hartimit të PDV-së koordinohet nga kryetari i Bashkisë, i cili është edhe autoriteti përgjegjës për hartimin e planit. Plani i detajuar vendor (PDV) me nismë publike hartohet nga grupi i punës mbi bazën e planit të miratuar të veprimeve. Grupi i punës është i përbërë nga specialistë të Bashkisë, institucioneve publike në varësi dhe ekspertë të fushave të ndryshme, vendas apo edhe të huaj.

Plani i detajuar vendor me nismë private regjistrohet në regjistrin e pasurive të paluajtshme si bazë për kryerjen e transaksioneve me pronën. Parcelat e reja që krijohen nga nëndarja dhe/ose bashkimi i parcelave ekzistuese janë objekt transaksioni vetëm pasi të jetë regjistruar në regjistrin e pasurive të paluajtshme në pronësi të autoritetit publik përkatës. Struktura, forma, pjesët përbërëse të përmbajtjes, procesi për nismën, informimin dhe takimet publike të detyrueshme, hartimin dhe miratimin e planit të detajuar vendor, kriteret për përcaktimin e kufijve të zonës që trajtohet me plan të detajuar vendor dhe kushte të tjera, përcaktohen në rregulloren e zhvillimit.

Procesi i hartimit të PDV-së shoqërohet nga përgatitja e studimit paraprak të fizibilitetit, ku llogariten përqindjet e përfitimeve nga zhvillimi, në mënyrë të drejtë dhe proporcionale me kostot dhe kontributin në zhvillim. Përfitimet, kontributi dhe kostot janë financiare ose të mirave materiale që përfshijnë të drejtat për zhvillim dhe vlerën e rritur të tokës si rezultat i planifikimit ose investimeve publike.

Projekti që do të hartohen për Planet e Detajuara Vendore, është e nevojshme të përmbajë:

- Studimin e fizibilitetit (format A4)
 1. Të sqarohet gjendja aktuale e territorit;
 2. Faktorët aktualë të cilët ndikojnë në zhvillimin e njësisë duke e nxitur apo penguar zhvillimin e saj;
 3. Përmbledhje e materialeve nga vizita në terren dhe studimet e bëra më parë nëse ka;
 4. Në rast se PDV-ja hartohet nga subjekt privat, çdo material që disponohet lidhur me projektin duhet të vendosen në dispozicion të hartuesit.
- Projekt Ideja (format A3, A2 ose çdo format i përshtatshëm në varësi të shkallës së vizatimit)

1. Ndarja dhe kategorizimi i sipërfaqes;
2. Rilevimi i zonës;
3. Vizatimet përkatëse në një shkallë të lexueshme
4. Përshkrim i detajuar i arsyeve dhe shkaqeve që përcaktojnë vëndodhjen dhe ndërhyrjen e propozuar
5. Studim i detajuar i kthimit të kostos së investimit, percaktimi i tarifave të shërbimit
6. Evidentimi i numrit të qytetarëve që përfitojnë nga investimi;
7. Pritshmeritë dhe përfitimet nga projekti.

- Projekt Zbatimi (format A2, A1 ose çdo format i përshtatshëm në varësi të shkallës së vizatimit) Pas aprovimit të projekt-idesë nga Autoriteti Kontraktues dhe Përfituesi, vijohet me hartimin e projekt-zbatimit duke përfshirë të paktën:

1. Planimetri e përgjithshme;
2. Projektet elektrike dhe mekanike;
3. Planimetri dhe prerje të detajuara;
4. Relacionin teknik me llogaritjet teknike dhe konstruktive për sa cituar më sipër;
5. Specifikimet Teknike për zërat e punimeve që do të kryhen;
6. Preventivin e plotë vlerësues të veprës bazuar në manualin e preventivimit të aprovuar nga Këshilli i Ministrave.
7. Grafikon e punimeve, të detajuar sipas zërave të punës, si dhe kohëzgjatja e punimeve.

Përmbajtja e dokumentit të PDV dhe përcaktimet e shpjegimet për secilin dokument shoqërues të projektit përcaktohen më të detajuara në VKM 686 datë 22.11.2017 "Për miratimin e rregullores së Planifikimit të Territorit", i ndryshuar.

Projekti i Detajuar Vendor duhet të hartohet në bashkëpunim të ngushtë me specialistët e Bashkisë; duke përdorur fillimisht të gjithë të dhënat paraprake që disponohen nga bashkia si edhe të konsultohet gjatë gjithë procesit me dokumentin e PPV-së. Gjithashtu duhet të merren në konsideratë të gjithë kufizimet legjislative kombëtare dhe vendore.

Grupi i punës për hartimin e PDV-së, me nismë publike, ngrihet me vendim të kryetarit të njësisë vendore dhe duhet të përmbajë të paktën:

- 2 arkitekt/planifikues
- 1 ekspert ligjor
- 1 ekspert mjedisi
- 1 ekspert vlerësim pasurish të palujatshme

Edhe në rastet kur PDV-ja hartohet me nismë private, procesi i përzgjedhjes së ekspertëve, pjesë e grupit të punës, duhet të bëhet nëpërmjet konkurrimit të hapur dhe transparent, me

qëllim përzgjedhjen e konsulencës më të mirë. Në këtë rast grupi i punës duhet të përbëhet nga:

- 2 arkitektë/planifikues
- 1 ekspert ligjor
- 1 ekspert mjedisi
- 1 ekspert vlerësimi pasurish të paluajtshme

Përcaktimet kryesore për termat e referencës për planet sektoriale

Dokumentat më të rëndësishëm ku duhet bazuar hartimi i Planit Vendor Sektorial janë: Plani Vendor dhe Plani Kombëtar Sektorial. Pikëprerja e këtyre dy instrumentave përbën pikën e nisjes së haritimit të planit vendor sektorial. Një element tjetër që duhet marrë në konsideratë është hartimi i buxhetit afatmesëm dhe afatgjatë i Bashkisë në zbatim të këtij plani. Plani Vendor sektorial, teksa hartohet e zbatohet, duhet të ndjekë parimet e planifikimit si një proces pune përherë në vazhdimësi. Autoriteti përgjegjës, përmbajtja e dokumentit të PVS-së, përmbajtja e dokumentit të PVS-së, nisma për hartimin e PVS-së; hartimi i PVS-së, bashkërendimi i PVS-së, këshillimi dhe takimi publik në kuadër të PVS-së, botimi në regjistër i PVS-së, miratimi, hyrja në fuqi e PVS-së kryhen duke ndjekur si bazë procedurat e përcaktuara për PPV dhe PKS.

Me qëllim dhënien e zgjidhjeve afatgjata për të përmirësuar dhe efiçentuar flukset e transportit privat dhe publik në bashkinë e Delvinës me qëllimin kryesor krijimin e kushteve dhe të atraksione për turistët, është e nevojshme të hartohet **Plani sektorial i transportit, fokusuar në transportin rrugor**.

Ky plan duhet të synojë:

- Zgjidhjen e skemës së transportit në çdo stacion.
- Mundësimin e krijimit të disa shtigjesh biçikletash përgjatë Zonave të Mbrojtura nëpërmjet pedonaleve.
- Promovimin e lëvizjes së gjelbër dhe uljen e emetimeve të karbonit në ajër.
- Lidhje më efiçentë të zonave periferike dhe malore të Bashkisë me shërbimet shëndetësore, arsimore dhe sociale përmes transportit publik.

Projekti që do të hartohen për Planet Sektoriale, është e nevojshme të përmbajë:

- Studimin e fizibilitetit (format A4)
 1. Të sqarohet gjendja aktuale e rrjetit infrastrukturor;
 2. Faktorët aktualë të cilët ndikojnë në zhvillimin e njesisë duke e nxitur apo penguar zhvillimin e saj, trafiku, pikat problematike, karakteristika teknike të rrugëve;
 3. Kapaciteti aktual i rrugëve;

4. Përmbledhje e materialeve nga vizita në terren dhe studimet e bëra më parë nëse ka;
5. Në rast se Plani hartohet nga subjekt privat, çdo material që disponohet lidhur me projektin duhet të vendosen në dispozicion të hartuesit.

- Projekt Ideja (format A3, A2 ose çdo format i përshtatshëm në varësi të shkallës së vizatimit)
 1. Ndarja dhe kategorizimi i sipërfaqes;
 2. Rilevimi i zonës;
 3. Vizatimet përkatëse në një shkallë të lexueshme
 4. Përshkrim i detajuar i arsyeve dhe shkaqeve që përcaktojnë vëndodhjen dhe ndërhyrjen e propozuar
 5. Studim i detajuar i kthimit të kostos së investimit, percaktimi i tarifave të shërbimit
 6. Evidentimi i numrit të qytetarëve që përfitojnë nga investimi;
 7. Pritshmeritë dhe përfitimet nga projekti.

Projekt Zbatimi (format A2, A1 ose çdo format i përshtatshëm në varësi të shkallës së vizatimit) Pas aprovimit të projekt-idesë nga Autoriteti Kontraktues dhe Përfituesi, vijohet me hartimin e projekt-zbatimit duke përfshirë të paktën:

1. Planimetri e përgjithshme;
2. Projekti për rrugët;
3. Mbrojtja mbjedisore gjatë ndërtimit;
4. Profile gjatësore dhe tërthore të rrugëve;
5. Ndriçimi dhe vendosja e sinjalistikës;
6. Relacionin teknik me llogaritjet teknike dhe konstruktive për sa cituar më sipër;
7. Specifikimet Teknike për zërat e punimeve që do të kryhen;
8. Preventivin e plotë vlerësues të veprës bazuar në manualin e preventivimit të aprovuar nga Këshilli i Ministrave.
9. Grafikon e punimeve, të detajuar sipas zërave të punës, si dhe kohëzgjatja e punimeve.

Përmbajtja e dokumentit të Planit Sektorial dhe përcaktimet e shpjegimet për secilin dokument shoqërues të projektit përcaktohen më të detajuara në VKM 686 datë 22.11.2017 "Për miratimin e rregullores së Planifikimit të Territorit", i ndryshuar.

Plani duhet të hartohet në bashkëpunim të ngushtë me specialistët e Bashkisë; duke përdorur fillimisht të gjithë të dhënat paraprake që disponohen nga bashkia si edhe të konsultohet gjatë gjithë procesit me dokumentin e PPV-së. Gjithashtu duhet të merren në konsideratë të gjithë kufizimet legislative kombëtare dhe vendore. Projektuesi të bazohet në normat dhe standardet e Kodit Rrugor të Shqipërisë dhe Manuali i Projektimit të Rrugëve.

Bashkia nuk ka kapacitetet e nevojshme për hartimin e këtij Plani Sektorial prandaj është e nevojshme që të përzgjidhen ekspertët në disiplinat që gjykojnë të nevojshme në mënyrë që të mbulohet i gjithë qëllimi i punës i përshkruar në këtë detyrë projektimit (terma reference) dhe të përgatiten kërkesat e paraqitura. Nisur nga kompleksiteti i punës për t'u realizuar, grupi i ekspertëve duhet të përfshijë minimalisht:

- Inxhinier Hidroteknik
- Inxhinier Gjeolog
- Inxhinier Topograf
- Inxhinier Ndërtimi
- Inxhinier Transporti
- Inxhinier Konstruktor
- Inxhinier Elektrik
- Inxhinier Mekanik
- Inxhinier Mjedisi
- Preventivues.
- Staf mbështetës për fushat e mësipërme

5 Kapacitetet institucionale

5.1 Vlerësimi i nevojave për personel të kualifikuar dhe logjistikë

Reforma Administrative Territoriale e vitit 2015, solli krijimin e 61 bashkive me territore disa here më të mëdha për tu menaxhuar dhe më komplekse. Bashkisë Delvinë ju shtuan nën administrim njësi administrative Vergo. Plani i Përgjithshëm Vendor i bashkisë Delvinë synon të integrojë njësitë administrative përbërëse duke orientuar zhvillimin e bashkisë drejt ruajtjes së aseteve natyrore e kulturore dhe promovimit të turizmit dhe zhvillimit ekonomik të qëndrueshëm.

Në kuadër të reformës së decentralizimit, përgjegjësitë e qeverive vendore janë bërë gjithnjë e më të komplekse dhe të shumëllojshme. Me gjithë përpjekjet e bëra nga bashkia për riorganizimin e stafit për tu përballur me sfidat e reja, sigurimi me efikasitet dhe përgjegjshmëri i shërbimeve cilësore publike në nivel vendor po përballlet ende me sfida të konsiderueshme në aspektin e kapaciteteve të burimeve institucionale dhe njerëzore.

Kapaciteti i kufizuar për të hartuar dhe zbatuar strategji të integruara të zhvillimit vendor dhe planeve të zhvillimit territorial, për hartimin e programit buxhetor afatmesëm vendor, aftësia për të trajtuar kompleksitetin rregullator dhe qëndrueshmërinë e strukturave të trajnimit kanë qenë e vazhdojnë të jenë disa nga sfidat kryesore për funksionimin e administratës së qeverisjes vendore.

Table 10: Nr i punonjësve në Bashkinë Delvinë (Burimi: Bashkia Delvinë)

	BASHKIA DELVINË	PUNONJËS
1	Administrata e Bashkisë Delvinë	62
2	Njësia Administrative Vergo	8
3	Spektori i pastrim gjelbërimit	23
4	Qendra Kulturore Delvinë	5
5	Klub i futbollit "Delvina"	6
6	Policia bashkiake	5
7	Gjendja civile Bashkia Delvinë dhe Nj.Ad. Vergo	3
FUNKSIONE TË TRANSFERUARA		
1	Drejtorja e Pyjeve dhe Kullotave	16
	Spektori i Ujitje-Kullimit	6
	Arsimi parashkollor dhe QKF	23
4	Punonjës mbështetë në arsimin 9-vjeçar e parashkollor	10
5	Punonjës mbështetë në arsimin e mesëm	3
6	Mirembajtja e rrugëve rurale	10
7	Shërbimi i Mbrojtjes nga Zjarri dhe Shpëtimi	14
	GJITHSEJ	194

Në kuadër të zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të bashkisë Delvinë është i domosdoshëm angazhimi i një sërë sektorësh/departamentesh në vënien me sukses në praktikë të tij, duke qënë se planifikimi është një proces i vazhdueshëm. Në këtë kontekst, përfshirja e drejtpërdrejtë dhe marrja e përgjegjësive institucionale gjykohet tepër thelbësore veçanërisht për sektorët që përballen me zinxhirin e zbatueshmërisë së PPV-së.

Table 11: Organigrama e Bashkisë Delvinë (Burimi: Bashkia Delvinë)

Nr.	EMËRTIMI	PUNONJËS
1	Kryetari	1
2	Nënkryetari i Bashkisë	2
3	Zyra e Kabinetit	1
4	Këshilltar i Kryetarit	1
5	Asistente e Kryetarit	0
6	Sekretar i Përgjithshëm	1
7	Sekretari i Këshillit Bashkiak	1
8	Audit i Brendshëm	1

9	Drejtoria e Financës	1
10	Specialiste	3
11	Sektori i Financës dhe Buxhetit (Pergjegjes Sektori)	0
12	Specialiste	0
13	Sektori i të Ardhurave (Pergjegjes Sektori)	1
14	Inspektore	3
15	Zyra e Sherbimeve	1
16	Specialiste	1
17	Sektori i Mirembajtjes	1
18	Sektori i Pastrim Gjelberimit	1
19	Sektori i Mirëqenjes Sociale	1
20	Specialiste	2
21	Zyra e Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit	1
22	Pergjegjes	0
23	Inspektoriati Vendor i Mbrojtjes se Territorit	1
24	Drejtoria e Sherbimit Pyjor	1
25	Zyra e Menaxhimit te Tokes	1
26	Zyra e Protokoll Arshivës	1
27	Zyra e Arsim Kulturës Sportit dhe Turizmit	1
28	Zyra me një ndalesë	1
29	Sektori Mbështetës	0
	TOTALI	30

Kapacitetet logjistike dhe hapësirat

Përsa i përket gjendjes fizike dhe pajimit, në këtë institucion mbetet shumë për t'u përmirësuar, veçanërisht në pjesën e teknologjisë dhe pajisjeve në dispozicion të stafeve teknike. Në ndërtesën e bashkisë janë 27 zyra në dispozicion të administratës, ku numri i punonjësve për zyrë varion nga 1 deri në 5. Gjithashtu njësia administrative Vergo ka 4 zyra me nga 1 punonjës, të pajisur me 1 kompjuter dhe 1 printer.

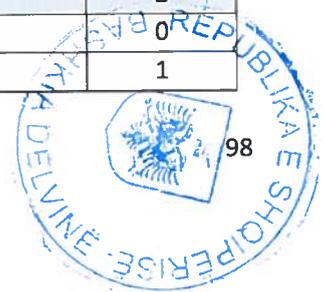
Në total në bashkinë e Delvinës ka 27 zyra ku shërbejnë 30 punonjës të administratës, ka 28 kompjutera dhe 18 printera të shpërndarë nëpër këto zyra. Vihet re një mungesë në hapësira magazinimi dhe arkivimi për materialet që disponon administrata. Ku një pjesë e mirë e materialeve hartografike dhe dosjeve të menaxhimit të tokës dhe shërbimit pyjor janë vendosur në godinën ngjitur me bashkinë në kushte jo të mira për të siguruar mosdegradimin e materialeve fizike. Bashkia do të marrë masa për rioroganizimin e arkivës dhe restaurimin e ambienteve të përshtatshme për akrim dhe magazinim.

Gjithashtu godina në të cilën është vendosur Bashkia është tejet e amortizuar, gjatë viteve të fundit ka pasur rikonstruksione të pjesshme, vetëm në disa zyra si e ajo e Kryetarit apo Sekretariatit dhe gjithashtu mungon hapësira fizike e një salle mbledhjeje për stafin apo mbledhjet e Këshillit Bashkiak. Bashkia do duhet të marrë masa për krijimin e kushteve fizike optimale, si dhe për transferimin e mundshëm të institucionit nga periferia e qytetit ku ndodhet aktualisht, drejt qendrës, duke ndërtuar godinën e re sipas standardeve më të larta. Ky është një rekomandim që vjen nga Plani, i artikuluar nga stafi drejtues i bashkisë, por që do të mbetet për tu realizuar në planet afatgjata të bashkisë, kur të sigurohen fondet e nevojshme për ndërtimin e godinës së re.

Ndërkohë, përsa i përket njësisë administrative Vergo nevojiten disa ndërhyrje në zgjerimin e mjediseve, në rregullimin dhe rikonceptimin e tyre për t'i bërë efikase e për t'u përshtatur me kërkesat e reja.

Nr.	Emërtimi	Zyra	Punonjës /zyrë	Kompjuter	Printer
1	Kryetari	1	1	1	0
2	Zv. Kryetar	1		1	1
3	Zv. Kryetar	1		0	0
4	Sekretar Këshillit	1		1	1
5	Sekretar i Përgjithshëm	1		1	1
6	Kabineti i Kryetarit	1	2	1	1
7	Drejtoria e Financës	3	1+4+4	2	1
8	Spektori i Shërbimit Social	1	3	2	1
9	Drejtor i Personelit e Burimeve Njerëzore	3	1+2+2	2	1
10	Zyra e Shërbimit Publik	1	1	1	1
11	Spektori i Mirëmbajtjes	1	1	0	0
12	Spektori i Emergjencës Civile	1	4	0	0
13	Spektori i Pastrim-gjelberimit			0	0
14	Spektori i Planifikimit	1	3	2	1
15	IVMT	1	2	1	0
16	Spektori i Taksa Tatimeve	1	4	2	1
17	Zyra Juridike	1	2	1	1
18	Zyra e Menaxhimit të Tokës	1	2	1	1
19	Policia Bashkiake	1	5	1	1
20	Zyra e Statistikës			0	0
21	Zyra e Auditit			1	1
22	Zyra e Arsimit Kulturës dhe Sportit			0	0
23	Njësia Administrative Vergo	4	1	1	1
24	Qendra Kulturore			0	0
25	Drejtoria e Pyeve dhe Kullotave	2	2	3	1

26	Mirëmbajtja e Rrugëve Rurale	1	1	1	1
27	Shërbimi Zjarrfikëses			1	1
28	Shërbimi Ujitjes dhe Kullimit			0	0
29	Arsimi Para Shkollor			0	0
30	Zyra e Gjendjes Civile	2	1+2	2	1
	GJITHSEJ	31	34	29	19

Më tej, lidhur me logjistikën që pritet të mbështesë bashkinë e Delvinës në zbatimin e PPV-së dhe kontrollin e zhvillimit të mëtejshëm të territorit, vlen të theksohet se do të nevojitet një përmirësim i kushteve të punës dhe përfundim i kapacitetit logjistik të Bashkisë me mjete transporti, të nevojshme për t'i bërë të gjitha territoret e reja, të përfshirë rishtaz nën këtë Bashki, të arritshme dhe menaxhueshme në kushte optimale.

Mangësitë kryesore të vëna re në drejtori kanë të bëjnë më vështirësi të hasura në përdorimin e RKPT-së, shqyrtimin e lejeve të zhvillimit nëpërmjet sistemit të e-lejeve online, mungesë të informacionit të dixhitalizuar të aseteve të bashkisë, etj.

Bazuar mbi mangësitë e mësipërme, gjykohet se, një sërë masash do të mund të kontribuojnë në rritjen e performancës së Bashkisë Delvinë, sidomos në çështjet e territorit, administrimit dhe zhvillimit, masat më të rëndësishmet janë:

- gjatë hartimit të planit të përgjithshëm vendor është krijuar një bazë e mirë informacioni, të cilën, Bashkia duhet ta mirëmbajë, ta përdorë dhe ta plotësojë në mënyrë të vazhdueshme;
- të vazhdojë të plotësojë databazën e informacionit dhe inventarizimit të pyjeve, kullotave, tokave bujqësore dhe elementeve të tjerë të klasifikueshëm që përfshihen në territorin e bashkisë;
- të plotësohet baza materiale e vetë bashkisë, si dhe e njësive administrative me pajisje e domosdoshme për mbarëvajtjen e procesit të punës si: PC, printer, ploter, skaner, programe të nevojshëm si Autocad, GIS, etj;
- organizimi i trajnimeve të vazhduara dhe plotësuese të stafit të bashkisë në fushat më prioritare.

5.2 Rishikimi i nevojave të bashkisë për ristrukturim

Në analizën mbi gjendjen e kapaciteteve institucionale të bashkisë Delvinë dallohet mungesa e kapaciteteve të specializuara në disa raste, mungesa e përvojës institucionale në trajtimin e çështjeve të agroturizmit, mjedisit dhe menaxhimit të tokës, si dhe mungesa e kapaciteteve të specializuara në hartimin e planeve sektoriale të menaxhimit të zonave të mbrojtura e mbetjeve urbane, si dhe të planeve të detajuara vendore.

Ristrukturimet që propozohen lidhen me:

- Shtimin dhe ristrukturimin e Sektorit të Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit (aktualisht Zyra e Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit), pasi mungon hierarkia e shpërndarjes së detyrave dhe delegimit të funksioneve si dhënia e lejeve të ndërtimit, monitorimi i tyre, hartimi i PDV-ve, hartimi i detyrave të projektimit për projekte që kanë impakt në zhvillimin e territorit, prokurimi i projekteve të rëndësishme në palët e treta.
- Ristrukturimin e sektorëve të tjerë zinxhir që lidhen me zhvillimin e territorit si: Sektori i Financës dhe Buxhetit, Drejtoria e Shërbimit Pyjor, Zyra e Menaxhimit të Tokës etj.
- Gjithashtu sugjerohet forcimi i sektorëve bazë që ndjekin zhvillimin e bujqësisë, blegtorisë, turizmit dhe hartimin e projekteve.
- Në përgjithësi nevojitet rritja e kapaciteteve të burimeve njerëzore, duke aftësuar stafin aktual për detyrat dhe kompetencat e tyre, si dhe shtimin e disa sektorëve me specialist të tjerë të kualifikuar.

Zbatimi i Planit të Përgjithshëm Vendor kërkon burime njerëzore, të cilat Bashkia Delvinë nuk i ka të plotësuar.

Domosdoshmëria e ofrimit të shërbimeve dhe aplikimeve online nga Bashkia, si dhe funksionimi i Zyrës së Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit me ekspertë GIS dhe me shërbime të lidhura me Regjistrin Kombëtar të Planifikimit të Territorit, nxjerrin në pah nevojën për një sërë ekspertësh të të gjitha fushave që lidhen me nevojat e ardhshme të bashkisë për të rekrutuar punonjës të rinj në strukturën e saj si: arkitektë, konstruktorë, urbanistë, ekspert GIS (për të integruar në sistem gjeoreferencimi dhenien e lejeve), inxhinierë ndërtimi, inxhinierë hidroteknikë, inxhinierë elektrikë, inxhinierë mjedisi, inxhinierë transporti, agronomë dhe topografë.

5.2.1 Ristrukturimi i Zyrës së Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit

Zyra e Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit kontrollon drejtpërdrejt zbatimin e PPV-së për bashkinë Delvinë dhe shërben si koordinuese edhe për sektorët e tjerë. Drejtoria është përgjegjëse për hartimin/ detajimin e PDV-ve sipas rastit dhe monitorimin e zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, përgatit raportin përfundimtar të monitorimit në lidhje me ecurinë e investimeve, koordinon dhe monitoron mbarëvajtjen e zbatimit të investimeve në fushën mjedisore, si dhe mirëmban dhe përmirëson të dhënat gjeohapësinore dhe statistikore.

Aktualisht, kjo zyrë përbëhet nga vetëm 2 punonjës, 1 inxhinier ndërtimi dhe 1 inxhinier mjedisi. Ka mungesa në disa kategori specialistësh dhe kjo mund të reflektohet në probleme gjatë zbatimit të planit dhe projekteve të tij, veçanërisht në njësi ku ka zona të ndjeshme me vlera historike e natyrore dhe nën presion zhvillimi. Për këtë arsye rekomandohet kthimi i Resaj

Zyre në **Drejtori të Planifikimit dhe Zhvillimi të Territorit** dhe ndarja e kësaj drejtorie në sektorë sipas profilit:

Spektori i Planifikimit dhe Projektimit – ky sektor do të jëtë përgjegjës për monitorimin e zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, do të hartojë e monitorojë PDV-të si dhe do të përgatisë detyrat e projektimit për studimet apo projektet që bashkia do të prokurorjë në palë të treta. Përgjegjësitë e këtij sektori lidhen edhe me projektet në shkallë urbane për përmirësimin e hapësirave publike, si dhe garantimin e përputhshmërisë teknike të projekteve në fushën e planifikimit hapësinor.

Spektori i Zhvillimit të Territorit – ose sektori që do të përgjigjet për lejet e zhvillimit/ ndërimit, do të ketë funksion primar shqyrtimin e aplikimeve dhe ndjekjen e zbatimit të tyre.

Spektori GIS dhe Kadastra – qëllimi i këtij sektori është azhurnimi i databazës GIS me lejet e dhëna nga sektori i lejeve dhe hedhja e PDV-ve nga sektori i planifikimit, duke përqëndruar kështu të gjitha të dhënat në një sistem të vetem. Si dhe përditësimin e projekteve me impakt në territor. Ky sektor do të lidhet ngushtë me kadastrën, duke gjeneruar Gen-plane të azhurnuar me sistemin rrugor sipas PPV-së dhe duke koordinuar më mirë punën mes sektorëve që lidhen me zhvillimin e territorit.

Nga struktura e mësipërme e propozuar, rezulton se janë të nevojshëm minimumi 10 punonjës të nevojshëm në “Drejtorinë e Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit”, 1 Drejtor dhe 3 punonjës për secilin Sektor (Shef Sektor + 2 specialistë). Rritja e stafit mund të kryhet në disa etapa, pasi ka kosto për buxhetin e bashkisë shtimi i 8 vendeve të reja të punës, për këtë arsye sugjerohet ristrukturimi sipas etapave, ku mund të realizohet duke zgjeruar fillimisht sektorin me 3 punonjës të rinj, për 2-3 vitet e para. Ku këta 3 punonjës të shtuar do duhet të kenë këto profile:

- 1 specialist arkitekt ose urbanist
- 1 specialist GIS (mirëmbajtje të dhënash gjeohapësinore)
- 1 inxhinier transporti

Efekti financiar për punësimin e 3 specialistëve vlerësohet me 1.008.000 lekë/vit, duke supozuar një pagë minimale mujore prej 28.000 lekë/ muaj për pozicionin e specialistit. Profilet e ekspertëve të cilët duhet të punësohen në vazhdim pranë këtyre sektorëve do duhet të jenë: arkitekt, konstruktor/ inxhinier ndërtimi, urbanist, ekspert GIS, inxhinierë hidroteknik, inxhinierë elektrik, inxhinierë mjedis, inxhinierë transporti, agronom dhe topograf.

Në rast se bashkia do ta ketë të pamundur punësimin e specialistëve të rinj sugjerohet nënkontraktimi i palëve të treta për disa nga projektet të cilat nuk mund të mbulohen nga stafi aktual i bashkisë. Bashkia mund të delegojë një pjesë të funksioneve drejt të tretëve, të cilët nëpërmjet procesit të prokurimit ose tenderimit garantojnë realizimin e detyrës. Vëmendje duhet pasur në llogaritjen e kostove në delegimine funksioneve, si kostot e bashkisë në përgatitjen e kontratës dhe monitorimin e zbatimit të saj.

5.3 Zhvillimi i kapaciteteve dhe marrëveshjet e zbatimit

Gjatë procesit të punës për hartimin e Plani të Përgjithshëm Vendor, analiza e kujdesshme e kryer mbi aspektet institucionale të bashkisë Delvinë nxori në pah një sërë çështjesh kryesisht të lidhura me mangësi në aspektin e kapaciteteve institucionale. Prandaj, një sërë sugjerimesh dhe rekomandimesh, të hartuar dhe renditur në vijim, prekin ngritjen/përmirësimin e kapaciteteve institucionale të domosdoshme për veprim në departamentin e propozuar, si dhe do të kontribuojnë në rritjen e performancës së bashkisë Delvinë sidomos në çështjet e territorit, administrimit dhe zhvillimit të tij.

Përmirësimi i kapaciteteve institucionale arrihet duke përmirësuar proceset e punës, rritur efikasitetin dhe kapacitete e burimeve njerëzore. Është shumë e rëndësishme të rritet përdorimi i teknologjisë dhe ofrimit të shërbimeve të dixhitalizuara, duke shmangur kështu gabime dhe vonesa, si dhe duke shkurtuar shpenzimet operative të bashkisë. Rritja dhe aftësimi i kapaciteteve njerëzore është gjithashtu një komponent shumë i rëndësishëm në përmirësimin e performancës së bashkisë në ofrimin e shërbimeve ndaj banorëve të saj. Evidentimi nga Sektori i Burimeve Njerëzore për mungesat dhe formulimin e paketës së trajnimeve të nevojshme për stafin e bashkisë është hapi i parë në rritjen e performancës.

Sipas Strategjisë Kombëtare Ndërsektoriale për Decentralizimin dhe Qeverisjen Vendore 2014-2020, fuqizimi i administratës vendore është një objektiv kryesor në suksesin e një sërë reformave si ajo territoriale, ajo e decentralizimit të administratës publike në nivel vendor etj. veçanërisht një sfidë e madhe është ajo e zbatimit të planeve të përgjithshme vendore. Performanca e kërkuar dhe kapaciteti i nevojshëm i administratës vendore do të arrihen përmes promovimit të të mësuarit të vazhdueshëm dhe trajnimeve afatshkurtër dhe afatgjatë. Trajnimet e vazhduara dhe plotësuese të stafit të Bashkisë duhet të organizohen në fushat më prioritare si në:

- Planifikim dhe menaxhim territori;
 - Hartim politikash zhvillimi
 - Përdorimi i instrumentave të drejtimit të zhvillimit
 - Përdorim i GIS dhe RKPT-së
 - Menaxhim projektesh
 - Rregulla të përdorimit të tokës
- Trajtim i çështjeve sociale (duke përfshirë konfliktin mbi pronën, etj.)
- Zhvillim rural dhe menaxhimin e pasurive natyrore;
- Menaxhim të pasurive ujore (lumenj, rezervuarë etj.)
- Turizëm dhe guida turistike;
- Menaxhim i rreziqeve natyrore;
- Transport (publik) dhe lëvizshmëri e butë.

Kostot e trajnimeve të mësipërme ndahen në këto komponente: kosto e ditëve të punës për punonjësit që trajnohen në qendra të specializua/ ditë trajnimi si dhe kosto e dietave për ditët e trajnimeve nëse zhvillohen në qytete të tjera. Kostot e trajnimit të punonjësve duhet të jetë më e vogël së përfitimet që sjellin keto trajnime, duke synuar zhvillimin e projekteve dhe rritjen e investimeve publike, në mënyrë që të ulen shpenzimet administrative të përgjithshme të bashkisë.

Marrëveshjet e ngritura në kuadër të zbatimit të PPV-ve mund të kenë si fokus disa çështje të ndryshme si:

- Marrëveshje për zbatim projektsh të përbashkëta.
- Marrëveshje për monitorimin e situatës ekzistuese dhe plotësimin e databazës së të dhënave.
- Marrëveshje për hartimin e planeve sektoriale vendore.
- Marrëveshje për menaxhimin e hapësirave publike.
- Ndërgjegjësimin e publikut.
- Ngritjen e kapaciteteve vendore.
- Monitorim të situatës mjedisore.

Pasurimi i organikave me specialistë të kualifikuar dhe hapja e Departamentit të Projekteve të Huaja (PIU - Project Implementation Unit), që minimalisht duhet të përbëhet nga 1 specialist për agroturizëm dhe 1 ekspert për projektet ndërkufitare IPA me kualifikim të nevojshëm në hartimin dhe menaxhimin e projekteve do të shërbejë edhe në ngritjen e strukturave dhe kapaciteteve vendore për zbatimin e PPV-së.

Table 12: Modulet e trajnimit

Module trajnimi	Përmasat	Kosto e trajnimit	Fazat e Zbatimit			Institucionet përgjegjëse	Burimet / Ekspertët	Përfituesit
			i	II	III			
Promovimi dhe vendosja e Brand-it për produktet lokale	-	15.000				Bashkia Delvinë	Ekspertë marketingu dhe vecanërisht ekspertë të manaxhimit të markave/brandeve	1- Specialistët e bashkisë dhe të njëjve administrative; dhe 2- Fermerët kultivues të produkteve
Promovimi i aktiviteteve të reja për turizmin aktiv natyror (eksplorim shpellash, ngjitje etj)	-	8.740				Agjencia Kombetare e Turizmit	Ekspertë të shërbimeve turistike dhe të promocion-marketingut të tyre.	1- Specialistët mjedisorë e të turizmit të bashkisë e të njëjve administrative; 2- Udhërefyesit

							vendas
Promovimi i bashkëpunimit me bashkinë e Sarandës	Vjetore	10.000			Bashkia Delvinë/ Bashkia Sarandë	Ekspertë të burimeve njerëzore dhe specialistë	Specialistët e departamenteve simotra nëpërmjet shkëmbimit të eksperiencave (ekonomi, turizëm)
Promovimi i prodhimit vendas në bizneset e turizmit		2.740			Bashkia Delvinë/ Agjensia Kombëtare e Turizmit	Ekspertë të shërbimeve turistike, të manaxhimit të produkteve ushqimore, të shërbimeve mikpritëse.	Bizneset e vogla dhe ato familjare të turizmit, hotelierisë, të shërbimeve mikpritëse dhe fermerët
Promovimi i ndërmarrjes në sektorin e agroturizmit (30 start-up)	30 fermerë	15.000			Bashkia Delvinë	Ekspertë biznesi, ekspertë të shërbimeve turistike	30 fermerë për t'u kthyer në sipërmarrës të turizmit
Iniciativa dhe programe për nxitjen e riciklit dhe ndërgjegjësimin mjedisor	min 2 herë në vit	10.000			Bashkia Delvinë	Ekspertë mjedisorë dhe ekspertë riciklimi	1- Komuniteti rrit ndërgjegjësimin ndaj çështjeve të ruajtjes së mjedisit. 2 - Specialistët e mjedisit në bashki dhe në njësi administrative
Përmirësimi i kapaciteteve të bashkisë në zhvillimin e projekteve dhe tërheqjen e fondeve		40.000			Bashkia Delvinë	Ekspertë për aplikim në projektet IPA, Cross Border.	Specialistët e departamentit të projekteve të huaja (PIU)
Përmirësimi i kapaciteteve për zbatimin e planit dhe aplikimin e PDV		20.000			Bashkia Delvinë / AKPT	Ekspertë të urbanistikës e planifikimit, të infrastrukturës dhe ekspertë GIS	Specialistët e Drejtorisë së Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit në bashki

Aplikimi i instrumente tatimore dhe taksave mbi tokën	1 herë në vit	20.000			Bashkia Delvinë / AKPT	Ekspertë tatimore, ekspertë të urbanistikës e planifikimit dhe ekspertë ligjorë	Kalimi ne Keshillin bashkiak i të paktën dy instrumentave tatimore per menaxhimin e taksave te prones dhe turizmit dhe trajnimi i stafit 1 herë në vit.
---	---------------	--------	--	--	------------------------	---	---

6 Konsultime me palët e interesuara

6.1 Dëgjese publike për Planin e Zhvillimit dhe Rregulloren e Planit

Bashkia Delvinë më datë 12.04.2019 në orën 13:00, në ambientet e Kinoteatrit të qytetit realizoi dëgjësën e tretë publike, ku u prezantuan dokumentet e Fazës 3 “Plani i Zhvillimit Territorial”, për të cilin ju informojmë si më poshtë vijon:

Stafi i Bashkisë prezentë në dëgjese:

Ilir Mehmeti – N/Kryetar Bashkie;

Ylli Ajdini– Drejtor i Përgjithshëm i Planifikimit dhe Kontrollit të Zhvillimit të Territorit;

Përfaqësues nga studio “DEA Studio”:

Ervin Taçi – Drejtues Projekti;

Suzana Gjokutaj- Kordinatore projekti;

Erion Çobani-Ekspert

Pjesëmarrës të tjerë në dëgjese ishin Kastriot Musllimi, Sadete Halili, Olsi Rexho, Dorina Myftari, Mikela Qëndro, Zertila Kërmezo, Hanefi Braho, Astrit Ademi, Avni Hudu, Afron Proda, Halil Caci, Roland Xhelili, Kastriot Musllimi si dhe administratorë të njësive administrative, fermerë, përfaqësues biznesesh, ekspertë të fushave të ndryshme, etj.

Rreth takimit:

Takimi filloi me prezantimin e fazës 3 të hartimit të planeve të përgjithshme vendore për Bashkinë Delvinë, e cila është përmbledhur në pikat si më poshtë:

- Përmbledhje e problematikave të evidentuara në këtë bashki, si pengesë kryesore për zhvillimin ekonomik të saj;
- Përmbledhje e Potencialeve të mundshme për zhvillimin ekonomik – social të territorit të kësaj bashkie.
- Plani i zhvillimit

- Vizioni
- Evidentimi i poleve të zhvillimit:
- Pole ekonomike (qendra të zhvillimit industrial, pika grumbullimi të produkteve bujqësore, blektorale apo bimëve medicinale)
- Pole të zhvillimit agro-turistik me drejtim bujqesine
- Pole të zhvillimit të agro-turizimit me drejtim blegtorine
- Pole të zhvillimit te eko-turizmit
- Strategjia territorial
- Evidentimi i zonave me rëndësi kombëtare
- Ruajtja e tokës bujqësore
- Ruajtja e tipologjisë së zhvillimit për banesat, nëpërmjet mbushjes dhe konsolidimit urban
- Kthimi i tokës bujqësore në truall për ato toka ku janë ndertuar banesa.

Në vijim të prezantimit u hap diskutimi me publikun, ku u shprehën mendime, në lidhje me prezantimin e Planit të Zhvillimit për Planin e Pergjithshem Vendor të Bashkisë Delvinë. Qytetarët vlerësuan punën e bërë nga konsulenti gjatë gjithë këtij procesi dhe u shprehën besim plotë që ky dokument do t'ju bëj të mundur ruajtjen e pasurive të shumta natyrore dhe kulturore, siguri në dhe qasjen e duhur drejt investimeve, ruajtjen e tokës bujqësore por duke përcatuar qartë dhe zonat për ndertim në bazë të parametrave të propozuar.

6.2 Raporti i Forumit për Bashkërendimin e Planifikimit në nivel Vendor

Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit më datë 04.04.2019 (ditën e enjte), në orën 12:30, realizoi takimin e FBPV ku u diskutua mbi: Planin e Zhvillimit dhe Rregullores lokale të bashkive: Libohovë, Delvinë, Finiq. Hapjen e takimit e bëri Drejtoresha e Planifikimit Vendor të AKPT-së, Znj. Fiona Mali duke theksuar shkurtimisht rëndësinë dhe arsyet e organizimit të Forumit për Bashkërendimin e Planifikimit në Nivel Vendor. Më pas u vijua me prezantimin e studios konsulente për bashkitë e Lot 5 – Libohovë, Delvinë dhe Finiq.

Prezantimi i Fazës së Planit të Zhvillimit dhe Rregullores Lokale u bë nga Znj. Suzana Gjokutaj, menaxhere e projektit nga kompania konsulente. Diskutimi i kryer u zhvillua në mënyrë të përgjithshme për të gjithë bashkitë duke u përqëndruar në pikat si më poshtë:

AKZM

Parimisht Z. Sulejman Xhepa, përfaqësues i AKZM-së u shpreh në dakordësi për zhvillimet e propozuara nga kompania konsulente për zhvillimin e Zonave të Mbrojtura të ndodhura në territoret e të tre bashkive gjithmonë në drejtim të ekoturizmit.

Për bashkinë e Libohovës, Z. Xhepa u shpreh se Parku Natyror i Zagorisë, si park natyror i Kategorisë IV, lejon:

- Është në proces hartimi i Planit të Menaxhimit për Parkun, por kufijtë e Zonës Bërthamë dhe ai tradicional mund të mbahen kufijtë e shpallur me VKM;
- Zhvillimin e ekoturizmit në zonimin tradicional të tij;
- Mund të vijnë nga ana e bashkisë Libohovë dhe nga kompania konsulente propozime për shpallje të reja të monumenteve të Natyrës apo zona të mbrojtura, të argumentuara për vlerat e tyre specifike.

Në territorin e bashkisë Delvinë, ndodhet Rezervati Natyror i Menaxhuar “Rrëzoma”, kategoria IV, për të cilin Z. Xhepa u shpreh se mund të jetë me vlerë edhe një propozim për zgjerim të kufijve të tij apo propozim për futje në Rrjetin e Zonave të Mbrojtura edhe për Pyllin e Gështenjave.

Lidhur me Monumentin Natyror “Syri i Kaltër”, në bashkinë e Finiqit, u shpreh se:

- Zona e Monumentit të Natyrës mund të qëndrojë si Zonë Bërthamë dhe të propozohet shpallja e Parkut Natyror për zonën përreth, nga ana e bashkisë. Zgjerimi i kësaj zone shikohet me vlerë edhe për bashkinë, pasi në rast se aty do të lejohen zhvillimi i aktiviteteve ekoturistike mund të jetë fitimprurëse nga ana ekonomike.
- E gjithë hapësira e propozuar mund të jetë një njësi strukturore më vete, në të cilën duke respektuar kufizimet ligjore për Zonat e Mbrojtura, mund të vendoset si përdorim i lejuar toke, aktivitetet si Argëtim apo Shërbime.
- Mund të propozohen edhe krijimi i Shtigjeve miqësore ndaj Natyrës, brenda zonës së Parkut.

Si komente të përgjithshme, z. Sulejman u shpreh se në çdo rast:

- Duhet të respektohet distanca 200m si zonë buferike përreth Monumenteve të Natyrës;
- Qëndrojnë gjithmonë të hapur ndaj diskutimeve dhe konsultimeve për përdorimet e lejuara të tokës për njësitë strukturore brenda Zonave të Mbrojtura.

ARRSH

Përfaqësuesja e Autoritetit Rrugor Shqiptar u shpreh se një nga projektet i cili është aktualisht në proces zbatimi nga ARRSH, i cili prek territorin e bashkisë Delvinë, është aksi rrugor Delvinë-Kardhiq. Projekte të tilla të cilat propozojnë zgjerime të trasesë ekzistuese apo akse të reja rrugore, janë gjithmonë projekte komplekse pasi kërkojnë shpronësime dhe futen në lojë shumë aktorë. Për këtë arsye zbatimi i tyre mund të kërkojë një kohë të caktuar.

AKPT

Znj. Fiona Mali, ngriti pyetjen nëse është e nevojshme që në territorin e bashkisë Delvinë të jenë të propozuara 2 struktura të ndryshme për Tregun Bujqësor dhe për Qendrën e Grumbullimit të produkteve bujqësore, apo mund të inkorporohen në ambient të vetëm.

Nga kompania konsulente u shprehën se tregu ka përmasa të vogla dhe do i shërbejë kryesisht qytetit të Delvinës, në mungesë të një tregu aktual me cilësi të mirë. Pozicionimi i tij në fshatin Stjar është shumë strategjik pasi ka një distancë shumë të vogël me qytetin, mund të shikohet si një pjesë periferike e tij dhe gjithashtu është afër prodhimeve bujqësore. Përsa i përket qendrës së grumbullimit të produkteve bujqësore, ajo do i shërbejë të gjithë territorit të bashkisë, por edhe bashkive kufitare, prandaj ka nevojë për një hapësirë më të madhe.

Gjithashtu nga Znj. Mali u përmend edhe fusha e zhvillimit të Agroturizmit dhe Ekoturizmit, i cili duhet të përfshihet në dokumentin e Rregullores së Planit, si një Nen i veçantë, duke u synuar gjithmonë një lejim i këtyre aktiviteteve atje ku do të lindë nevoja në të ardhmen dhe jo duke u kufizuar në përcaktimin që në këtë fazë të një vendndodhjeje specifike.

Shtojca 1: Dokumente dhe Studime për zbatimin e Planit të Përgjithshëm Vendor

- *Plani i Përgjithshëm Kombëtar i Territorit*
- *Plani Strategjik për Qarkun e Vlorës, 2011 - 2020*
- *Plani Operacional i Zhvillimit Vendor, Bashkia Delvinë, 2016 - 2019*
- *Metabolizmi i Shqipërisë*
- *Strategjia Ndërsektoriale e Mjedisit, 2015 - 2020*
- *Strategjia Kombëtare për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore, 2017-2027*
- *Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim, 2015-2020*
- *Programi Kombëtar Sektorial për Manaxhimin e Integruar të Ujit, 2018-2030*
- *Strategjia Sektoriale e Transportit*
- *Strategjia Ndërsektoriale për Decentralizimin dhe Qeverisjen Vendore, 2015 – 2020*
- *Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Qëndrueshëm të Turizmit, 2019 - 2023*
- *Strategjia Kombëtare e Energjisë, 2013 -2020*
- *Strategjia Kombëtare e Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve, 2018 - 2033*
- *Plani i Përgjithshëm Vendor i Bashkisë Dropull*
- *Plani i Përgjithshëm Vendor i bashkisë Gjirokastrë*
- *Plani i Përgjithshëm Vendor i bashkisë Himarë*
- *Akademia e Shkencave e Republikës së Shqipërisë: “Gjeografia Fizike e Shqipërisë” vëllimi II, Tiranë 1991*
- *Universiteti Politeknik i Tiranës, Fakulteti i Gjeologjisë dhe Minierave, Atlasi i Burimeve Gjeotermale në Shqipëri, Tiranë 2004.*

VKM

- *VKM Nr. 686, datë 22.11.2017 “Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit”, i ndryshuar,*
- *VKM Nr.408, datë 13.05.2015 “Për miratimin e rregullores së zhvillimit të territorit”, i ndryshuar.*
- *VKM nr. 153, datë 07.04.2000 “Për miratimin e Rregullores së Zbatimit të Kodit Rrugor të Republikës së Shqipërisë”*
- *VKM nr. 360, datë 29.05.2019 “Mbi përcaktimin e kufijve administrativë të njërive vendore”*
- *VKM Nr. 161 datë 25.03.2005 “Për miratimin e inventarit të pronave të paluajtshme shtetërore në bashkinë e Delvinës, të qarkut të Vlorës”*
- *VKM Nr. 789 datë 16.11.2006 “Për miratimin e listës paraprake të pronave të paluajtshme publike, shtetërore, që transferohen, në pronësi ose në përdorim, të bashkisë Delvinë, të qarkut të Vlorës”*
- *VKM Nr. 1265 datë 16.12.2009 “Për miratimin e listës përfundimtare të pronave të paluajtshme publike, shtetërore, që transferohen, në pronësi ose në përdorim, të bashkisë Delvinë, të qarkut të Vlorës”*

- *Shërbimi Gjeologjik Shqiptar - SHGJSH*
- *Autoriteti Rrugor Shqiptar - ARRSH*
- *Instituti Kombëtar i Trashëgimisë Kulturore - IKTK*
- *Drejtoria rajonale e Trashëgimisë Kulturore Vlorë DRTK Vlorë*
- *Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura - AKZM*
- *Administrata Rajonale e Zonave të Mbrojtura Vlore - ADZM Vlorë*
- *Instituti i Transportit (MIE)*
- *Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike - OSHEE*
- *Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare - AKEP*
- *AlbTelecom*
- *Agjencia Shtetërore e Kadastrës - ASHK*
- *Banka Boterore*
- *Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë*
- *Ministria Arsimit Sportit dhe Rinisë*
- *Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale*
- *Ministria e Kulturës*
- *Ministria e Turizmit dhe Mjedisit*
- *Zyra e Administrimit dhe Mbrojtjes së Tokës, Qarku Vlorë*
- *Instituti i Gjeoshkencave, Energjise, Ujit dhe Mjedisit*
- *Shërbimi Gjeologjik Shqiptar*
- *Instituti i Statistikave - INSTAT*

- VKM Nr. 1327 datë 01.10.2008 "Për miratimin e inventarit të pronave të paluajtshme shtetërore në komunën Vergo, të qarkut të Vlorës"
- VKM Nr. 433, datë 08.06.2016 "Për transferimin në pronësi të bashkive të pyjeve dhe të kullotave publike, sipas listave të inventarit, dhe aktualisht në administrim të Ministrisë së Mjedisit e të ish komunave/bashkive".
- VKM Nr. 348, datë 11.5.2016, "Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Zhvillimin dhe Integrimin 2015-2020"
- VKM Nr. 676, datë 20.12.2002 "Për shpalljen zonë e mbrojtur të monumenteve të natyrës shqiptare"
- VKM Nr. 410, datë 27.6.2012, "Për rregullat dhe procedurat e ndryshimit të kategorive të resurseve të tokës".
- VKM Nr.283, datë 01.04.2015 "Për përcaktimin e tipave, rregullave, kritereve dhe procedurave për ndërtimin e objekteve për prodhimin, ruajtjen dhe përpunimin e produkteve bujqësore dhe blegtorale, në tokë bujqësore", i ndryshuar,

- Ligji Nr.107/2014, datë 31.07.2014 "Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit", i ndryshuar
- Ligji Nr. 91, datë 28.02.2013 "Për vlerësimin strategjik mjedisor"
- Ligji Nr. 10440, datë 07.07.2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis", i ndryshuar
- Ligji Nr. 81 datë 04.05.2017 "Për zonat e mbrojtura"
- Ligji Nr. 9010, datë 13.2.2003 "Për administrimin mjedisor të mbetjeve të ngurta"
- Ligji Nr. 162, date 04.12.2014 " Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit të mjedisit".
- Ligji Nr. 9115, datë 24.7.2003, "Për trajtimin mjedisor të ujërave të ndotura".
- Ligji Nr. 111/2012 "Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore"
- Ligji Nr. 9244, datë 17.6.2004 "Për Mbrojtjen e Tokës Bujqësore", i ndryshuar
- Ligji Nr.8752, datë 26.03.2001, "Për krijimin dhe funksionimin e strukturave për administrimin dhe mbrojtjen e tokës bujqësore", i ndryshuar.
- Ligji Nr. 8308, datë 18.3.1998 "Për transportet rrugore", i ndryshuar
- Ligji Nr.8378, datë 22.07.1998 "Kodi Rrugor i Republikës së Shqipërisë", i ndryshuar
- Ligji Nr. 139, datë 17.12.2015 "Për vetëqeverisjen vendore".
- Ligji Nr. 115/2014 "Për ndarjen administrativo-territoriale të njësive të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë"
- Ligji Nr. 27/2018 "Për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë",
- Ligji Nr .9220, datë 15/04/2004 "Për shërbimin publik të varrimit" i ndryshuar.
- Ligji Nr. 9125, datë 29.7.2003 "Kodi i Punës"

Institucione

